

CHRISTUS DE PLANT VAN NAAM

5 PREKEN

Preek over Hooglied 7:13

Preek over Jeremia 17:8

Dankdagpreek over Markus 5:41-43

Lijdenspreek over Mattheüs 26:65, 66.

Uitgesproken in Terneuzen

Preek over Galaten 4:29-31

Door

Ds. Herman Ligtenberg

1887-1965

Predikant van de Gereformeerde Gemeenten (in Nederland)

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2001

Herman Ligtenberg werd geboren in Rijssen, 4-3-1887. Hij trouwde op 7-3-1809 met Janna Nijland. Zes weken na hun huwelijk werd hij krachtdadig bekeerd. In 1912 ging hij over van de Walkerk naar de Eskerk. Daar werd hij in 1912 diaken en 1 jaar later ouderling.

Toen hij ouderling was, werd hij op heldere wijze geroepen tot het preekambt. Nadat hij eerst enige tijd 'geoefend' (preken door iemand die geen predikant is) had te Rijssen, werd hij in 1931 door het Curatorium van de Gereformeerde Gemeente aangenomen om opgeleid te worden tot predikant. Tot aan het einde van zijn leven sprak hij met veel achting over zijn leermeester, ds. G. H. Kersten.

Zijn eerste gemeente was Lisse, 1934. Daarna volgde Kampen, 1939, Vlaardingen 1942, Rotterdam-West 1947, Utrecht 1961. Hij overleed daar 18 januari 1965.

Door de krachtige werking van Gods Geest, bleef Ligtenberg bekommerd en rusteloos totdat hij Christus als zijn Borg en Zaligmaker leerde kennen. Vrijgesproken door de Vader, kreeg hij *de volle zekerheid van de rechtvaardigmaking* en bewustheid dat hij tot een kind des Heeren was aangenomen. Deze grote weldaad werd onder het oude volk van God dikwijls 'de rechtvaardigmaking' genoemd. De Schrift leert *dat wij door het geloof rechtvaardig voor God zijn*. Of het een zwak of sterk geloof is, het geloof verenigt zich met Christus. Door de grote verwarring die ontstaan is door de uitdrukking 'de rechtvaardigmaking' hebben anderen deze uitdrukking aangevuld, en spraken liever van 'de zekerheid van onze rechtvaardigmaking'. De geloofsoefening die wij tevoren mogen ondervinden noemden zij: *de rechtvaardigmaking in de beloften*. Ds. Ligtenberg, komt op de 'grote weldaad' regelmatig terug in zijn preken.

Sommigen hebben van ds. Ligtenberg gezegd, dat hij leerde: *met de openbaring van de Christus, vóór de rechtvaardigmaking, kan het nog alle kanten op*. In deze preken heeft hij deze onschriftuurlijke taal veroordeeld. Toen Ruth op de dorsvloer van Boaz verkeerde, kreeg zij de toezegging dat Boaz haar zaak zou uitwerken. Toen kon het maar twee kanten op: *dat Boaz haar zou lossen, of dat de andere lossen het zou doen*. Dit is een type van het bevindelijk leven. Als Christus Zich in onze ziel openbaart, wordt Hij verantwoordelijk voor ons. Dan gaat Hij naar de poort, om de zaak op rechtsgronden te voltooien. De andere lossen is een type van de wet, die wij nooit kunnen 'trouwen', maar die ons moet verdoemen. Dat vonnis keuren wij door inwinnende genade rechtvaardig en goed.

De hier aangeboden preken zijn op 1 na, op de bandrecorder opgenomen door leden van de Gereformeerde Gemeente in Ned. te Terneuzen. Ze worden weergegeven zoals ze uitgesproken werden, zonder de originele stijl van ds. Ligtenberg aan te tasten. Hoewel er correctie nodig is, is het jammer, dat soms eenvoudige preken zó grammaticaal worden aangepast, dat de gevoelswaarde gemist wordt. Dat verminderd de uitgesproken waarde van het geestelijk leven. Hoe goed het ook bedoeld is, zou men daardoor mee kunnen werken aan het uitblussen van Gods Geest. Jacob heeft om de zegen te krijgen, zijn handen gecamoufleerd om op Ezau te lijken. Hij heeft de zegen gekregen, maar tegelijk de straf.

Deze opmerking geldt echter niet van deze preken van ds. Ligtenberg, die tevoren in druk verschenen zijn. Afgezien van enkele storende fouten.

De Heere zegene deze preken van iemand, die nog spreekt nadat hij gestorven is.

HET LEVEN VAN DE BRUID

Preek over Hooglied 7:13 uitgesproken in Terneuzen, 1962.

Zingen: Psalm
 Lezen: Hooglied 7
 Zingen: Psalm
 Zingen: Psalm 108:1
 Zingen: Psalm 77:8

Laten wij onze Godsdiensttoefening openen, door met elkander te zingen van Psalm

Uit Gods Woord zal u worden voorgelezen uit het Hooglied van Salomo, daarvan het 7^e hoofdstuk.

Onze hulpe zij in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u bij de aanvang geschonken en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd van God de Vader, en de Heere Jezus Christus, door de Heilige Geest. Amen.

Laten wij samen het aangezicht des HEEREN zoeken.

GEBED

Wij verzoeken u te zingen uit Psalm

De tekstwoorden voor deze morgenstond, vindt uw aandacht opgetekend in het u voorgelezen schriftgedeelte, het Hooglied van Salomo het 7^e hoofdstuk, vers 13, deze woorden: ***"De dudaim geven reuk. En aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude; o mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd."***

Deze woorden bepalen ons bij *het leven van de bruid*.

1. Ten eerste. Zij spreekt van een liefelijke reuk.
2. Ten tweede. Zij staat stil bij nieuwe en oude vruchten.
3. Ten derde. Zij geeft Christus de eer.

Wij noemden u:

- Ten eerste. Zij spreekt van een liefelijke reuk.
- Ten tweede. Staat stil bij nieuwe en oude vruchten.
- Ten derde. Zij geeft Christus de eer.
- Wanneer als wij deze 3 hoofdgedachten voor uw aandacht verklaard hebben, dan keren wij met de waarheid toepasselijk tot onszelf in.

"Och Heere, dat wij dat door genade doen mochten, leren en leven, wat de bruidskerk naar voren brengt. Wil het schenken tot Uw eer, tot ons heil, om Uws Naams wil. Amen."

Geliefden.

Wij hebben twee dingen overdacht, wat eenmaal de Heere Jezus heeft gezegd. Ten eerste, *zonder Mij kunt gij niets doen*. En ten tweede, *Ik ben met u, tot aan de voleinding der wereld*. Dat moet praktikaal ingeleefd worden. Het eerste verootmoedigd, en het tweede geeft sterkte! *Zonder Mij kunt gij niets doen*; dat moet ons klein voor God maken. Maar, *Ik ben met ulieden*, dat mocht tot sterkte voor onze ziel zijn! De Heere Jezus, spreekt tot Zijn discipelen. Hij getuigt dat ze wedergeboren waren. Ten tweede dat ze rein zijn en ten derde, dat ze eenmaal met Hem zullen zijn in de eeuwige woning des Vaders. *Zonder Mij kunt gij niets doen*. Hij zegt niet zonder Mij *wilt* gij niets doen, maar *kunt* gij niets doen. *Ze willen* nogal wat doen. Misschien zouden u en ik dat nog niet willen. Ze willen met Hem de gevangenis in, ze willen met Hem wel sterven. Thomas zegt: "ach, laten we maar met Hem gaan, en laten we maar sterven." En Petrus trok het zwaard en zei: "het zal geenszins geschieden." Dus ze hadden er alles voor over.

Zonder Mij kunt ge niets doen. Nee, daar was nog geen sprake van! Maar het was bij hen abus. Waarom dan? Ach, ze werken nog in eigen kracht. Hun mening was hun goed, van hun zijde, maar hun mening was niet naar Gods zijde. Volstrekt niet! En dat heeft Christus hen afgeleerd; en Hij had gelijk. Want toen Christus gevangen is genomen, kon Hij in de harten van de discipelen zien. En daar vluchten ze! En èèn staat er later nog onder het kruis. Johannes. Maar anders, gingen ze allen weg.

Het zal geenszins geschieden. Nee. En zie daar, geliefden, de heldhaftige Petrus komt de Heere te verraden. *Zonder Mij kunt gij niets doen*. Maar mét Hem konden ze sterven, en met Hem konden ze de gevangenis ingaan.

Daar gaat later de apostel Paulus van profeteren, als hij zegt: *Mijn God, zal naar Zijn rijkdom vervullen al mijn nooddrift door Christus Jezus*. Dan mag hij ervaren, uitroepend: *het leven is mij Christus en het sterven gewin*. Petrus kan veel in de kracht van Christus, doch niets in eigen kracht. Zie je hem daar hangen? Petrus aan het kruis? *Niet met het hoofd naar boven gelijk mijn Meester*, zegt hij, *maar met het hoofd naar beneden*. Dan kan hij gekruisigd worden met zijn dierbare Borg en Middelaar. En dat leert nu het volk van God inleven, zonder Hem kunnen we niets doen. Dan hebben we geen zucht om te zuchten, en geen gebed om te bidden. Niets! Maar met Hem springen we over een muur en dringen door een bende heen. Kom geliefden, ik geloof dat we vanmorgen dat ook bij de bruid kunnen nagaan, wanneer ze verwaardigd mag worden, om Christus de eer te geven.

Twee dingen komen in dit hoofdstuk bijzonder naar voren. *Hoe schoon zijn uw gangen in uw schoenen, o prinsendochter*. Daar gaat de Heere Jezus, de Bruidegom van de kerk, de bruid prijzen. *Hoe schoon zijn uw gangen in uw schoenen, gij prinsendochter!* Een Adamskind, een verdoemelijk zondares, die de hel waardig was, die de rampzaligheid onderworpen was, van nature een kind des toorns; en die noemt nu die eeuwige Borg en Middelaar, de prinsendochter. Ja, prinsendochter. Maar d'r geboorte was toch uit de Amonnieten, met de ganse wereld? Hoe kan ze dan een prinsendochter zijn? Ach, dat lag van eeuwigheid.

*Eer iets van mij begon te leven,
Was alles in uw boek geschreven.*

Die prinsendochter was een eeuwigheidskind; zij is van hoge geboorte. De kerke Gods, is uit God geboren, mensen. Uit God! De liefde des Vaders ging over de kerk, en de liefde van de Zoon. O gij prinsendochter, hoe schoon zijt gij toch! Maar nu gaat die bruid, ook die eeuwige Middelaar roemen.

Want denkt eraan, hier heb je twee dingen. Ik heb onlangs eens gezegd, dat een oude weduwe tegen mij zei: *dominee ik heb twee dingen ingeleefd. Ik heb liefde gekregen tot*

Jezus, en ik heb gevoeld dat Jezus liefde tot mij heeft. Daar hebt ge het punt. Want in deze tijd spreekt men wel van een Jezus, en ook wel van een lieve Jezus, maar hebben we nu ooit leren inleven, dat ik geloof dat Christus ook liefde tot mij heeft? *Ik ben de Zijne en Hij is de mijne.* En dat gaat de bruid hier nu zo duidelijk verklaren. Als zij zegt: *ik ben mijns Liefsten, en Zijn genegenheid is tot mij.* En dan krijgt ze contact met die eeuwige Borg en Middelaar. En dat is nu het kardinale punt, wanneer dat ingeleefd mag worden.

Mensen, ik moet eens wat vooraf zeggen. Misschien begrijpt u me wel. Hoe komt die bruid nu aan die eeuwige Middelaar? Hoe komt ze aan de liefde van die Borg en Middelaar? Dan gaat de Heere Jezus zeggen: *gij hebt Mij niet eerst liefgehad, maar Ik heb u liefgehad. Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren.* En dan zal de zwarte bruid ook leren kennen, hoe dat ze met de ganse wereld, onder de toorn en het oordeel van God ligt. Daar hebt ge de gang. En dat volk kan hoog van zichzelf opgeven, nietwaar?

We lezen zo van David, als David aan het einde van zijn leven is, kan hij niet anders dan uitroepen en zeggen: (ik heb het van de week nog overdacht) "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij met mij een eeuwig verbond gesloten." Dan wordt David uit de verbondsweldaden van God bediend. Daar wordt *die deur* uit de verbondsbeloften van die eeuwige Borg en Middelaar geopend. En daar ligt nu ook de ganse kerke Gods in verklaard, mensen. Dat Sion moet op aarde leren inleven, wat we straks verder zullen ontwikkelen, zoals we reeds gezegd hebben, *zonder Mij kunt gij niets doen.*

En nu gaat die bruid verder, zij nodigt de Heere Jezus en zegt: *"Laat ons vroeg ons opmaken, naar de wijnbergen. Laat ons zien of de wijnstok bloeit!"* En dan gaat de bruid verder en zegt: "Daar zal ik U mijn uitnemende liefde betonen." En in onze woorden spreekt ze: *"De dudaïm geven reuk en aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude; o mijn Liefste, die heb ik voer U weggelegd."* Ze spreekt eerst van de dudaïm, dan spreekt ze van de nieuwe en oude vruchten, en dan komt ze wederom, bij vernieuwing bij Gods werk terecht. En dan mag ze een ogenblikje inleven de nieuwe en de oude vruchten. Omdat eerst de nieuwe voorafgaat, mag ze dan de kracht van de oude vruchten ervaren.

Maar die dudaïm dan? Die geven reuk! Wat is nu die dudaïm? De kanttekeningen zeggen ervan, en meerderen van onze vaders, dat het zeer moeilijk te verklaren is. Het komt maar twee maal in Gods woord voor. Hier en in Genesis 30. In Genesis 30, daar lezen, we van Ruben. Zeer waarschijnlijk was Ruben een knaap van vijf à zes jaar oud. Daar gaat Ruben in de tarweoogst het veld in, en vindt hij dudaïm. Daar komt hij met die dudaïm bij z'n moeder, Lea. En Rachel is ook aanwezig. En dan zegt Rachel, die kijkt naar die dudaïm: *geef mij die dudaïm!* Nee, zegt Lea, u hebt mijn man genomen, u krijgt die dudaïm niet. Volstrekt niet! Dan ruilen! U vannacht mijn man, en ik de dudaïm. En dat heeft Lea geaccepteerd. Dat nam ze gaarne aan. En Lea die werd bevrucht en ze baarde een zoon, Issaschar, wat betekent *loon!* Nu werd in die oosterse landen, - dat moet ik even vertellen - aan die dudaïm vruchtbaarheid toegeschreven. Vandaar ook dat Rachel keek naar die dudaïm. Ik heb zo'n plant gezien op een afbeelding. Die dudaïm, volgens de beschrijving, heeft groene bladeren en gele appeltjes. En dan zou daar een vruchtbaarheid uit voortkomen en een bijzonder liefelijke reuk! Verder ga ik daar nu niet op in. Want ik wens niet de gehele morgen over die dudaïm te spreken.

Die *dudaïm* geeft een bijzonder liefelijke reuk. En daarom had Rachel ook de begeerte om die *dudaïm* te krijgen. Nu nog even iets tussenbeide: wanneer Lea zegt, *u krijgt die dudaïm niet*, en Rachel dan voorstelt, *u kunt deze nacht bij mijn man slapen*, dan moet u niet denken, dat Lea dacht dat ze een kind zou krijgen om loon. Want Lea ging smeken voor het aangezicht van God.

En zo is het ook bij dat volk. Zij zullen nooit van zichzelf of om bijeinden, noch om loon de vruchten krijgen, maar alleen uit vrije soevereine Goddelijke genade. En dan toont God weer eens aan Zijn kerk te denken, die in de verachting is, die in de smaad is, die alles tekort komt. Denkt God aan Zijn volk, dat maakt de kerk weer vruchtbaar met de bedauwing des Goddelijke Geest. Zodat ze verwaardigd mogen worden de vruchten te mogen wegdragen, die God gegeven heeft in Christus Jezus. Zie, daar hebt u een korte toelichting ervan.

De dudaïm geven reuk, dat wil zeggen, dat hier de bruid een liefelijke reuk van zich gaf. Dat verklaart dat die bruid wedergeboren was, dat ze de genade Gods had leren kennen. En dan verspreidt die wedergeboorte, die verspreidt een bijzondere reuk. Stel eens voor, je hebt planten waar bloemen inzitten. Goed; dan kan, wanneer de regen er opvalt, zulke bloemen reuk geven. Nu krijgen we de bruid, een kind van God, en die komt te getuigen: *de dudaïm geven reuk*. Nu ligt hier een veld van verklaring in. Ik zou zeggen, de eeuwigheid is er toe nodig om dat te doorwandelen. De bruid had ingeleefd, dat ze van zichzelf geen vruchten had. Dat ze van zichzelf geen reuk kon geven. Ze had leren inleven wat de profeet getuigt, als hij zegt: *het hoofd is krank en het hart is mat*. Ze had leren inleven: *uit u nooit geen vruchten meer!* Hier hebt ge dat Goddelijk genadewerk.

Als de Heere een zondaar bekeert, als Hij er maar eentje trekt vanmorgen, en Hij geeft die zondaar raad, dan leert hij in de eerste plaats kennen wie hij is. Mensen, zult u de onheiligheid van uzelf leren zien, dan moet u voor een Heilig God geplaatst worden. Zult u de onreinheid van uzelf zien, dan moet je zien dat er een reine God is. Houdt dat even vast. We lezen zo in zondag 4 nietwaar, de Catechismusvraag aangaande de *barmhartigheid* Gods, dat er ook staat, dat de *rechtvaardigheid* Gods moet genoeg geschieden. En dat leert de Heere dat volk! Waarachtige ontdekking. We lezen van Bésazar, u welbekend, toen hij dat schrift aan de wand zag, toen stootten z'n knieën tegen elkaar en hij beefde. En de apostel Paulus, die op de weg naar Damaskus terneer viel, o, die heeft dat ingeleefd. Daar worden de zonden niet bepraat, daar worden de zonden ingeleefd. Daar krijgen we de onreinheid van de zonde te zien.

Nu moet ik voorzichtig wezen, want je hebt sommige mensen die komen dadelijk met de donder van de wet! En de preken gaan ze hierop baseren, de wet, de wet, de wet! En als de wet een tuchtmeester tot Christus is, dan omhels ik het met beide handen; dat omhels ik, dat de wet een tuchtmeester tot Christus is. Maar ik voor mij geloof, als God een zondaar bekeert, dat de *rechtvaardigheid* Gods, ons niet voor Hem op de grond brengt; maar wel de goedheid en de liefde van God. Dat moet u vanmorgen eens goed overdenken. Want dan kan een zondaar op het voetbalveld leven en indrukken hebben van dood en eeuwigheid. Hij kan zover gaan, dat hij de handen nog komt te wringen, en dat hij zegt: *o dat ik straks sterven moet!* Maar hij gaat de herberg nog in. Hij kan de herberg nog ingaan. De kloppingen die zo'n ziel kan hebben, nietwaar, dat is vreselijk. Dat kan plaatsgrijpen. Zodat hij benauwd over de wereld loopt en zegt: *o, als ik eens sterven moet en God ontmoeten!* Maar er zit geen greintje liefde bij. Totaal niets! Nee, weet u wanneer die liefde komt tot God? Wanneer die zondaar door God aangeslagen wordt. Niet alleen overtuiging, maar ook *overbuiging*. Dan laat God hem zien wat Hij

voor hem geweest is. En dan laat God hem ook zien wat hij geweest is tegenover God. En dan valt hij neer. En dan valt hij zo neer onder de goedertierenheid van God en dan zegt hij: *o dat eeuwige wonder dat ik nog op de bodem van de wereld lig*. Zie mensen dan leeft u de doodstaat in! Daar brengt de donder van de wet u niet.

Maar weet, dat God u de werken van de wet af gaat nemen. Hij brengt ons de spiegel van de wet voor. O, mensen, ik zal eens een trek doen, dan geloof ik dat Gods volk daar meer van inleeft. Dat ze gaan leren kennen wat God is. O, toen God hun ogen opende, gevoelden ze: *ik heb niet anders gedaan, dan wat kwaad was in Zijn ogen*. En dat het een wonder zal zijn, dat ik nog een druppeltje water mag hebben, en dat hij nog een stukje brood mag hebben, en dat het nog niet voor eeuwig verloren is. En dan die goedertierenheden Gods, mensen. En wat krijgt hij dan? *Dan krijgt hij een bijzondere betrekking op God*. En die betrekking op God, heeft de bruid ook leren kennen, eer ze betrekking op Christus kreeg. Want we moeten onderscheid maken. Als God de zondaar bekeert, dan krijgt hij betrekking op dat Wezen Gods, maar die heeft geen onderscheiden Persoonskennis. Maar die krijgt toch zulk een liefde tot die God, dat hij zegt: *voor die God wil ik leven, al zou ik ook voor eeuwig verloren gaan*. Is het niet waar volk? Anders dan weet ik het niet. Maar zo is de grondslag. Dat is de eerste ontdekking. Nu blijft dat volk daar niet bij. - neem me niet kwalijk ik moet er zo afstappen - ze blijven daar niet bij. Welnee. God die gaat met die ziel wel door. Maar neem me niet kwalijk, we zullen daar straks mee verder gaan.

Er staat zo: *de dudaïm geven reuk*. Dat wil zeggen, mensen, zulke zielen geven een reuk van zich. Ik heb het misschien wel eens gezegd, toen ik dat van mezelf niet kon geloven, kwam ik eens op een gezelschap van het volk van God. Toen zeiden ze tegen me, - ik was een jongeman van 21 jaar - toen zeiden ze: *toe jongeman, vertel het maar eens een beetje*. Maar dat kon ik niet, dat durfde ik niet. Maar toen ging ik toch aan het vertellen. O, die zonde en dan die diepe verootmoediging! O, dat vrezende van te doen wat kwaad was in Gods ogen. Want weet u wat zo'n oude pelgrim zei: *ik had er genoeg aan. Zulk een leeft tot eer van God op de wereld*. Dat kon ik niet geloven. Maar later heb ik wel gedacht, dat is waar. Dan geven ze reuk van zich. Dan gaan ze gebogen over de wereld. Nee, dan gaan zulken niet meer op het voetbalveld. Dan zult u ze niet meer vinden in gezelschappen van: *laat ons eten en drinken en vrolijk zijn*. Dan kunt u ze vinden in een kelder. Dan kunt u ze vinden op een hoek van het veld: *hoe raak ik tot God. Bekeerd? Hoe raakt mijn arme ziel gered?* Dat zijn de vruchten. Och, dan zegt de familie van die bekeerden, zoals in de Christenreis van Bunyan, de vrouw en de kinderen tegen Christen zeiden: *wat doe je toch? Ga eens naar bed, ga slapen!* En toen hij 's morgens wakker werd, zeiden ze tegen Christen: *en hoe is iet gegaan?* En hij antwoordde: *het is nog veel erger!* En zo vluchtte hij stad Verderf uit.

En zie geliefden, zo gaat het nu met die ziel ook. En dan geeft ze een reuk van zich. Want allen die ze zien, zullen bekennen, dat het een zaad is wat God gezegend heeft.

En dan krijgen we een andere vrucht, ik stip het maar even aan: *de dudaïm geven reuk*. Nu gaat dat volk aan het werk. Natuurlijk hè? Bekeerd moeten ze worden, zalig worden. Zeven schoft werken op een dag. Wat kan het slapen baten? Niets! Overeind zitten in bed, 's nachts. Spreken met Gods volk, en praten met des Heeren Sion. En praten tegen God; hun schuld bewenen. Daar zitten ze, met diep ingevallen ogen door te weinig slaap. Och, die dudaïm geven reuk.

En nu komt er een tijd, ja dan werkt God door. En dan mag ze inleven, och, dat ze bekeerd kunnen worden, dat ze genade kunnen krijgen. O, de dudaïm geven reuk, ze kunnen nog bekeerd worden, zalig worden. Waarom dan? O, de Bloedbruidegom is gekomen, niet voor rechtvaardigen, maar voor zondaars. En de grootste der zondaren is niet te groot. Hij kan gewassen, gereinigd worden in dat dierbare bloed. Daar gaat die ziel over de aarde, de dudaïm geven reuk. Hij zegt, kom eens mensen, als zulk een als ik nog bekeerd kan worden, houd dan maar moed! Dan kan de ganse wereld nog bekeerd worden.

Goed luisteren wat ik daarmee bedoel, goed luisteren. Dan ziet hij zo'n ruimte in dat dierbare bloed van die eeuwige Middelaar. Dan ziet hij daar in liggen dat de grootste zondaar bekeerd kan worden.

*Ja, zelfs de snoodste rijksrebel,
Die niets verwacht dan vloek en hel
Die zit nu bij de vrienden.*

Dan is het: *de dudaïm geven reuk*. En dan gaat God met dat volk verder. En ze mogen eens in de bediening met God komen, ik stip het maar even aan, dan geeft de dudaïm reuk. O, dan zeggen ze: *Drie-enig God, U zij al de eer!* Verder kan ik daar vanmorgen zo niet inkomen.

Maar de bruid mag nu zeggen: *de dudaïm geven reuk*. Ja. Want o, bij de bruid in Hooglied 5, gaf de dudaïm niet zo'n reuk. De Bruidegom zegt: *"Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid. Ik heb Mijn mirre geplukt met Mijn specerijen. Ik heb Mijn honingraten met Mijn honing gegeten. Ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken. Eet, drinkt en wordt dronken."* Maar de bruid antwoordde: *"Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem mijns Liefsten, Die klopte was: doe mij open, o doe mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte; want Mijn hoofd is vervuld met dauw, en Mijn haarlokken met nachtdruppen."* Daar komt die eeuwige Borg en Middelaar, maar toen gaf de dudaïm geen reuk. Toen lag ze op het bed van zorgeloosheid te slapen. Daar klopte Christus, daar laat die eeuwige Borg en Middelaar zien wat Hij voor de bruid gedaan had. *"Mijn hoofd vervuld met dauw, Mijn haar met nachtdruppen. Kom bruid, doe toch open, daar is het ruim. Daar ziet ge Mijn hoofd vervuld met dauw, Mijn haren met nachtdruppen."* Maar de bruid slaapt door! Och, wat kan het vaak zó gaan met het volk van God! Ja, de dudaïm geven reuk. Maart geeft de dudaïm nog reuk, volk van God? Dan kan het soms zover weggaan, en dan kan de kerk zo in het donker terechtkomen, dat God Zijn aangezicht voor dat volk komt te verbergen. Dan roept David uit: *"Uit de diepte der ellende roep ik tot God!"* O, wat zijn dan de vruchten? Wat zijn de vruchten van het volk van God? En als ze dan eens terugdenken aan de tijd van weleer, o in Zijn nabijheid te wezen...!

Ik was van de week nog bij een vrouw, ik had ze nog nooit ontmoet. Ik zeg, *och ja, ik heb eens een tijd meegemaakt, dat ik 14 dagen mocht delen in de liefde van Christus, en 't is weg, 't is weg*. Dan gaan we over de aarde heen, en als we nu eens zien, wat geven we nauw voor vrucht? Waar is nu onze vrucht? En nu kunnen we wel een beetje praten, mensen. En we kunnen zelfs preken. Natuurlijk, dat moet doorgaan.

Maar o, als nu dat volk van God eens bepaald wordt, wat nu de eeuwige God in Christus gedaan heeft, wat de eeuwige Borg en Middelaar voor hen heeft op- en aangebracht..., als we horen dat de Bruidegom zegt: *"O Mijn zuster, Mijn bruid."* En kan ik dan zó ver weg zijn? Dan moeten we deze morgenstond wel uitroepen: *treed niet in het gericht, want wie zal bestaan, als Gij in het gericht zult treden?*

Ga Gods woord maar door. Nee de *dudaïm* gaf geen reuk toen David de zever door zijn baard liet lopen. De *dudaïm* gaf geen reuk toen Abram zei tegen Sara: *zeg maar dat je mijn zuster bent*. De *dudaïm* gaf geen reuk, toen Naomi zei: *noem mij geen Naomi, noem mij Mara. Want de Almachtige heeft mij bitterheid aangedaan*. O, wat kan nu die kerke Gods in een grote verlating komen! En in zulke tijden dat ze over de wereld gaan en uitroepen met de profeet: *Heere bekeer ons, dan zullen wij bekeerd zijn!* Zie geliefden, de vruchten zijn weg, het nabij leven is weg. En dan moet God bij vernieuwing weer overkomen! Vandaar ook, dat hier zo kostelijk staat, in onze tekstwoorden: *de dudaïm geven reuk*. Nu gaat ze eens een ogenblik verklaren, dat ze uit en van zichzelf geen reuk heeft. *Niet ons, niet ons, o Heere, Uw naam alleen zij al de eer! Zo alleen leren ze inleven, uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen!*

2. Zij staat stil bij nieuwe en oude vruchten.

Ons tweede punt leidt ons tot een kostelijke gedachte. Want dan staat er zo: *en aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude*. "Aan onze deuren." Gods woord maakt melding van deuren. Paulus kreeg een geopende deur, dat stip ik maar even aan. En we lezen van de deur te Filadèlfia en we lezen ook dat de Heere Jezus zegt: *Ik ben de Deur*. Ja, dus daar is sprake van deuren, maar hier is wat anders bedoeld, als hier staat, *aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten*.

Ten eerst zal ik het tweezins verklaren. *Aan onze deuren*, dan spreekt de bruid van de kerke Gods en van zichzelf. En ze spreekt ze ook van die eeuwige Borg en Middelaar. Ja, want als ze op een andere plaats getuigt, en zegt: *och, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate van Zijn edele vruchten*. Dan zegt ze niet: van *mijn* vruchten, maar van *Zijn* eigen vruchten. Nu kan de kerke Gods nooit anders dan Christus nodigen, niet tot *hun* vruchten, maar tot *Zijn* eigen vruchten. Nu kan de kerke Gods nooit anders Christus nodigen, tot de vruchten die ze zelf van Christus ontvangen hebben.

Goed luisteren naar me, met zijn eigen vruchten gaat de mens veel vooruit; dan hebben we veel meer behoefte aan de gaven als aan de genade, en we hebben veel meer behoefte aan een koningschap, dan aan een kindschap. Nietwaar? Een mens wil nog wel een koningschap hebben in de tijd, maar een kindschap, daar komt het op aan. En de *gave* is een grote weldaad, maar *genade* is meer. Want al heeft een mens nog zovele gaven, en hij mist de genade, wat zal het dan baten? En al komt hij nog zo hoog in de wereld te staan dat hij de hoogste is, wat zal het je dan baten? Dan heeft hij wel een koningschap, maar geen kindschap. En nu gaat de bruid hier ons op wijzen, ze gaat er op wijzen als ze zegt: *aan onze deuren*. En nu goed luisteren, *aan onze deuren*, en dat wil nu zeggen, het verlangen dat die bruid met de eeuwige Middelaar weer in vereniging komt. Ledeboer zegt: niet alleen een komen tot Christus, maar een vereniging met Christus, en in Christus. Ja, want de kerk komt niet alleen tot Christus, maar de kerk wordt verenigd met Christus. Dat is het grootste, en dan krijgen ze in te leven wat Christus voor hen verworven heeft. En dan zeggen ze; dat zijn nu die edele vruchten. Dan komen ze met die eeuwige Borg en Middelaar in contact Ja, ja mensen, dat zijn zo de gangen. Dan gevoelen ze, wat ze aan die eeuwig Borg en Middelaar hebben.

Nu gaat de bruid verder, ze zegt: *aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten*. Dus niet in onze tuin, of op onze akker die ver weg is, maar aan onze deuren. Ik moet soms die vruchten zover weg zoeken, als ik vruchten heb. En dan geloven we, dat we wel eens moeten uitroepen wat de kerke zegt: de Heere is mij verschenen van verre tijden. Dan is het nabij leven zover weg. Weleer kwamen ze te getuigen: *och worde ik wakker dan ben ik nog bij U*. Ja, en dan in die gemeenschap te leven met die Bloedbruidegom! Daarmee

te mogen verkeren..., en wat zijn ze nu ver weg! Maar nu komt God weer over. En nu komt die eeuwige Middelaar bij de bruid weer over en dan zegt ze: *o, aan onze deuren*. De geleerden zeggen eigenlijk: *aan de ingang van ons hart*, daar zijn allerlei edele vruchten.

Wilt u weten wat die vruchten zijn? In de eerste plaats: wedergeboorte, rechtvaardigmaking, heiligmaking, volkomen verlossing. Daar hebt ge de vruchten. Aan onze deuren zegt ze, zijn *allerlei* edele vruchten. Weet u wat die vruchten zijn? O, die onderwerping aan Christus. En och, weet u wat die vruchten zijn? O, achter die eeuwige Borg en Middelaar aan te komen. *Niet ons, o Heere niet ons!* O, weet u wat die vruchten zijn? Om in de vereniging met God te mogen komen en uit te roepen: *o, hetzij dan zuur, hetzij dan zoet, wat U doet is goed*. Aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten. O, dan leren ze *inleven de verloochening aan zichzelf. De dierbaarheden van die eeuwige Middelaar. "Wie gaf er ooit te hoog van Zijnen Koning op?"* Dan wordt ervaren, dat nu die bruidskerk verwaardigd mag worden, om uit de heilsgoederen van de eeuwige Heere Jezus Christus bediend te mogen worden.

Maar de tekst te verklaren; want de tijd laat het niet toe om er verder op in te gaan. Dat zijn zo de vruchten die ze leren kennen. Kom volk van God en ook gemeente, zo we hier samen zijn, nu gaat de bruid twee dingen zeggen: in de 1ste plaats roept ze uit: *aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten*. Oude en nieuwe? Nee, nieuwe en oude. Ja, daar ligt een verborgenheid verklaard! Geen oude en nieuwe vruchten, maar nieuwe en oude. Want Christus was bij de bruid overgekomen, en dan wordt het oude ook weer nieuw. Er was een zekere vrouw, die kon maar niet geloven dat ze genade van God ontvangen had. En daar komt God over. Dan zegt ze: *nu is alles nieuw geworden*. Alles nieuw geworden.

En nu zullen we eerst bij de oude vruchten stilstaan, en dan de nieuwe, ik kan maar even aanstippen. "Brenge nu van de vissen die gij *nu* gevangen hebt", zegt de eeuwige Borg en Middelaar. Dan kan het oude weer nieuw worden. Want als de Heere onze ziel weer komt inwinnen, dan gaat Hij ons ook terugleiden. En dan staat er zo in Psalm 77:

*'k Zal gedenken, hoe voor dezen,
Ons de Heere heeft gunst bewezen.*

Kom, laat ik nu die oude vruchten eens opnoemen. Dan zijn er tijden geweest, - goed luisteren - de kerk had in het donker verkeert en de bruid lag op het bed van zorgeloosheid. En nu komt God ten allen tijde weer bij dat volk over, want de Heere is altijd de Eerste. Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste. God komt over. En als dat volk zo in de donkerheid terneer zit, dan roepen ze wel eens uit: *o, God wat zal het nog worden!* 'k Heb onlangs nog gezegd, mensen, dat ik uitgeroepen heb: *de dwaas zegt in zijn hart er is geen God*. Die zegt in *zijn hart*: er is geen God. Dat heb ik gelezen bij een Christin, en ik had het een paar weken van tevoren ook ingeleefd. En die Christin uit de 17e eeuw, had kostelijke genade geleerd en ingeleefd. En dan kwam ze bij dat volk, en dat volk klaagde. Dan zei ze: *u hebt toch een Profeet? Een Profeet, Die kan u toch onderwijzen? U hebt toch een Priester voor uw zonden?* Ja, ja. *U hebt toch een Koning?* Ja, dan ging ze dat volk berispen! Ze hadden een Profeet, een Priester en ze hadden een Koning. Maar later in de bestrijding kijken ze terug. Toen hoorde ze een man vloeken, en daar zegt ze: *o, die man gelooft nog dat er een God is. Maar ik geloof dat er géén God is*. Daar hebt ge van die mensen! Daar hebt ge nu, wat het volk van God van zichzelf is. Zo diep kan het met des Heeren kind wel eens doorgaan, dat ze zó over de wereld gaan.

Maar nu komt God over. En nu staat er zo: *aan onze deuren zijn nieuwe en oude vruchten*. Och, dan zegt God tegen dat volk: *Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten. Bergen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal niet wankelen tot in der eeuwigheid.*

Och mensen, moet u vanmorgen eens goed luisteren, dat grote onderscheid tussen een huichelaar en een kind van God. Dat grote onderscheid, dat ik er even tussen wil voegen! Een kind van God loopt in het donker over de wereld heen, ze zitten wel in mijn midden. Als ik ga preken zeg ik: *wel heb je dan nooit gelezen, dat er een ark is? Ja, ja. De ark, maar ze is er uitgevallen.*

Maar dan zegt zulk een ziel tegen mij: *ja dat is wel waar, maar weet u dat er maar weinigen in die ark gegaan zijn?*

Ja maar, zeg ik, er is toch een koperen slang opgericht?

Ja, dat is waar. Maar hoevelen zijn er gestorven aan hun eigen vrucht!

Dat overkom je wel meer. Dan ga ik prediken en dan zeg ik heel eenvoudig: *ja maar de Heere Jezus is toch voor zondaren in de wereld gekomen?*

Dan zeggen ze: ja maar, zulk één wordt eerst als een zondaar ontdekt.

Ze gaan nog verder en ze zeggen tegen mij: *hebt u nooit gelezen, dat je aan 's Konings tafel kunt zitten en aan de galg terecht komen?* Want Haman die zat aan de tafel van de Koning en aan de tafel van de Koningin en die kwam aan de galg terecht. Daar gaat het volk.

En hebt u nooit gelezen, zegt dat volk, dat er een belijdenis van zonde kan zijn; van Achan, van Achab, van Juda, van Farao, van Saul, en van Judas en toch voor eeuwig verloren gaan?

Daar heb je nu het grote onderscheid. En nu moet je eens goed luisteren. Ik heb hier een glas water. En nu zeg ik: *hoor eens hier gemeente, dat is lekker water*. Maar als u het niet geproefd hebt, dan weet u er niets van. En dan ga ik spreken over honing en over gal. En dan zeg ik: honing is zoet en gal is bitter. Maar medereizigers, u moet het eerst geproefd hebben! Dan kan ik praten over de honing die zoet is, maar u moet het gesmaakt hebben. Ik kan spreken over de gal dat ze bitter is, maar het moet eerst ingeleefd worden. En dat leert nu Gods kerk kennen. En daarom is het een groot onderscheid, of een mens praat of dat hij het inleeft. En dan wordt de bitterheid van de vroegere zonden ingeleefd, maar nu wordt ook de bitterheid ingeleefd, dat ze dagelijks over de wereld gaan en zeggen: *o, ik heb God verlaten, o, God is tegen me*. De Heere zegt: *Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten*. Dat wordt met smart wel eens ingeleefd! Tranen rollen over de wangen heen. O, die God verlaten! Dan denken ze aan de vroegere weldadigheden.

Maar dan komt God over. En Hij laat een ogenblikje zien, dat Hij het is, Die nooit Zijn kerk zal begeven en in der eeuwigheid, Zijn kerk niet zal komen te verlaten. En dan leidt Hij ze terug.

Mag ik u vanmorgen eens terug leiden? Hebt u ooit onrecht aan God gevonden? Denk eens dat ge nooit naar God gezocht hebt, maar God heeft naar u gevraagd. Op weg naar de hel, en daar kwam God u tegen, en daar plaatste Hij u op de weg naar de hemel. Is dat werk van u?

Nee, o, zegt dan de ziel, dat kan ik ook niet geloven.

Zo; Wie heeft u adem doen scheppen, en Wie heeft u doen inleven dat ge zalig kon worden?

Dan leidt God dat volk weer terug en dan zegt Hij: *Ben Ik niet de Getrouwe? Ben Ik niet de Ja en Amen? O, betuig tegen Mij, waarmee heb Ik u vermoeid?*

Ze gaat door en dan zegt ze: *o, maar die diepe wegen, die diepe wegen.*
 Zo zegt God, *heb Ik u in die diepe wegen niet bijgestaan? Ben Ik u daar niet een God van ontferming geweest?*

Ja, maar die diepe wegen die ik bewandel heb. De één zegt met Ezechiël, de lust van mijn ogen is weg. De ander roept uit: Absalom, Absalom, mijn zoon, enz. Gaat Gods woord maar door.

Heeft God u niet ondersteund?

En dan kan het niet anders, als er nieuwe vruchten zijn, dat de oude weer eens een ogenblikje nieuw worden. Dan zegt ze: *Ja, in Hem mijn vaste rots is het onrecht nooit gevonden.* Dan kunnen ze geen kwaad van God meer denken.

Als u nog een ogenblikje gedachtig zijt wat God gedaan heeft, zowel in het natuurlijke, als in het geestelijke, moet u dan ook niet getuigen, dat er nog oude vruchten zijn? Moet u dan ook niet leren inleven, dat het alleen is in de behoudenis van God? En dat de Heere u bewaren zal in Zijn kracht, en in Zijn sterkte?

Kom, laten we eens naar Jozef luisteren. Ja, z'n veelvervig kleedje komt bij z'n vader terecht, en daar zit bloed aan. En dan krijgt Jozef in plaats van z'n aristocratenkleedje, een gevangenskledje aan. Zeker, maar heeft God hem eruit gered? Ja meer, is hij niet geworden tot de tweede man in Egypteland? O, dan kan de kerke Gods door de diepte van de ziel gaan. O, dan kan dat aristocratenkleedje wel eens uitgerukt worden, dan kan de veelvervige rok wel eens ingeruild moeten worden voor gevangensklederen. Och, dat de kerk uitroept: *mijn vaste rots is toen in God gevonden. O, die Oppermajesteit!* Dan hebben we meegemaakt, dat we 's nachts wakker lagen met veel bestrijdingen, o die eeuwigheid en die aanvechtingen...! Maar 's morgens kwamen we in slaap en toen ik een ogenblikje wakker werd en dan komt me zo voor:

*Des duivels list in zware strijd,
 Is niet in 't land daarboven; in 't land daarboven;
 De duivel zal in eeuwigheid,
 Gods volk hun troost niet roven.*

Dan krijg je een ogenblikje adem, nietwaar volk? Want dan leidt God weer terug en dan moeten ze zeggen: 'k heb nooit naar God gevraagd, 'k heb ook nooit naar God gezocht. Maar het is uit Hem, en door Hem en tot Hem! Och, dan kunnen ze wel eens ervaren: *aan onze deuren zijn nieuwe en oude vruchten.* Dan zegt de Heere Jezus: *breng van de vissen die gij nu gevangen hebt.* Maar Christus had zelf al gevangen vissen op het vuur liggen. En zo gaat het nu ook met de kerke Gods, dat ze bij ogenblikken wel eens mogen inleven:

*'t Is trouw al wat Hij ooit beval,
 Het staat op recht en waarheid pal,
 Als op onwrikb're steunpilaren.*

Dan gaan ze zingen wat de dichter zong, en wat we samen nog even wensen op te zingen Psalm 108 : 1

*Mijn hart is , o. Heer', recht bereid,
 Met ernst ende met vurigheid,
 Om dichten , en U met gezang
 Te loven met harpengeklank.
 Gij mijn psalter, ontwaket vrij,
 En gij mijn harpe wil ook blij
 God loven; want 's morgens bekwame
 Wil ik vroeg prijzen Zijnen Name.*

TOEPASSING

3. *Zij geeft Christus de eer.*

Alles wat van God komt, dat eindigt weer in God. Alles wat van onszelf is, dat eindigt in onszelf. En nu mag de bruid inleven, dat de nieuwe en oude vruchten van Christus zijn. Nu kan ze met die nieuwe en oude vruchten niet in zichzelf eindigen. Ze mag er het profijt wel van wegdragen, maar ze kan toch in zichzelf niet eindigen. En dan moet u altijd maar luisteren: eindig ik in mezelf, of kom ik met de vruchten weer in God terug. Anders dan gaan we op de bergen van Gilboa zitten, en dan krijgt God de eer niet, en dan krijgt Christus de eer ook niet.

Maar terwijl de bruid inleefde: *de dudaim geven reuk! En aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude*, dan zeggen ze: "o mijn Liefste, mijn Liefste die heb ik voor U weggelegd." Nu zouden we zeggen: Ja, dat kon ze zeggen, ze was de bruid. En wij zijn nog geen bruid. Maar denkt u dan dat de bekommerde kerk niets van die liefde van die eeuwige Borg en Middelaar kon inleven? Denkt u dat? Denkt u dan dat ze niet uitroepen, wat ik onlangs eens gezegd heb. Als nou twee mensen met elkaar verkering hebben en ik vraag hen: *wie is, uw liefste?* Dan zegt zij: *hij is mijn liefste*. En vraag ik hem: *wie is uw liefste?* Dan zegt hij: *zij is mijn liefste*. En nu kan de bekommerde kerk, die kan zulk een betrekking hebben op die eeuwige Borg en Middelaar, dat ze getuigen: *Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij niets op de aarde*. Daar kan zo'n betrekking zijn op de gerechtigheid van Christus, dat het volk van God hier een ogenblikje verwaardigd mag worden, dat de schrik van de hel weggaat, de toorn van God, de vloeken van de wet en het oordeel. Dus dan kan de bekommerde kerk in de liefde van die eeuwige Middelaar delen. En de bekommerde kerk kan zich aan God komen over te geven. Dat moet u eens goed overdenken. 'k Weet wel, zij was de bruid, dat heb ik aangestipt. Maar ook, dat die *ganse* kerk iets van die liefde van God in Christus leert inleven. Ik weet wel dat er het volk niet mee tevreden is. Ik weet wel dat ze er van uitgaan om ook de vrijspraak te mogen leren inleven. Door God de Vader in Christus, en om in de vereniging met de Drie-enige God te komen. Kom, dat wensten we altijd al.

Maar daar we vanmorgen bij die liefde een ogenblikje wensen stil te staan, daar roept ze uit: *o, mijn Liefste*. Dat woordje o, daar is geen begin en geen einde aan. En als dat volk van God iets van die liefde mag hebben, dan roepen ze uit: *o, mijn Liefste, o, o*. Dan is er niets boven Hem. Nee. We hebben reeds gezegd noch in de hemel, noch op de aarde. Dan zijn de uitgangen naar die dierbare Bloedbruidegom. *Geheel zijt gij schoon*, zegt de Heere Jezus. Maar dan roept de bruid uit: *'k Ben geenszins te prijzen van het hoofd tot aan de voeten toe*.

Dat leert nu dat volk van God kennen; medereizigers naar de eeuwigheid. En daarom staat er nu ook zo: *o, mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd*. 't Is dus niet voor mij. De kanttekeningen zeggen zo: *Gelijk het goede, hetwelk de Heere voor degenen die Hem vrezen heeft weggelegd groot is, also moeten ook al de goede vruchten, die van Zijn volk vloeien, gericht en aangesteld worden tot Zijn eer en lof. want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen*.

Dat zeggen de kanttekeningen. Begrijpt u het? God legt het hoogste goed weg voor Zijn volk, het grootste goed. Maar o, zo moet dan dat volk ook Hem de eer geven. Hem zij de eer en de lof; en die klinkt tot in eeuwigheid! Dat doe ik! Dat doe ik!

O, mijn Liefste, mijn Liefste, als ik vanmorgen bij U kom, ik zou zeggen: o, mijn Liefste U krijgt de eer!

O, Die de hemel verlaten heeft, onder de toorn van Uw Vader! Die mij bekeerd hebt o, mijn Liefste.

O, mijn Liefste, Die de vloeken der wet gedragen heeft.

O, mijn Liefste, Die de schuld van Uw kerk heeft weggedaan.

O, mijn Liefste, Die van een kind des toorns, mij een kind Gods hebt gemaakt, van een hellewicht, een hemelling.

O, mijn Liefste, Die dat volk gekocht hebt met Uw dierbaar bloed. Uw bloed uitgestort hebt!

O mijn Liefste, Die daar in Bethlehems kribbe lag!

O mijn Liefste, Die onder de eeuwige toorn van de Vader lag. Die daar in het hof van Gethsémané uitriep: "Vader, laat deze beker voorbijgaan, maar niet Mijn doch Uw wil geschiede." Die daar op Golgotha heeft uitgeroepen, - o mijn Liefste - ik hoor het U nog uitroepen: "o, Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Ja mijn Liefste, ik zie U gaan door de angsten der helle heen. Om voor dat volk een weg ter eeuwige zaligheid te heiligen.

O, volk van God, 'wie gaf er ooit te hoog van Zijnen Koning op?'

Maar als we zien, uit vrije soevereine liefde... zonder aanneming des Persoons, uit genade zalig. Uit liefde zalig. Och, dan gaat dat volk vragen: waarom? Ja, dat kan ik ook niet oplossen. Waarom? We moeten hier blijven staan: daarom! Daarom!

Maar laten we nog even wat van die liefde Gods verklaren. Nu gaat de bruid in Christus eindigen, in Christus eindigen. Maar nu gaan we eens verder. En dan zeggen ze: *o, Vader wat bewoog U, door Uw soevereine genade, en dat niet voor vrienden, maar voor vijanden?* En daar komt die Zoon uit de hemel, en daar wordt Hij gekroond met doornen! Denk daar niet te klein over!

Mag ik eens iets zeggen, misschien begrijpt u het dan beter. Wanneer nu die eeuwige Borg en Middelaar, hier door de bruid wordt voorgesteld als *mijn Liefste*, dan kunt spreken over uw lijden, en dan kunnen we spreken over een diepe weg. Maar hebben we er ooit bij stilgestaan dat Christus Zijn Vader tegen had? Ja, Zijn eeuwige Vader had Hij tegen. Zijn vrienden had Hij ook tegen. Want Het behaagde God Hem te verbrijzelen. Als u daar inkomt dan zegt u: *o, dat wonder, dat wonder!*

We hebben in ons gebed aangehaald en ik denk er nog over, dat Izak zei: *vader, vader waar is het lam?* God zal Zichzelf een Lam voorzien, een eeuwig Lam. En dat Lam is door de Vader uitgedacht. Voor vrienden? Nee, voor vijanden. O mijn geliefden, dat Hij daar nu voor vijanden de dood ingaat...! Opdat Hij dat volk zou verlossen van een wisse dood. Nu moest Christus de angsten der hel lijden.

O mijn Liefste, ik zie U gaan, ik zie U gaan gebukt onder de zonde van het volk. Gebukt onder de toorn van de Vader.

Nogmaals gezegd: *o, mijn Liefste, door de angsten der hel heen zult Gij de hemel voor Uw kerk bereiden.*

O mijn Liefste, zegt de bruid, Die ons straks zal doen vergaderen. Omdat Gij Zelf gezegd hebt: "In het Huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zou Ik het u gezegd hebben, Ik ga heen om u plaats te bereiden."

En dan kan het wel eens wezen, dat het bij het volk van God zover gekomen is, dat ze het hier niet uit kunnen dragen, wat het straks zal zijn, in de eeuwige heerlijkheid. Want het is waar volk, als we iets van die liefde mogen hebben, is het in een zondig lichaam, maar wat zal het dan zijn?

Ik was van de week bij een vrouw, ze zegt: mijn man ging sterven, en hij had nooit zoveel gezegd, maar toen hij ging sterven zei hij: *"Het grootste voor mij is, dat ik nooit meer hoef te zondigen, nooit meer hoef te zondigen."* Ja, het grootste zal zijn, dat we nooit meer hoeven te zondigen hoor, en dat we eeuwig van de zonde verlost zullen zijn, en dat we eeuwig daar zijn! En dan zal het eeuwig zijn: *o, mijn Liefste!!* Daar zult u Hem eeuwig aanschouwen.

Kom Jehovah 's lievelingen

Laat ons zingen

Van des Konings heerlijkheid.

Daar zult ge eeuwig bij de Bloedbruidegom wezen. Daar zult ge uitroepen: *Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed!*

O mijn Liefste, 't behaagde God Hem te verbrijzelen. O mijn Liefste, U hebt het gewild. Ze zijn niet gedwongen. nee.

Ik was aan het catechiseren en zei: *"Moest Christus alzo niet lijden?" Volstrekt niet! Zei ik tegen de catechisanten. Christus hoefde niet te lijden, maar het was een vrijwillige daad. Maar toen de Zoon Gods Zijn woord gaf, toen moest Hij lijden. O, toen de Vader zei: Wie zal Borg worden? Toen zei Hij: Ik, Ik wordt Borg; en toen moest Hij lijden. Daar kreeg Hij de kerke Gods uit de hand van de Vader. En daar zou Hij dat volk weer bij de Vader brengen.*

Maar o, mijn onbekeerde medereizigers, God zij u nog genadig. Hij gedenke u nog. Hij ontferme Zich over u. Wat u ook verliest op de wereld, man, vrouw of kind, God verliest u nooit. Nietwaar volk? Als dat volk maar bij elkaar mag zijn, dan valt alles weg. En dan zeggen ze: *"zoete banden die mij binden, aan dat lieve volk van God."* Maar eenmaal komt de tijd, volk.

Mijn onbekeerden, ga naar huis en vraag of God u nog bekeren mag.

Maar eenmaal komt de tijd nietwaar. Ik heb eens gelezen van zwanen. Als zwanen gaan sterven, dan zingen ze het schoonste lied. En dan gaan ze met de vleugels klappend, zo naar boven en dan zingen ze het schoonste lied. Nu zal de kerke Gods straks sterven. En als ze dan gaan sterven, dan zal het zijn wat Mac Cheyne zei:

Nu reis ik getroost onder 't heilige kruis

Naar 't erfgoed daarboven in 't Vaderlijk huis.

Mijn Jezus geleidt mij door d' aardse woestijn;

'Gestorven voor mij' zal mijn zwanenzang zijn.

God zegene de waarheid om Jezus' wil.

Amen.

Slotzang Psalm 77:8.

O God, heilig zijn Uw wegen!,

Niemand kan U spreken tegen;

Waar is er breed ofte wijd

Een alzulk God als Gij zijt?

Gij laat Uwe daden blijken

Door macht niet om vergelijken.

Gij doet de heid'nen vol pracht

Ondervinden Uwe kracht.

Ontvang nu de zegen des Heeren en ga daarna heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods,
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.*

Een zinnebeeldige voorstelling

Preek over Jeremia 17:8, uitgesproken in Terneuzen.

Zingen: Psalm 89:7

Lezen: Jeremia 17:1-11

Zingen: Psalm 1:1, 2

Zingen: Psalm 92:7

Zingen: Psalm 139:14.

Laten wij onze Godsdienstoefening openen, door met elkander te zingen van Psalm 89 en daarvan het 7^e vers.

*Welzalig is dat volk dat hen in U verblijdt,
Dat zal voorspoedig zijn, nu en tot allen tijd.
In 't licht Uws aanschijns zullen zij gaan al 't zamen
En hen verheugen in de roem van Uwen Name;
Als zij zullen wezen door Uw gerechtigheden
Versierd daaglijks met gaven schoon en ook met vrede.*

Uit Gods Woord zal u worden voorgelezen uit de profetieën van Jeremia het 17^e hoofdstuk, vanaf vers 1 tot het 11^e vers.

Onze hulpe zij in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u bij de aanvang geschonken en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd van God de Vader, en de Heere Jezus Christus, door de Heilige Geest. Amen.

Laten wij samen het aangezicht des HEEREN zoeken.

GEBED

Wij verzoeken u te zingen uit Psalm 1 en daarvan nader het 1^e en 2^e vers. Psalm 1 en daarvan het 1^e en 2^e vers.

*Die niet en gaat in der godlozen raad,
Die op den weg der zondaars niet en staat,
En niet en zit bij den spotters onreine,
Maar dag en nacht heeft in Gods wet alleine
Al zijnen lust, ja spreekt daarvan eenpaar;
Die mens is welgelukzalig voorwaar.*

*Hij zal gelijk zijn enen schonen boom,
Geplant bij enen klaren waterstroom,
Die zijn vruchten geeft in bekwame tijden,
Van welken geen droge blad valt bezijden.
Zo zal die mense zalig zijn bekend,
Met al zijn doen, tot welken hij hem wendt.*

De waarheid van onze overdenking vindt uw aandacht opgetekend in het gedeelte dat u voorgelezen is uit Gods Woord, Jeremia 17, en daarvan het achtste vers, deze woorden: ***Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is, en zijn wortelen uitschiet aan een rivier, en gevoelt het niet wanneer er hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet, en houdt niet op van vrucht te dragen.***

Een zinnebeeldige voorstelling.

Wij wensen bij 3 hoofdgedachten uw aandacht te bepalen:

1. Ten eerste: *een geplante boom.*
2. Ten tweede: *een vruchtdragende boom.*
3. Ten derde: *een bevoorrechte boom.*

Ik herzeg, een overgeplante, een vruchtdragende, een bevoorrechte boom. Wanneer wij deze drie hoofdgedachten voor uw aandacht verklaard hebben, dan keren wij met de waarheid toepasselijk tot onszelf in.

Och Heere, dat het U behagen mocht ons die weldaden ook te schenken. Om door u geplant, vruchtbaar gemaakt en bevoorrecht te mogen worden. Schenk het ons tot eer van Uw Naam, tot heil onzer zielen, om Jezus' wil. Amen.

Geliefden, dit teksthoofdstuk spreekt niet alleen van de oordelen des Heeren, maar ook van de zegeningen die God op de aarde nog geeft. We hebben samen gezongen uit de eerste psalm, dat God de rechtvaardige zal weldoen, maar dat de goddeloze zal vergaan. Lazarus kwam in de schoot van Abraham terecht en de rijke man in de hel. Dat is niet alleen toepasselijk op de eeuwigheid, maar ook hier in de tijd zal het verschil ervaren worden tussen dien, die God dient en dien, die Hem niet dient. Zodat we de weldaden hier op de wereld opmerken, bij het volk èn bij hen die ze door genade mogen inleven. Die genade die ze ontvangen, is een vrije en soevereine genade. Vandaar ook staat er, dat de Heere met Zijn oordelen doorgaat, maar welgelukzalig is hij die op God mag betrouwen.

Hier krijgen we een waarschuwing om niet op mensen te betrouwen, want als we dat doen, dan zullen we zijn als de heide in de wildernis. En dat wil zeggen: droog en dor, niet vruchtbaar, niet door de regen en de zegeningen Gods bedauwd. Maar daarentegen, *die op de Heere vertrouwt*, zo staat er duidelijk, zal zijn als een boom.

1. Eerst zullen we stilstaan bij *een geplante boom.*

Die boom heeft zelf geen verkiezing gemaakt. Hij heeft zelf niet gekozen om daar geplant te worden. Dat is een daad Gods. Er staat: *Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is.* Er is een volk dat God van eeuwigheid in de Boom des Levens heeft aanschouwd, die in Christus Jezus tot de zaligheid verkoren zijn. Maar het is ook een volk dat afstamt van Adam. Want ons aller *vader* is Adam. Maar in de tweede plaats is Adam ook ons *representerend verbondshoofd*. Het heeft Adam niet goed gedacht om in de staat te blijven waarin God hem gesteld had. En wij, in Adam hebben onszelf mede overgeplant. Nu zijn we niet meer zoals we waren in de staat der rechtheid, maar we zijn onderdanen van de satan geworden. Daarom moet er noodzakelijk een overplanting plaatsgrijpen, zal het wel met ons zijn voor de nimmer eindigende eeuwigheid.

Nu wil ik even een fundamenteel leerstuk verklaren. Er wordt veel gezegd (en ik accepteer dat ook aangaande onze degelijke Godgeleerden): wanneer God een mens komt te wederbaren, dan snijdt Hij hem van Adam af en plant hem in Christus in. Zodat verklaard wordt dat in de wederbarende genade en levendmakende genade die zondaar

uit Adam in Christus komt. Ik durf daar niets van te zeggen, maar ik wil er toch iets aan toevoegen. Wanneer zaligmakende genade in ons verheerlijkt wordt, dan weet ik niet dat ik uit Adam afgesneden ben en in Christus ben overgegaan. *Dat moeten we leren.* Want het is makkelijk gezegd dat wij in Christus zijn, maar het zal toch *persoonlijk ervaren* moeten worden, hoe ik kennis aan Christus krijg en hoe ik de overplanting deelachtig word met bewustheid van mijn ziel.

Dat staat zo duidelijk in onze tekst. Er moet een overplanting plaatsgrijpen en een ontworteld worden uit de oude grond En dat is door de werking van God de Heilige Geest. Want van nature brengen we allemaal vruchten voort uit Adam, en vruchten waar de dood op staat te lezen. Want: *Uit u worde geen vrucht meer in der eeuwigheid.* Zodat alle roem van de mens is afgesneden en bewaarheid wordt, zoals Christus Zelf komt te getuigen: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage.*

U weet dat we een feestcirkel hebben. Ik bedoel daarmee, dat we jaarlijks Pasen, Hemelvaart en Pinksteren herdenken. Laat ik niet vergeten Goede Vrijdag en laten we ook niet vergeten de geboorte van Christus. Ik heb op het kerkhof gezegd, en mag het nog wel herhalen, dat de Heere Jezus Christus nauwelijks was geboren en lag als een heilig Kind aan de borsten van een zondares. Maar eenmaal brak de tijd aan dat Hij op Goede Vrijdag niet meer aan de borsten van een moeder lag, maar onder de heilige toorn van een rechtvaardig God.

Nu leert de Kerk ook feesttijden kennen. De eerste tijd die wij leren kennen is de wedergeboorte, daarna leren wij ook een openbaring van de eeuwige Middelaar kennen, als ze op Golgotha terechtkomen. Gelukkig zijn wij als we ook Pasen mogen meemaken en nog gelukkiger als wij ervaren mogen wat de apostel zegt: *En heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus.* Augustinus zegt: *We zijn daar zoals we in Christus aangemerkt zijn.* En nu kan het nooit, nooit ofte nimmer meer plaatsgrijpen dat de Kerke Gods verloren gaat, want: *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel, de Heere kent degenen, die Zijnen zijn.* Zodat de Kerk niet ligt in onszelf, maar in die eeuwige liefde van een Drie-enige Verbondsgod.

Laat ik eerst nagaan wat hier staat, namelijk *dat ze ontworteld moeten worden.* We zijn uit het paradijs verdreven, mensen. En wij zijn in een grond gekomen waar niet anders is dan de dood en de eeuwige ondergang. Maar het uur der minne, de tijd breekt aan dat God werkt in het hart van dat volk. Wat krijgen we nu? Daar staat hij, die boom.

Nu zal ik u verschillende bomen verklaren. Want een mens is als een boom op de aarde geplant. Wij hebben onszelf zo geplant in onze doodsstaat. Nu kunnen er bomen staan die bloeien. Er kan een dwaze maagd zijn, er kan een rijke jongeling zijn, of wat het ook is.

Er kunnen ook mensen staan met deugden en plichten, die bloesems naar voren brengen. Christus zocht aan de vijgenboom vrucht, maar er was geen vrucht. Er waren alleen maar bladeren.

Er kan ook een andere boom zijn, die als een wilde boom. in de wildernis staat, maar ze moeten allemaal ontworteld en samen ontgrond worden. En dat grijpt plaats. Dan komt de Heere en God schudt aan die boom.

Zijn er mensen in ons midden waar wel eens onweders over hun levensboom gegaan zijn en stormen, maar u blijft staan? Want overtuiging en schrik voor de hel en angst voor de dood is een storm, maar het is geen ontworteling. Met een indruk dat u sterven moet en dat u eenmaal de eeuwigheid moet aandoen, de baren kunnen u te berge rijzen

van verschrikking, maar u blijft staan in de oude grond. Dat is niet zaligmakend. Hemelse gave is nog geen hemelse genade.

Maar als God doorgaat, dan schudt die boom, dan beeft die grond, er komen scheuren in. Dan leert zo'n zondaar dat hij in de oude grond niet sterven kan, dat hij God niet kan ontmoeten. Hoe meer die grond nu schudt, hoe meer hij uitroept: *O God, wees mij zondaar genadig*. Want er komt een schreeuwen tot God en er wordt een benauwdheid in die ziel geboren, want hij ziet dat hij voor God moet verschijnen en dat kan hij niet.

Wat doet die zondaar nu? Och, hij roept tot God om genade, maar de Heere trekt met die zondaar door. Om des tijds wil kan ik het niet uitbreiden, maar ik zal er kort in zijn. Als God met die zondaar doorgaat, dan schudt niet alleen de grond. Denk daaraan. U heeft misschien wel eens een boom gezien die ontzettend veel wortels had. En u hebt ook wel eens een boom gezien die maar één enkele wortel naar beneden had. Men zegt dan wel: het is maar één wortel. Zo hebt u misschien ook wel een zondaar gezien die, als een boom in de grond, als een vijand staat tegenover God. Want de grond, die oude grond, waarin hij staat, daar wil hij niet uit. Hij wil straks wel naar de hemel, maar vrije, soevereine genade inleven, dat wil hij niet. Daar is een mens vijand van.

Die vijandschap heeft de mens meegebracht uit het paradijs en zo staat hij regelrecht tegenover soevereine genade. Want uit genade zalig worden is een daad die God hem geven moet. Maar de Heere gaat door. En of hij al tegenwerkt, God knakt hem. De bijl komt aan de boom en het zwaard des Geestes dat werkt door. En nu gebeurt er iets. Dan wordt niet alleen die grond bewogen, maar hoor..., een knak, hoor..., de laatste wortel wordt doorgesneden. En daar ligt de boom.

Daar ligt de zondaar. O, daar ligt zo'n verborgenheid in. Want als die boom daar nu ligt, dan trekt hij geen sap meer uit de oude grond, maar hij leeft nog wel. Hij leeft nog. Want als u zo'n pas omgehakte boom ziet, die daar op de grond ligt, och, dan zitten er nog groene takken aan, dus is hij nog niet totaal dood. En nu leeft hij wel niet meer in de oude grond. Want in de wereld kan hij het niet meer vinden en in de zonde kan hij niet meer leven. Maar hij is niet overgeplant! Begrijpt u wel?

O, bekijk zo'n zondaar eens die daar ligt. Hij zal zeggen: al gaf u ook de ganse wereld: *weg wereld, weg schatten!* Al zou u die zondaar alles komen aanbieden en zou u hem de hele Bijbel met beloften voorhouden, die ziel is ongerust. Maar wat doet hij nu? Nu gaat die zondaar werken. Ik heb reeds gezegd, hij is ontgrond uit de wereld, maar... hij is niet ontgrond van zijn eigengerechtigheid! Daar is hij niet van ontbloot. En nu loopt hij daar op de wereld en roept uit:

Is er dan, o groot Ontfermer?

Is er voor een nare kermer,

Is er nog een geopende troon?

O, daar ligt hij gebonden aan de troon der genade. Maar nu komt hij ook in het verbeterhuis. Die zondaar, hij zoekt het in zijn deugden; hij zoekt het in zijn bidden; hij zoekt het in zijn tranen. En wat gaat God dan doen? God komt dat alles af te kappen, maar hij leeft nog. Als men in de natuur een boom verplant, zegt men wel eens, dat men beter een jonge boom verplanten kan dan een oude. Maar God verplant ook oude bomen. Hij verplant dezulken, die zó diep in de grond verzakt zitten, dat wij zouden zeggen: *hoe is het mogelijk!* Want dat een Jeremia overgeplant wordt en dat er een overplanting plaatsgrijpt bij Obadja en bij Timótheüs, och, dat kunnen we nog overnemen. Maar als we kijken naar een stokbewaarder, als we kijken naar Rachab de hoer en naar Saulus van Tarsen, of als we kijken naar een Ruth die overgeplant wordt,

dan wordt het voor ons toch wel een eeuwig wonder. Maar denk eraan, geliefden, er staat God niets in de weg.

*Wie is aan onzen God gelijk,
Die armen opricht uit het slijk;
Nooddruftigen, van elk verstoten.*

Wie zal die onveranderlijke liefde van God kunnen verklaren? O, daar grijpt Hij een Moorman in het hart en die plant Hij over. Daar wordt hij ontworteld. Wat moet er dan gebeuren? God gaat met die zondaar door tot de tijd daar is... en dan snijdt de Heere al zijn verwachtingen af. Al zijn hoop, al zijn grond, die hij nog dacht te hebben in zichzelf. En denk eraan, dat is pijnlijk.

Ik heb wel eens gezegd, Luther droomde eens. Hij had een doek om van zijn grootmoeder en hij moest een enge poort door... Hij wilde die doek van zijn grootmoeder niet missen! Maar hij kon met die doek niet door die poort. Och, de mens houdt net zo lang vast en klemt zich vast aan zijn eigen werkzaamheden, totdat het God behaagt met hem door te gaan. Maar mensen, dat is pijnlijk, dat valt niet mee! O, het is voor ons een pijnlijke zaak, maar nu die eeuwige, soevereine genade Gods, die in hem verheerlijkt is geworden. Daar zal bewaarheid worden: *Hij, Die een goed werk in u begonnen is, zal dat voleindigen, tot op den dag van Jezus Christus.*

Maar ik wil u wel even verklaren de benauwdheid die daaraan voorafgaat. Want zulk een ziel leert zich kennen als de grootste der zondaren. Hij is zo geworteld geweest in de wereld, in die oude grond, dat hij denkt nooit tot God bekeerd te zullen worden. Maar wel dit: al zou hij voor eeuwig verloren moeten gaan, dan wenst hij toch niet meer in de oude grond geplant te worden. Want de zonde is hem de dood geworden. Hij heeft zo'n waardigheid in God gezien, al zou hij voor eeuwig naar de hel verwezen worden, dan is God het toch waard om geëerd, gevreesd en gediend te worden. Hij kan zo op de wereld lopen, dat hij zijn medereizigers aanziet en zegt: *och, ziet u dan niet dat God het waard is om gediend te worden?* Mensen, hebt u wel eens waarde gezien in God? Is de hemel voor u wel eens opzij gegaan, en de hel? Dat u alleen hebt uitgeroepen: O, God, U alleen komt de lof, de eer en de aanbidding toe! Ja, van nu aan tot in eeuwigheid! Maar hij weet niet hoe de zaken zullen lopen, hij weet ook niet hoe hij ooit die weldaad deelachtig zal worden. Hij kan maar niet geloven dat hij nog kennis zal krijgen aan de gerechtigheid van die eeuwige Middelaar, en nu gaat de Heere door.

Zeg volk, weet u nog dat de ene tak na de andere afgeslagen werd? En dat God alle grond die u had en alles waar u zich aan vastklemde kwam weg te nemen? Dat ge tenslotte hebt moeten uitroepen: het is kwijt! Dan wordt er wel eens gezegd: *mensen, laat los en gij zult losgelaten worden.* Maar dat is niet waar. Het is wel waar wat er in de Bijbel staat, maar hij kan niet loslaten. Als God het niet doorhakt, dan houden wij vast. Daarin zien wij dat het een eenzijdig Godswerk is. We blijven zo lang mogelijk vasthouden. Uit genade zijt gij zalig geworden, daar zijn we een grote vijand van. Als het ingeleefd wordt, dan roept de Kerk uit: *Genade, genade zij denzelven.*

2. Kom, nu zal ik mijn tweede punt verklaren.

Er staat in onze tekst: *Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is.* Onze kanttekenaren verklaren dat het water hier een rivier is of ook wel waterbeken. We lezen zo in Psalm 46: De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het

heiligdom der woningen des Allerhoogsten. En in Psalm 92: *Want hij zal zijn als een groene boom; geplant aan waterbeken.*

Als ik mijn tekst bezie, dan verklaar ik hem in de liefde van een Drieënige Verbondsgod. Zo ligt hij voor mijn aandacht. Dan merken we op: De bewegende liefde des Vaders, de verdienende liefde van de eeuwige Middelaar, en dan de werking van God de Heilige Geest. We lezen in Zacharia 14:8 dat er levende wateren waren vloeiende uit Jeruzalem en dat zinspeelde op de dierbare Geest, Welke de eeuwige Middelaar zou doen nederzenden. En in Ezechiël 47:1, vloten de wateren van onder de dorpel naar het oosten. Daar hebt u de werking van God de Heilige Geest. En er staat in Openbaring 22, dat Johannes zegt: *Hij toonde mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods en des Lams.* Dat was van God in Christus. Zodat hier de Vader naar voren komt en de borggerechtigheid van de eeuwige Middelaar en de werking van God de Heilige Geest.

We moeten hier even drie dingen aanstippen.

Ten eerste de bescherming van de Vader.

Ten tweede, dat die eeuwige Borg en Middelaar de Fontein des heils bevonden wordt.

Ten derde, als de Geest zal gekomen zijn, zal Die de wereld overtuigen. Maar ook dat de Heere Jezus zei: *Indien Ik niet heenga, zo zal de Trooster tot u niet komen.* Zodat we hier niet naar voren moeten brengen de volheid die er ligt in de gerechtigheid van Christus, maar de genade die God van eeuwigheid heeft uitgedacht.

Het is een eeuwig wonder dat een boom overgeplant wordt en dat God een zondaar komt te bekeren. Waarom wordt hij niet naar de hel verwezen? Waarom heeft God zulk één niet weggedaan van voor Zijn Aangezicht? Waar er zoveel bomen ontworteld worden die God *wegdoet*. En hier *plant* God die boom *over*. Daar zal de eeuwigheid voor nodig wezen! Maar dat kostte wat, om die boom uit de grond te halen! Daar aanschouw ik die dierbare Boom des Levens. En o, kinderen Gods, nu is Christus zo diep, diep, ja, dieper nedergedaald dan u stond. Want uw voeten waren gegrond in de hel en de eeuwige Middelaar is zo diep nedergedaald, dat Hij de armen van Zijn eeuwige liefde heeft uitgestrekt om een zondaar eruit te halen. Dat kon niet anders, dat kon buiten het recht van God niet. Weet u hoe u uit de grond gehaald bent? Door de doorboorde handen van de eeuwige Borg en Middelaar. Alleen die doorboorde handen aanschouwt de eeuwige Vader en door die doorboorde handen zal de Kerke verlost kunnen worden. En daarom:

Alle roem is uitgesloten!

Onverdiende zaligheên

Heb ik van mijn God genoten;

'k Roem in 's Heeren gunst alleen!

Hier hebben wij de grondslag. Nu gaan we terug naar die boom.

We zien hem staan aan het water. Heeft u dat onderscheid nu opgemerkt? Als God een zondaar bekeert, dan gaat hij werken om zalig te worden. En als hij geplant wordt aan die rivier, wat een daad van God is, dan krijgt hij zijn sappen uit de rivier. En daar is een groot onderscheid in. Want eerst gaan wij uit om bekeerd te worden. En later gaan wij uit om met God in een verzoende betrekking te mogen komen, door Christus. O, dat leven te mogen ervaren en die zaligheid in Christus eens te mogen proeven en smaken! Dan krijgen ze de vruchten niet meer uit zichzelf, maar dan wordt het bewaarheid: *Uw vrucht is uit Mij gevonden.*

Och, van de week heb ik nog een ogenblik gedacht, het werk dat hier verklaard wordt, in de harten van de Kerke Gods, dat kan nooit verklaard worden. En de liefde Gods kan ook niet naar buiten gebracht worden. Dat moet ingeleefd worden. Maar dit wil ik u zeggen, als Paulus zegt: *O, diepten des rijkdoms*, dan is die 'O' een eeuwigheid, daar is geen beginnen aan en daar is ook geen einde aan. Als Gods kinderen eens op hun plaats mogen wezen, dan roepen ze het uit, door de werking des Heiligen Geestes, dat de eeuwigheid er voor nodig zal zijn om God groot te maken. Als ze ervaren mogen, hier in dit leven, dat uit Hem en dóór Hem en tót Hem alle dingen zijn. Als ik iets van de liefde Gods in Christus mag smaken en iets van de zaligheid, als ik hier iets mag aanschouwen van de Rotssteen die geslagen is door de eeuwige Vader.... Dan mogen wij aanschouwen dat hemelse Manna, dat uit de hemel nedergedaald is, opdat de Kerke Gods alleen dáár voedsel zal krijgen en hun hongerige zielen verzadigd zullen worden. Maar ook dat hun dorstige zielen zullen geleest worden. O, daar gaat alles opzij. Daar blijft alleen maar dat eenzijdige, soevereine Goddelijk genadewerk over.

Doch laten we ons tweede punt verder overdenken. Dan staat er zo: *Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is en zijn wortels uitschiet aan een rivier, en gevoelt het niet wanneer er een hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet, en houdt niet op van vrucht te dragen.*

Dan zal ik u twee dingen verklaren. Wij lezen in de eerste Psalm: Die op zijn tijd met vruchten is beladen, en sierlijk pronkt met onverwelkte bladen. Dat is op Gods tijd. Nu moeten we onderscheid maken tussen de vruchten van onszelf en de vruchten die uit God zijn. Want de vruchten die door God in onze ziel gewerkt worden, brengen vernedering en dat werkt verootmoediging. Door die vruchten gaan wij God verheerlijken en groot gemaakt. Mensen, wij moeten het recht Gods en de ere Gods boven onze zaligheid zoeken. God moet verheerlijkt en groot gemaakt worden. Als dat plaatsgrijpt, waar de zondaar in de vruchten van die eeuwige Middelaar mag delen, dat is zalig. Dat is dierbaar. O, ik zou zeggen, veracht dat niet en blus de Geest Gods niet uit. Werp nooit het werk weg dat God verheerlijkt heeft. Maar zie dat u er iets bij krijgt. Waarom? Omdat de vruchten de boom nog niet is.

Nu is er een volk dat in de openbaring van de Middelaar zulke kostelijke ogenblikken heeft gehad, dat ze zeggen konden, dat de dood weg was en alles opzij gezet. Maar helaas... wat is er gebeurd? Ach, ze hebben moeten inleven zalig te kunnen worden en nog niet zalig te zijn! Rechtvaardig behouden te kunnen worden en nog niet behouden te zijn! En weet je wat God dan doet? Dan neemt de Heere de vruchten eens weg. En als God Zich aan die ziel een ogenblik komt te onttrekken, dan staat die zondaar daar weer met een openstaande schuld, met een ziel vol wonden. Het oordeel Gods is niet opgeheven en zijn zonden zijn niet verzoend.

Als God dan doorgaat met die zondaar en hij komt in het gericht Gods terecht, dan zijn er geen vruchten meer. Nee, daar ziet hij niets anders dan een rechtvaardig God. Daar ziet hij een vertoornd God. Maar nu dat eeuwige, eeuwige soevereine genadewerk. Daar komt de eeuwige Borg en Middelaar met Zijn vruchten naar voren. Daar komt Hij met Zijn bloed- en kruisverdiensten naar voren. Ik durf u vanavond te zeggen: *dan moet God de Vader zwijgen!* Het is misschien scherp uitgedrukt, maar neem het van mij aan, dan kan God de Vader niet meer toornen op de Kerk. Want de toorn Gods is gestild. En Christus zegt: *Vader, Ik heb voldaan, zie hier Mijn handen, zie hier Mijn zijde.* En zo spreekt God de zondaar vrij in die dierbare Gerechtigheid.

Ik ben onlangs bij iemand geweest die mij uitgenodigd had en die man ging over zijn leven spreken. Hij preekt ook, en ik heb hem zelf aangenaam beluisterd. Maar toen belde er een vrouw op om te vragen of ds. Ligtenberg er was. En die man zie : ja. Waarop die vrouw vroeg, of zij komen mocht. Die vrouw kwam en zei tegen mij: dominee, het is zeventien jaar geleden dat u mij overgetrouwd hebt met deze woorden: *En God Almachtig zegene u.* Zij had mij daarna niet meer gezien.

Zij vroeg: mag ik nu eens iets vertellen?

Ik zei: ga je gang.

En daar ging die vrouw verklaren hoe God haar bekeerd had. Ze ging verklaren dat ze onder het recht Gods geweest was en door de Vader was vrijgesproken. Ik dacht: nu moet ik goed luisteren.

Ik vroeg: en toen?

O, dominee, daar heb ik ervaren dat ik tekort schoot.

Ik zei: zo, waarom dan?

Ze antwoordde: er was een gemis.

Ik zeg: en weet u welk gemis dat was?

Het was dat gemis dat ik later moest leren inleven: *En Gods Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.* Nu heeft die eeuwige Geest dat verzegeld aan mijn hart en heb ik ervaren dat ik een Drie-enig God tot mijn Deel heb.

Daarop zei ik: en toen hebt u ervaren dat u niet wist Wie u het eerst zou noemen, want de liefde van de Geest en de liefde van de Zoon en de liefde van de Vader was even groot.

Ja, zei ze, zo was het.

Daar hebt u de grondslag. Dan mag het volk van God ervaren de vruchten van de verkiezende liefde des Vaders. O mijn ziel, mijn ziel, mijn ziel, roepen we uit, als we daar eens inkomen. En als we dan mogen ervaren de verdiensten van die eeuwige Middelaar, Die Zichzelf gegeven geeft. En we zien dan die Geest, Die het neemt uit de Vader en de Zoon en het de Kerke Gods toepast...! Hetzij in meerdere of mindere mate.

Maar nu staat er: *En houdt niet op van vrucht te dragen.* Ze dragen vrucht. En waar zijn nu de vruchten in deze tijd bij de Kerke Gods? Hebt u in de vruchten mogen delen, volk van God, klein en groot? Hebt u mogen ervaren: *Word ik wakker, dan was ik nog bij U?* Of, hebt je uitgangen gehad naar die dierbare Heere Jezus? Of, hebt je de deugden Gods omhelsd en de deugden Gods gebillijkt? Dat doet niet ter zake, want u werd uit God bediend. En u mocht daar inleven in de nabijheid van God te zijn. O, die zalige gemeenschap in de omgang met de eeuwige Heere Jezus!

Kom, dan zal ik de bruid laten spreken, want dan zegt de bruid: *O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate Zijn edele vruchten.* Daar gaat de bruid niet spreken over haar vruchten, maar daar gaat de bruid verklaren de vruchten die zij ervaren heeft van die eeuwige Middelaar. Verder zegt de bruid: *Aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude; o mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd.* Waarom dan? Om U daardoor te eren en groot te maken! In Hooglied 4:13 lezen we: Uw scheuten zijn een paradijs van granaatappelen, met edele vruchten. Welaan, volk van God in ons midden, hoe meer we daar inkomen, hoe meer we moeten uitroepen dat we in onszelf zo vruchteloos over de wereld gaan. Menigmaal zijn we als een lederen zak in de rook. Dan kan het soms zijn dat ongelooft, dat wantrouwen in ons hart de boventoon voert. Ja, ik moet daar nog wat bij zeggen. Als dat volk eens in diepe gangen is, waar God ze wel eens door komt te leiden, dan denken ze menigmaal dat ze met een Rechter te doen hebben. Aan de andere kant moeten ze toch getuigen dat het Vaderlijke kastijdingen zijn. En als ze er achter komen, dan roepen ze uit wat de apostel zegt: *Alle kastijding,*

als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, dengenen, die door dezelve geoefend worden. In de diepten leren we God kennen, mensen! In de verborgen diepten leren we de eeuwige Borg en Middelaar kennen. Er zijn tegenwoordig mensen die een weg uitzoeken, een weg tekenen die zo naar de hemel voert. Maar die weg gaat niet door de diepten heen. Die gaat niet door de dalen heen, die gaat ook niet over de bergen heen. Die mensen hebben een vlak veld. Maar het arme volk van God, dat gaat door de woestijn heen. O, die erkennen menigmaal dat ze zo vruchteloos in zichzelf zijn. Ziende op zichzelf zeggen ze menigmaal: o, zou het wel waarheid geweest zijn?

*Och, was mijn werk maar waarheid,
O, zocht ik Jezus recht.
Mijn hart dat krielt van zonden,
En is geheel onrein;
Vol striemen en vol wonden,
Dus is mijn hope klein.*

Ze zoeken de vruchten in zichzelf en die zullen niet gevonden worden.

2. *Maar nu dat eeuwig wonder, dat ik in mijn derde punt zal verklaren.*

Als ze weer eens een gezicht op die eeuwige Middelaar krijgen, mogen ze inleven: *Niet ons, Heere, niet ons, maar Uw Naam alleen zij de eer.* Dan ervaren ze ook dat eeuwige, onbegrijpelijke wonder: Ik doe het niet om uwentwil, maar om Mijns Naams en eeuwige verbonds wil. Mensen, er is geen andere grondslag. Er is geen andere hoop voor de eeuwigheid dan de hoop en gerechtigheid van Christus. Alles wat daarbuiten is, dat is niet houdbaar. Maar komt God die vruchten te aanschouwen, die zijn aangenaam in Zijn ogen en in de ogen van Christus.

U heeft misschien wel eens gehoord van een notenboom. Hoe meer een notenboom geslagen wordt, hoe meer vruchten hij voortbrengt. Nu leidt God Zijn volk wel eens zo door het leven, dat ze moeten ervaren: *dàn te zitten in de donkerheid, dàn zitten ze in de nevel, dàn zitten ze in de mist.*

Ik heb verleden week een man ontmoet van 87 jaar, waar ik schik van heb gehad. Ik doe geen verhaaltje, het is waar gebeurd. Die man heeft een broer en die is ouderling. Die broer zei tegen mij: toen hij jong was heb ik met een jaloers hart naar hem opgezien. Toen zat ik met een gebroken hart onder de Waarheid. Hij is 56 jaar getrouwd geweest en ik heb nooit meer ergens van gehoord. Nooit meer en altijd bij elkaar in huis gewoond. (Want die ouderling was niet getrouwd.) En twee jaar terug, op zijn 85ste verjaardag, daar kwam God over. Toen zei hij tegen mij: *nu moet je daar maar eens gaan zitten.* En ik ben bij hem gaan zitten en toen ging hij vertellen van de wonderen die God gedaan had.

Die broer zei tegen mij: dominee, ik was in het licht. Ik dacht niet dat het voor mij ooit duister zou zijn. Maar nu ben ik in de duisternis. Zou het ooit nog licht worden? Daar heb je nu de Kerke Gods. Gods kinderen gaan inleven dat ze uit zichzelf geen vruchten kunnen voortbrengen. Ze leren ook inleven de woorden: *uit God, en door God, en tot God zijn alle dingen.*

Maar nu gaan we nog een versje zingen. Dan zingen wij uit Psalm 92 en daarvan het zevende vers:

*Dan zal wassen en bloeien
De mens oprecht en vroom;
En als de palmenboon
En cederboom, ook groeien.
Zij die de Heer' wil planten
In Zijn voorhoven rein,
Zullen al in 't gemein
Groeien aan alle kanten.*

Toepassing.

U weet, geliefden, dat er een *zien* is op Jezus. Er is ook een *komen* tot Jezus. Er is een *aannemen* en er is een *vertrouwen*. En zij *zagen* op Hem. En: "Niemand kan tot Mij *komen*". Dus er is een *komen* tot Christus. "Zovelen Hem *aangenomen* hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden."

Nu is er een vereniging met Christus, gelijk de rank in de wijnstok. Het volk mag de sappen uit de Wijnstok ontvangen. Alle rank die geen vruchten voortbrengt wordt uitgehouwen, maar die vruchten voortbrengen wordt behouden.

Maar kom, ik zie die boom staan. En nu wordt hier eerst gesproken van droogte, want er staat: *En gevoelt het niet wanneer er een hitte komt*. Dus er volgt op die hitte droogte. En dan in de tweede plaats: *maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet*. Leert die ziel dan niet kennen dat er hitte over hem komt? Een lederen zak in de rook was niet met vloeistof gevuld, dus ging die zak krimpen. Dan hing die zak in de rook, dan krimpt hij in. Zo gaat het ook de Kerke Gods. Maar nu dat grote onderscheid: De verwachting van de huichelaar zal vergaan, omdat die sappen uit zichzelf heeft en niet uit God en Christus. Maar de Kerk kan niet verloren gaan. En dan toch die hitte. O, die komt over dat volk heen. Als we eens denken aan een Naomi. Als we denken aan Abraham die uit Ur der Chaldeeën gehaald werd en later komt hij in Egypteland. Aan David die de zever in zijn baard liet lopen. En aan de Kerk die moet uitroepen: Magor-missabib, schrik van rondom. O, de hitte der vervolging kan wel eens over dat volk gaan, dan kunnen ze in die stormen welhaast verteren, maar... ze blijven staan. Daar hebt u het grote onderscheid tussen een nabijkomend Christen en iemand die waarlijk in de grond, aan de rivier geplant is.

O, medereizigers naar de eeuwigheid, het eigen werk dat snijdt God bij Zijn volk af en het andere laat hij doorgaan totdat het voor eeuwig te laat is. De dwaze maagden konden zingen, maar ze kwamen niet verder dan de poort. En dan lezen we in Bunyans Christenreize, dat er een weg is van de hemel naar de hel. Niet van de aarde naar de hel, maar van de hemel naar de hel! Dan ervaren we telkens in het leven, hoeveel er zijn kan bij een nabijkomend Christen, waarin nooit een grondslag van waarachtige, zaligmakende genade geweest is.

Er wordt in deze tijd altijd maar heengewezen naar de Levensboom, zonder dat erop gewezen wordt dat de mens ontworteld moet worden. En nu is er niet één sterveling pasklaar voor die Levensboom, als hij niet gestorven is aan zichzelf. Want dan is er voor Christus geen werk. De Heere Jezus zei eenmaal: *Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis Israëls*.

Geloof mij, gemeente van Terneuzen, zo is het. En nu wordt het zulk een groot wonder als we het in mogen leven dat Christus niet voor vrienden, maar voor vijanden gestorven is. En als we mogen ervaren dat zóndaren zalig worden door het bloed van de Zone Gods. En dat volk kan nooit sterven. Waarom niet? Ze staan aan de rivier. Ze zijn

geplant aan het water! En de vruchten uit zichzelf zijn afgesneden geworden. Het kan niet anders.

Nu kan het zijn, mensen, dat er over Jezus wordt gepreekt en over Jezus wordt gepraat, terwijl men er geheel blind voor is. Want u weet even goed als ik, als Bileam vandaag op de preekstoel zou staan, kreeg hij veel beroepen. Misschien wel duizend. Want hij verkondigde: *Er zal een Ster voortgaan uit Jakob*. Hij zag het geluk van Gods volk en is toch voor eeuwig verloren gegaan.

Maar hier krijgen we een andere grondslag. En dat is geen grondslag in onszelf. Dat is de grondslag in de rivier Gods. Dat leven legt God er Zelf door genade in. En nu kan de Kerk struikelen en de Kerk kan vallen. Dat kan plaatsgrijpen. Zie een David. Ik zeg dit niet om de zonde te steunen, maar we moeten David van twee zijden bekijken. We zien David in de eerste plaats in het veld:

*Ik greep het snarentuig;
'k Zong psalmen; van 't gejuich
Weergalmden onze landen.*

Maar we zien David ook op het dak. Ja, daar zien we hem ook. En heeft God Zijn genade aan David onttrokken? In der eeuwigheid niet. En nu zeggen we dit niet om David als een voorbeeld te stellen, maar hier zien we Gods soevereine genade. Nooit ofte nimmer kan God meer van Zijn volk af! Want er liggen banden van eeuwige liefde. Maar... die niet aan het water geplant zijn, die verwelken, en die niet uit de rivier hun levenssappen trekken, die gaan sterven.

Gods volk kan soms zo dodig over de wereld lopen en als veroordeeld over de aarde. Maar hun grondslag ligt in Hem en dat is een vaste grondslag. Er staat zo duidelijk: *Maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet*. Dat wil niet zeggen, dat we hier met een christen te doen hebben die biddeloos is, die geen kernen geleerd heeft, die tevreden buiten God kan leven. Nee, zo moeten we dat niet verklaren. Maar aan de andere kant, er ligt in het hart van dat volk wel iets, dat ze toch leren inleven:

*Was Jezus geen getrouwe Vriend,
Dan kwam ik, nietig' aardworm,
Niet door Achors donk're wegen heen.*

Ze zullen aan het einde van hun leven mogen ervaren dat ze binnen mogen komen, en zullen getuigen: *Het is door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen*. Zij gaan als bankroetiers de hemel in. En daarom zal het zijn: *Genade, genade zij denzelven*.

Mensen, we hebben vandaag een meisje begraven van 26 jaar oud. We hebben gehoord dat het meisje liefde tot haar ouders had. Nu heb ik het op het kerkhof niet gezegd, ik heb het in de aula ook niet gezegd, maar ik heb iets overdacht. En, gemeente, dat is niet zo mooi. Nu wil ik niet de zonden naar voren brengen, maar ik dacht aan mijn zuster. Mijn zuster was 24 jaar oud toen zij is gestorven en ik was een jongen van 17 jaar. Mijn zuster was altijd thuis geweest en had liefde tot mijn ouders gehad. Ze was het enig meisje. Wij waren met twee broers, en zij was de enige dochter in huis. Maar ze kwam te sterven. En ik mag zeggen, dat heeft God voor mij gebruikt als een middel.

Maar helaas, ik zat op een plaats waar ik niet hoorde, namelijk in de herberg. Hoewel ik al een beetje verslagen was door overtuiging. Daar komt een meisje aan en mijn vrouw, die naast mij zat, zei: *Dat meisje heeft dezelfde ziekte gehad als je zuster*.

Daar deed God mij zien dat mijn zuster altijd, zolang ze op de wereld geweest was, liefde tot mijn ouders had gehad, en ik was de wereld ingegaan. Daar greep God mij in het hart. Wat een wonder: *mijn zuster in de eeuwigheid en ik leefde nog*. God had de boom nog niet weggedaan naar de eeuwige rampzaligheid. Toen ben ik weggevlucht, mensen, en ik heb gestaan in mijn huisje.... Daar heb ik twee dingen leren kennen, tussen tien uur 's avonds en zes uur 's morgens. Zonden van bedrijf en zonden van nalatigheid. Dan krijgen we met God te doen.

Ik heb er over gedacht. En nu hoop ik dat God de roepstemmen, die er ook nog in het midden van de gemeente zijn, aan uw harten zal heiligen en dat we samen hier een sterven zullen mogen leren kennen, voor en aleeer God ons zal komen op te roepen.

Kinderen Gods, die geplant zijn aan de rivier. O, als een wilde boom uit de wereld gehaald te zijn. Wie had ooit gedacht dat zulk één zou overgeplant worden en dat God daar Zijn Goddelijke liefde aan zou openbaren? Wie zou het ooit gedacht hebben? Aan één die nooit naar God vraagde. En naar God niet zocht! Maar God heeft hem opgezocht. Wie had ooit gedacht dat de Heere hem zou bewerken, zodat hij hier in de tijd iets verklaren mag van de deugden Gods? Wie had dat ooit gedacht van zulk een zondaar, geworteld in de wereld waar geen sterveling hem uit kon halen? Waar geen oordelen hem uit konden rukken en waar geen zegeningen hem konden vernederen? Dan komt God over en God haalt hem eruit!

Zit er hier één die als een woudezel gegrepen is? Of zit er hier één die van kindsbeen onder de waarheid verkeerd heeft? Ontworteld moeten we worden en het is niet genoeg als we alleen ontworteld worden, maar we moeten bij de Fontein gebracht worden. Als die boom niet geplant wordt aan dat water, aan die rivier, dan gaat hij dood. Dan sterft hij, dan is hij weg. Want ellende is niet genoeg. We kunnen nooit een grondslag in onze ellendekennis vinden. De grondslag ligt alleen in de gerechtigheid van de eeuwige Borg en Middelaar.

Nu zou ik zeggen, gemeente, doe er winst mee voor de eeuwigheid. En ik hoop, volk van God, dat we hier zó wandelen mogen, dat van ons getuigd mag worden: *allen die hen zien, zullen hen kennen als een zaad dat God gezegend heeft*. Hij geve genade om genade in te leven en Hij geve ons samen ook nog om hier op aarde te mogen wandelen in de vreze des Heeren.

Onbekeerden, het kan de laatste preek zijn. Ga naar huis en buig u voor God neder. We weten niet hoe lang het duren zal dat de Heere u zal opeisen en dan wordt u overgeplant. En als ge hier niet overgeplant zijt, dan zult ge overgeplant worden in de eeuwige rampzaligheid. O, het zal wat zijn, medereizigers naar de eeuwigheid! Denkt u daar nu nooit eens aan, dat u elk ogenblik kunt overgeplant worden? Denkt u er nooit aan, dat je sterven gaat en de eeuwigheid zal moeten aandoen? De Heere ontferme Zich over u. Hij schenke u nog dat je door genade mag leren inleven: een boom te mogen zijn door God geplant en dat gij straks niet zult behoren bij degenen van wie getuigd wordt: *De kinderen des koninkrijks zullen buiten geworpen worden*.

Vaders en moeders, jongelingen en jongedochters, grijsaards in mijn midden, God zij u genadig. Ik heb medelijden met u. Ik weet wat het is om verloren te moeten gaan. Ik weet ook wat het is om genade te mogen ontvangen. En als ik u zie wandelen langs een gapende afgrond, mag ik u dan niet waarschuwen? Mag ik u dan niet zeggen: *Ontwaak gij die slaapt en sta op uit de doden!* De Heere ontferme Zich over u.

En gij, volk des Heeren, ga naar huis en zeg nooit dat u uzelf hebt overgeplant. Maar bedenk veel meer wat de apostel leert: *Wat vrucht dan hadt gij toen van de dingen, waarover gij u nu schaamt?* De Heere neme alles weg, opdat gij eenmaal daar mag zijn, bij de Boom des Levens, om te mogen wandelen in witte klederen, overmits gij het waardig zijt. God zegene de waarheid, om Jezus' wil. Amen.

Dankgebed.

Wij verzoeken u te zingen van Psalm 139 het 14de vers.

*Mijn hart en gemoed wel doorziet,
Doorgrond mij ganselijk met vliet.
Zie of ik in de wegen kwaad
Wandele die Gij Heere, haat.
En zijt mij altijd wel genegen,
Geleid mij ook in Uwe wegen.*

Ontvang nu de zegen des Heeren en ga daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods,
en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen.
Amen.***

Het dochtertje van Jairus, Markus 5:41-43.

Dankdagpreek uitgesproken in Terneuzen.

Laten wij onze Godsdiensttoefening openen, door met elkander te zingen van Psalm 84 en daarvan het 3^e vers.

*Zalig is hij t' allen stonden,
Wiens kracht Heer', Gij zijt bevonden.
Die naarstig bewaart Uwe wegen.
Als zij door dit jammerdal gaan,
Zij zullen met vlijt recht voortaan
Putten te graven, zijn genegen.
Die worden gemaakt waterrijk
Door den regen, alle gelijk.*

Uit Gods Woord zal u worden voorgelezen uit het Evangelie van Markus het 5^e hoofdstuk, vanaf vers 21 tot het einde.

Onze hulpe zij in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u bij de aanvang geschonken en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd van God de Vader, en de Heere Jezus Christus, door de Heilige Geest. Amen.

Laten wij samen het aangezicht des HEEREN zoeken.

Majestueus een volzalig , vlekkeloos, aanbiddelijk, eeuwig, enig Goddelijke Wezen. De engelen bedekken hun aangezichten en prijzen U. Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen.

Wij zij minder dan een druppel aan de emmer en een stofje aan de weegschaal; minder dan een niet en ijdelheid. U draagt en verdraagt ons in uw Goddelijke lankmoedigheid. Wij mogen ons bevinden aan deze zijde van dood en eeuwigheid. Wij weten nog niet wat eeuwigheid is, dewijl we nog de eeuwigheid niet hebben aangedaan. Dat het U behagen mocht ons een indruk daarvan te geven dat het de goedertierenheden des Heeren zijn dat we niet vernieuwd zijn en de barmhartigheden Gods nog geen einde over ons genomen hebben.

Het zonlicht deed Gij weer over ons opgaan en wij mochten ons nog begeven naar de plaats des gebeds. Dat de belofte in vervulling mocht komen: waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn daar zal Ik in het midden wezen en Ik zal u verheugen in Mijn bedehuis een. De bediening mocht u heerlijk maken, eeuwige Vader in Christus, mocht Gij ons nog komen aanschouwen in Hem. Dat de wolken mochten vloeien van gerechtigheid en dat de hemel mocht scheuren. Dat Gij Uw tegenwoordigheid nog zoudt willen openbaren. De arbeid der liefde mocht nog aan ons verheerlijkt worden. En dat in deze morgenstond nog bewaarheid wordt, ook bij Uw kerk, dat Gij de Getrouwe en de Onveranderlijke zijt, en de nooit beschamende Verbonds-God bevonden wordt. Die eenmaal gezegd hebt: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde en die nooit meer van u zal wijken." Want het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: God kent degenen die de Zijnen zijn.

Al moet nu dat volk door de donkere dalen heen, en door dit leven henen, al is het een strijd op de wereld, en dat ze in het strijdperk moeten verkeren, niettegenstaande hebt U, o eeuwige Middelaar, voor allen de strijd gestreden en voleindigd en zijt gezeten aan de rechterhand van Uw eeuwige Vader. En daar zijt U nog niet werkeloos. Want daar wordt U nog erkend door Uw volk als de Voorbidder Die de noden van dat volk bij de eeuwige Vader komt neer te leggen.

U mocht Uw Bruidskerk in deze morgen nog eens opnemen. Tot U, o eeuwige Middelaar, die van de Vader gezonden is en Uzelf hebt laten zenden opdat door U het welbehagen Gods zal doorgaan. En dat welbehagen ging door in Gethsémané, het ging door in de zaal van Kájafas, op de kruisheuvel van Golgotha, waar U uit moest roepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Dat was het welbehagen van Uw Vader. Maar het ging ook door wanneer U eenmaal door Uw Vader werd opgenomen in de eeuwige tabernakelen. En och, wat is het nu een eeuwige weldaden, als de kerk daarin eens geleid mag worden om profijt daarvan te trekken: "en het behaagde God Hem te verbrijzelen.

En o dierbare Borg en Middelaar, wat Gij zelf hebt op en aangebracht, en dat voor vijanden! Och, wij mochten eens opgeleid worden, ingeleid en teruggeleid om in deze ogenblikken met de Kerk te mogen uitroepen: al diepte der rijkdommen, beide der kennis en wijsheid Gods; ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen, onnaspeurlijke Zijn wegen! Wie zal de liefde Gods kunnen verklaren? Die moet bewonderd worden! En dat wordt ook bij ogenblikken wel bewonderd als zulk een het gegeven wordt.

Och Heere, het mocht u behagen om die zielen nog gedachtig te zijn, en terugleiden, inleiden, opleiden. Maar ook de van verre staanden nog nabij brengen. Er staat U toch niets in de weg, wat wij in deze morgenstond willen naspeuren. Als Gij toch Uw genade komt te verheerlijken dan gaat het wel eens door een afgebroken weg, en dan gaat het ook door de diepte heen, maar U houdt trouw tot in de eindeloze eeuwigheid. En het wordt bewaarheid, Hij die in goed werk in u begonnen heeft, zal het ook voleindigen tot in de dag van Jezus Christus.

En Heere nu mocht het eens zijn, dat Gij ook gedachtig mocht wezen aan degenen, indien die nog in ons midden zijn, die over de wereld lopen, zeggende dat ze tegen U gezondigd hebben, en niet kunnen geloven dat het nog eeuwig zal kunnen meevallen. O God, dan mocht U nog doorbrekende genade geven en dat zij U mochten aanschouwen, o dierbare Middelaar, Die Uw bloed gestort hebt tot reiniging van zondaren. Doorbrekende genade schenken opdat die iets mochten aanschouwen van de volheid die in U, eeuwige Borg en Middelaar, verklaard ligt. Het zou nog een eeuwige weldaad zijn, als U Uzelf nader aan die zielen mocht willen verheerlijken.

Gedenk ook aan de onbekeerden. Breidt Uw koninkrijk nog uit en bouw Sion nog op in het allerheiligste geloof. Zijn er nog in ons midden, die gekenden zijn van de nooit begonnen eeuwigheid, het uur der minne mocht er zijn, en dat het welbehagen des Vaders mocht doorgaan. Gedenk uw ganse kerk en Sion. Zijt ze nog nabij in deze morgenstond. Ach HEERE, het is een verdrukte volk, een geplukt en geplunderd volk, maar het is ook een volk, wat de beminde des Vaders is, en de gekochten door het bloed van U, o eeuwige Zone Gods. En dat ze door God de Heilige Geest geleid mochten worden. Zo leggen we dan elkander neer voor Uw aangezicht, U mocht in Christus horen, en een verhorend God zijn.

En dierbaar Borg en Middelaar, het is U bekend of er ook nog neerliggen op het bed. Iemand in het ziekenhuis is in een ernstige toestand. 75 jaar oud en o God, het mocht U behagen hem te gedenken. Abraham was 75 jaar oud toen genade aan zijn ziel verheerlijk is geworden. U mocht ook nog hem gedachtig zijn opdat hij ook nog eens mocht inleven zondaar te mogen worden voor U en genade te mogen krijgen door U. Het zou een eeuwige weldaad zijn. Daar staat U niets in de weg, Heere. Dan zou zijn ziekbed nog een preekstoel kunnen worden, dan zal de grootheid van U nog erkend worden. Als hij mocht buigen voor Uw Goddelijke majesteit. Heere, Gij mocht hem gedenken. Mocht het in Uw raad bestaan dat hij nog wederom opgericht mocht worden en nog weer in en uit mocht gaan. Hij is nog in het land der levenden en U zijt een wonderdoende God. Er staat U niets in de weg, om hem van de rand der eeuwigheid terug te halen. Gedenk hem dan en dekt hem onder de vleugelen van Uw Goddelijke barmhartigheden, voor de tijd en de eeuwigheid.

Uit de broeders kerkenraad wordt er deze morgenstond een broeder gemist. Ook hem leggen we neer voor Uw genadetroon. U mocht hem ook nog nabij zijn, ook nog in deze ogenblikken.

En zo mocht het U behagen gedachtig te zijn aan weduwnaars, weesjes, aan zieken en die bezocht zijn. U mocht Uw vleugelen willen uitbreiden over allen die in rouw en smart gedompeld zijn.

Gedenke Uw knechten. Gordt ze nog aan met kracht uit de hoogte wilt u ze nog ondersteunen en sterken. En hem in deze morgenstond nog inleiden in de verborgenheden van dat Goddelijk Woord. Het woord dat uit de hemel is, o Vader in Christus, om het bloed des eeuwigen verbonds, om Jezus' wil.

Amen.

Wij verzoeken u te zingen uit psalm 72 en daar nader van het zesde en het zevende vers. Dan wordt u gelegenheid gegeven uw gaven uit te reiken. Welke de Heere belijft te zegenen. Er wordt toch gecollecteerd hé? Nee?

Ik herzeg Psalm 72 het 6e en 7e vers.

*Alle koningen zullen samen
Hem aanbidden meteen.
De heid'nen zullen Zijnen Name
Prijzen groot en de kleën.
Hij zal den armen t' zijner baten
Verlossen die nu schreit;
En helpen hem die is beladen
Uit zijn ellendigheid.*

*Hij zal de armen en de kleinen,
Genadig zijn en goed.
Dengenen die schreien en wenen,
Werd Hij vriend'lijk en zoet.
Hij zal ze voor 't geweld bewaren
En voor bedrog zeer kwaad.
Hij zal ook 't bloed Zijner dienaren,
Hoog achten vroeg en spaad'.*

Het zesde en het zevende vers uit de 72^e der Psalmen.

De woorden onzer overdenking in deze morgenstond vindt uw aandacht opgetekend in het voorgelezen Schriftgedeelte het evangelie van Markus, het vijfde hoofdstuk de drie laatste verzen, deze woorden:

En Hij vatte de hand van het kind en zeide tot haar: Talitha kumi; hetwelk is, zijnde overgezet: Gij dochtertje (Ik zeg u), sta op. En terstond stond het dochtertje op en wandelde; want het was twaalfjaren oud, en zij ontzetten zich met grote ontzetting. En Hij gebod hun zeer, dat niemand datzelve zou weten; en zeide, dat men haar zou te eten geven.

Wij willen stilstaan bij: *Het dochtertje van Jaïrus.*

Wij wensen bij drie hoofdgedachten uw aandacht te bepalen:

1. Ten eerste, de toevlucht van Jaïrus.
2. Ten tweede, de vreze van Jaïrus.
3. Ten derde, de redding aanschouwd door Jaïrus.

Wanneer wij deze drie hoofdgedachten voor uw aandacht verklaard hebben, dan keren wij met de waarheid toepasselijk tot onszelf in.

Och, Heere, dat het U behagen mocht, dat we eens in mochten leven wat Jaïrus mocht ervaren. Wil het schenken tot ere van Uw doorluchtige Naam, die te prijzen is tot in eeuwigheid; tot zaligheid onzer zielen; om Uws Naams wil. Amen.

Geliefden, in dit hoofdstuk komt de majesteit en de heerlijkheid van de eeuwige Middelaar, naar voren. Een van de duivel bezetene werd door Christus gered. De Gadarenen kwamen. Waarom? Omdat de zwijnen van de steilte waren afgestoten. Drie gaan er aan het bidden.

Ten eerste: de duivelen.

Ten tweede: de Gadarenen.

En ten derde: degene die van de duivelen verlost was.

De duivelen baden of ze in de zwijnen mochten varen en dat is geschied. Hun gebed werd verhoord; dus de duivel werd hier verhoord. Daarna komen de Gadarenen en die baden of Jezus wilde heengaan buiten hun landpalen. Dat gebed werd ook verhoord. Dan ten derde: de verlost bad of hij Jezus mocht volgen en dat gebed werd niet verhoord. Dus de Kerk werd niet verhoord. Hebt u daar wel eens over nagedacht? De duivelen werden verhoord, de Gadarenen werden verhoord en de verlost man werd niet verhoord.

Waarom baden die Gadarenen nu eigenlijk? Het ging er bij hen om gelijk het bij veel mensen op de aarde gaat, dat ze liever de dingen van de wereld hadden dan Christus. Zij kozen de zwijnen en lieten Christus varen. Nu zult u zeggen: wat waren dat toch voor mensen!

Ja, laten we allen maar naar onszelf kijken. Wat kiezen wij? Kiezen we de dingen van de wereld boven de gerechtigheid van die eeuwige Borg en Middelaar? Ik denk dat velen uwer en ik moeten getuigen, liever geld en goed te hebben, dan de Heere Jezus Christus. Dat is de praktijk. Want we kunnen wel met Saul een veranderd hart hebben, maar dat is geen vernieuwd hart. Een vernieuwd hart gaat naar God uit en gaat naar die eeuwige Borg en Middelaar uit. Maar het hart van de wereldling en onze oude natuur gaat naar de dingen van de wereld uit. Maar ik wil u waarschuwen en dat is hiervoor: wanneer u straks goud en zilver verzameld hebt, dan is het misschien, dat het door uw

nageslacht in de zonden, in danszalen en bioscopen doorgebracht wordt. We weten niet wie het geld naar zich nemen zal.

De man die bezeten was geweest, bad om de Heere Jezus te mogen volgen. Doch Jezus liet hem dat niet toe. Waarom niet? Wilde Christus niet verheerlijkt worden? Dat het openbaar zou worden? Hij mocht wel heengaan naar zijn familie, naar zijn omgeving, om te boodschappen wat de Heere gedaan had. Ik hoop dat dát bij u ook nog eens mag plaatsvinden. Smytegelt zegt: weten uw bureu ook dat u tot God bekeerd bent? En door God bekeerd bent? Want denk eraan, dat is geen kleinigheid.

Daar komt die man bij zijn familie, die wist welk een man het geweest was. Dat hij van de duivel bezeten was. En dan komt hij daar en zegt: nu zal ik eens vertellen wat God gedaan heeft. En wat had de Heere Jezus gedaan? Hij had hem van de banden des satans verlost. Ik kan mij voorstellen wat dát geweest zal zijn voor die man, toen hij daar ging preken.

En nu wil ik u toewensen dat morgen uw bureu ook eens mochten zien dat er een verandering bij u plaats mocht vinden. Dat u eens verkondigen mocht de weldaden die God verheerlijkte aan een dode, doemwaardige zondaar. Wat zou u gelukkig zijn! Dan zou het niet alleen zijn: "Is Saul ook onder de profeten?" Maar dan zou u gelukkig zijn, omdat u in mocht leven de genade die God verheerlijkt aan een mensenkind.

Wat gebeurde er hier verder? Die man ging prediken en Christus Die vertrok. Hij ging naar de andere zijde met het scheepje en, daar kwam een zeker man tot Hem. Zijn naam was Jaïrus. Dat betekent zoveel als: *verlicht zijnde of verlichte*. En wat dreef die man naar Jezus heen? De voortekenen van de dood waren in zijn huis gekomen. Eerder niet, eerder drijft ons niets naar God. Waarom kwam hij? Zijn dochttertje lag op sterven. Er staat zo: *Er kwam een van de oversten der synagoge*.

U weet misschien wel wanneer er synagogen gekomen zijn. Dat was in de tijd van de Babylonische gevangenschap. Toen zijn er synagogen gebouwd; de gemeenschaps-godsdienst, die was er al. Later had men in het land van Palestina veel synagogen. Momenteel zijn er ook nog synagogen. Ze hebben zulk een godsdienst, dat ze wel uitzien naar de Messias, maar de ware Messias niet kennen. Want de gerechtigheid in Christus hebben ze niet nodig. Nu kan er veel godsdienst zijn; waar ook gesproken wordt over de Heere Jezus, en van de Messias, maar dat ze zaligheid in Christus niet nodig hebben.

Maar dan is het wel heel anders dan bij deze Jaïrus, want die man waagde er alles aan. 't Is toch een wonder dat zo'n vijand van Christus, want dat was hij van nature, een overste der synagoge, naar de Heere Jezus ging. Dan haalt hij zich de vijandschap van de Joden op de hals. Hij ging niet naar de priesters, hij ging ook niet naar de synagoge, maar hij ging naar de eeuwige Borg en Middelaar.

Wat mag toch het oogmerk van die man geweest zijn? Ik geloof dat hij ingeleefd heeft, dat niemand anders kon redden en het kind weer beter kon maken. U moet denken: het kind lag op sterven; zijn enige dochter, en dan was alles weg. Zo zien we die man naar de Heere Jezus gaan. En dat niet alleen, maar hij kruipt voor Jezus neer. O, daar ligt hij, als een vijand van Hem. Daar ligt hij voor de Borg, smekend of er een mogelijkheid is dat het kind genezen kon worden. Ik geloof dat hij wel verlicht is geweest door de kennis van de Goddelijke Geest. En daar twijfel ik geen ogenblik aan, of hij heeft ingeleefd dat er buiten die eeuwige Borg en Middelaar geen redding was, maar dat in Hem alleen de zaligheid en de verhoring van zijn bede te verkrijgen is. Kom, ik zal nu niet langer in de geschiedenis blijven staan.

We zien daar Jairus, we zien hem liggen voor die eeuwige Borg en Middelaar. Is dat geen beeld van de zondaar die tot God bekeerd wordt? Die door de hand des Heeren wordt aangeslagen? Zou anders een zondaar ooit tot God komen? Wat gebeurt er? De dood komt in het huis. Met andere woorden: hij leert inleven dat hij sterven moet en dat hij God moet ontmoeten. Vlucht nu zulk een zondaar dadelijk naar Jezus? Wel nee. Hij vlucht op God aan.

Bij Jairus was alles afgesneden. Anders had hij er die verachte Rabbi niet om gevraagd. Dan had hij de zaligheid niet in de Messias gezocht, Die door de oversten der Joden werd veracht en bespot.

Zo gaat het nu ook als God een zondaar bekeert. Dan gaat hij inleven dat de dood voorhanden is en dat hij sterven moet. Maar de Heere trekt met die zondaar door, zodat hij leert kennen dat er buiten Christus geen zaligheid te vinden is. Ontdekkende genade leert hem inleven de betrekking op God, doet hem ervaren een liefdesuitgang tot God. De goedertierenheden des Heeren overreden hem, en de majesteit Gods aanschouwt hij. De nachten brengt hij door met klagen en zuchten tot God om bekeerd te mogen worden, terwijl hij nog mag zijn in het heden der genade. Dat leert die zondaar kennen. Men vindt ze achter een hooiberg, of in een droge sloot, of in een schuur, of in een hoek van het huis. Hoe kom ik nog ooit tot God bekeerd, hoe raakt mijn arme ziel gered. De nood, de nood, wordt in de ziel geboren; de dood voor ogen, de eeuwigheid ophanden, te moeten sterven en niet te kunnen sterven. De kortstondigheid des levens en de zekerheid des doods wordt op hun ziel gebonden. 's Avonds gaat ze naar bed met de gedachte: zou ik morgen vroeg nog weer ontwaken? Of zou ik mijn ogen opslaan in die ontzaglijk eeuwigheid? O, daar gaat die ziel. Maar dat is niet genoeg.

Er was een zeker man en die kwam bij een kind van God. Hij zei: *ik heb leren inleven dat het een wonder is dat ik niet in de hel lig*. Toen zei die vrouw: *mijn jongen, daar heb je niet genoeg aan, want daar kunnen we niet mee sterven*. U kunt leren inleven dat het een wonder is dat u nog leeft, maar daar heeft u niet genoeg aan. Er moet meer gekend worden. Velen blijven daar staan, met een ontroering, met de ontdekking schuldenaar te zijn geworden voor God, en dan niet verder meer te komen. Daar kunnen we de eeuwigheid niet mee aandoen. Want ellendekennis niet genoeg. We moeten meer leren kennen.

In Zondag 5 kunt u lezen dat er gevraagd wordt: *Maar kunnen wij door onszelf betalen?* Het antwoord is: In generlei wijze, maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder. *Kan ook ergens een bloot schepsel gevonden worden, dat voor ons betale?* Nee, ook niet. We moeten een Middelaar hebben, Die staat tussen God als Rechter en mij als schuldig zondaar.

Maar wat gebeurt er met Jairus? De synagoge kan hem niet helpen en de priesters konden hem niet helpen, de Levieten ook niet, en hij kon zichzelf ook niet helpen. Dat kind ging sterven.

Zo gaat het nu ook met een zondaar. Er zal een tijd aan moeten breken, dat hij uitroept: *Verloren, verloren, 't is voor eeuwig verloren*. Een tijd, dat God hem afsnijdt van al het gestaltelijk leven als grond voor de eeuwigheid. En als het afgesneden wordt, dan moet hij er toch iets van leren kennen, dat het leven niet te vinden is in een mens, in hem, noch in zijn gestalte, maar dat het leven alleen ligt in de gerechtigheid van Christus.

Hebt u daar nu kennis aan, mensen? Want u gelooft toch ook wel dat het op de wereld steeds banger wordt en dat het einde genaakt? Ik loop soms over de aarde en denk: zou het nog lang duren? Eerlijk, geloof mij, ik loop soms te denken dat het einde aller dingen nabij is. We horen van loonsverhogingen en huurverhogingen en we zien dat de

mensen zich daarom druk maken. We eten en drinken en zijn vrolijk, want morgen sterven wij. Het kon wel eens zover niet meer weg zijn, dat de ure aanbreekt dat God met Zijn gerechtigheid doorgaat. Wij hopen daar nu niet veel van te zeggen, want we willen ook nog dankdag houden. Maar wat zijn we ver weg. Want alles maakt zich op; er is geen vragen naar God en nog minder naar de gerechtigheid van die eeuwige Borg en Middelaar.

Ouders, waar zult u blijven met uw arme kinderen? Zeg, gaat u ook als Jairus met uw arme kinderen wel eens naar God en naar Christus? Ik voeg hier nog even tussen, legt u uw arme zaad ook wel eens neer voor het Aangezicht des Heeren? Of is het alleen maar: hoe moet ik mijn kinderen kleden te eten en te drinken geven? Hoe staat het tussen God met u en met uw arme zaad?

En jongelingen en jongedochters, hoe staat het, met u, op weg en reis naar de eeuwigheid?

Ouden van dagen? Weer is een vrouw uit uw midden weggedragen. Er ligt nu een man, 75 jaar, een broer van de diaken Tollenaar, in het ziekenhuis. Zó vliegt de tijd en zó gaan we naar de eeuwigheid. Morgenmiddag om half twaalf moet ik nog een man begraven van 74 jaar te Utrecht. En zó gaat de tijd heen en wij vliegen naar de eeuwigheid. De tijd gaat voorbij, mensen, en de eeuwigheid is ophanden. We zijn op weg naar de ontzaglijke eeuwigheid.

En waar is nog het toevluchtnemen tot God en waar het toevluchtnemen tot die eeuwige Borg en Middelaar om behouden te mogen worden? Dát geloof ik, dat we een tijd beleven dat hier weinig meer aan gedacht wordt. Wel is er nog een toevluchtnemen tot Jezus, door een juichend christendom. Maar dat bedoel ik hier niet.

Ik bedoel hier het volk dat waarlijk door God ontdekt is geworden, dat waarlijk van alles is afgebracht en nu alleen de zaligheid in die dierbare Borg en Middelaar heeft aanschouwd. Zij bezitten de zaligheid nog niet, maar hebben wel gezien dat zij zalig kunnen worden. Al kwam Jairus ook tot de Heere Jezus, het kind was van de dood nog niet gered. Het kind lag op sterven. En nu zal ook een ziel door genade dat moeten leren kennen.

Wanneer we onderscheidenlijk preken, en het ware te wensen dat dát veel in onze dagen gedaan mocht worden, dan zien we dat Jairus de mogelijkheid aanschouwt dat Christus zijn kind kon beter maken. (Dan zien we ook dat een zondaar de mogelijkheid ontdekt wordt, dat hij zalig kan worden, maar hij is nog niet zalig. Want het kind lag nog op sterven.) Werd er dan geen hoop bij Jairus gevonden? Dat zal waar zijn! Zou het volk van God geen hoop hebben als ze op Christus mogen zien, en Hem in Zijn heerlijkheid mogen aanschouwen? Dat kan soms zo sterk zijn, dat ze niet meer twijfelen, en het wel uitroepen:

*Dit is, dit is de poort des Heeren,
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig t'eren,
voor 't smaken Zijner zaligheên.*

Maar wat gebeurt er? De zonden zijn niet verzoend, en het oordeel Gods staat nog open. Ze kunnen God niet ontmoeten. En daar ligt dan het volk dat ik zoëven verklaarde. Zit er vanmorgen zó'n ziel in ons midden? Die door genade heeft leren kennen die zalige betrekking op de Borg, die dierbare uitgangen tot de Heere Jezus? Hebt u wel eens uitgeroepen: *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk?* Is het wel eens zover geweest dat u dacht met de armen des geloofs de Heere Jezus te kunnen omhelzen? Maar och, dan

trok Hij Zich weer terug? Daar ligt hij nu, kruipend voor de Heere Jezus. O, als we aan de tijd denken, zuchtend volk, dat wij Hem mochten aanschouwen als Degene, Die van God gezonden is geworden, en Die Zichzelf heeft laten binden...! "Als ik Jezus zag", zegt dat volk, "in Zijn lijden en sterven, dan ging ik Hem na en kon ik komen tot aan het graf. Ik kon komen bij de kribbe, ik kon komen in de zaal van Kájafas, ik heb Hem aanschouwd op Golgotha. Ik kon komen tot aan het graf, maar daar moest ik blijven staan. *Overgeleverd om onze zonden, dat kan, maar opgewekt tot onze rechtvaardigmaking*, daar sta ik nog voor te kijken", zegt die ziel. Er zijn er niet veel meer in onze dagen, die met Paulus kunnen zeggen: *Opgewekt tot onze rechtvaardigmaking*.

Maar als God doorgaat, dan laat Hij die ziel daar niet liggen. Goed luisteren, want ik ga in geen geval het werk Gods ontkennen. Volstrekt niet. Want de Heere Jezus zei: *Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is*. Hellenbroek leert ons: De openbaring van Christus is geen daad uit de natuur. Kan men uit de natuur Christus kennen? Nee, zeker niet. Dat is een openbaring van de eeuwige Vader, waar de Heere Jezus van getuigt: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft.

Dit wil ik nog zeggen: het mocht u te beurt vallen, medereizigers naar de eeuwigheid. Als dat wonder nog gebeuren mocht, dat zou eeuwige wonder zijn. Want hier krijgen we niet te zien dat *gelovigen* zalig worden, hier krijgen we niet te zien dat *kerkmensen* zalig worden, hier krijgen we niet te zien dat *mensen* zalig worden die *over Jezus spreken*, hier krijgen we niet te zien *mensen die vroom zijn* in zichzelf. Hier krijgen we dat eeuwig wonder te zien *dat een zondaar zalig kan worden*. O, dat een ongelukkige bekeerd kan worden. En hier wordt bewaarheid, dé waarheid: *Hij is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering*. En dat is het grootste wonder, dat zóeen, zóeen, zóeen nog zalig en bekeerd kan worden!

We hebben Jaïrus zien gaan naar de eeuwige Borg en Middelaar en hij bad Hem: *Kom en leg de hand op haar en zij zal leven*. Want Jaïrus twijfelde er geen ogenblik aan, dat Hij de Geneesmeester is, Hij alleen. En wat gebeurde er? Zal de Heere Jezus dat weigeren? Volstrekt niet. *En Hij ging met hem*, lezen we in vers 24. Jaïrus, mij dunkt, ik hoor hem zingen:

*'t Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot.*

Mij dunkt, ik hoor hem zingen wat we opgezongen hebben uit Psalm 84, bij het gaan door de woeste baren heen:

*Welzalig hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van U verwacht,
Die kiest de welgebaande wegen.*

Dat is wat, de Heere Jezus in de nabijheid, en de hoop dat het kind beter zal worden door een sterke verwachting dat Christus het zal doen.

Och, wat kan toch die ziel bij ogenblikken daar sterk naar uitzien. Daar zingen ze:

*Verlaat niet wat Uw hand begon,
O, Levensbron,
Wil bijstand zenden.*

Hebt u wel eens gezongen uit de betrekking op Hem:

*Geef mij Jezus of ik sterf,
want buiten Jezus is geen leven,
Maar een eeuwig zielsverderf?*

Mensen, kon ik u de liefde tot die eeuwige Borg een ogenblikje doen inleven, ik zou het doen. Want die liefde is wonderlijker dan de liefde der vrouwen. O, kon ik u geven, medereizigers naar de eeuwigheid, wat het is, één blik op die Middelaar te mogen slaan, en dan de volheid, de dierbaarheid in die eeuwige Christus te mogen zien! Ik bedoel dat niet gemoedelijk, gemeente van Terneuzen, maar ik zou het u zo gunnen; die blijdschap, dan valt de wereld weg.

*Weg wereld, weg schatten,
Gij kunt niet bevatten,
Hoe rijk dat ik ben.
'k Heb alles verloren,
Maar Jezus verkoren,
Wiens eigen ik ben.*

O, ik zou mijn Borg zo groot willen maken. Brakel zegt: als ik een stem had als de engelen, ik zou uitroepen: *Jezus is Koning! Jezus is Koning!*

2. Nu kom ik tot mijn tweede hoofdgedachte: De vreze van Jaïrus.

Want er komt strijd, er komt tegenwind. Dat moet Jaïrus ervaren. We lezen dat hij bad: *Ik bid u, dat Gij komt en de handen op haar legt.* Dan volgt er: *En Hij ging met hem; en een grote schare volgde Hem, en zij verdrongen hem.* Dat viel niet mee voor Jaïrus. We zouden denken dat het regelrecht op redding aangaat. Ook Jaïrus zal gedacht hebben: Nog een ogenblik en het kind zal genezen zijn en wordt van het ziekbed opgericht. Maar nee, een grote schare volgde Hem, en zij verdrongen Hem, dus dat ging niet hard vooruit.

Als we de verborgenheden in het Woord eens nagaan, zou het een ontdekte zondaar zo ook niet gaan? Wat een schare kan hem soms verdringen! En dan gaat de liefde weg, de dierbaarheid van de Middelaar gevoelt hij niet meer. Dan zeggen ze van binnen: "Ha, u weet toch wel dat er een Bileam was? En die Bileam heeft een gezicht gezien, ja die heeft zelfs Zijn ster zien opgaan. Weet u niet dat Bileam een betrekking op dat volk had, en het geluk van dat volk zag? 't Gaat u precies zo. Hebt u nooit gelezen dat er hemelse gaven kunnen zijn, maar dat hemelse genade gemist wordt? Hebt u nooit gelezen dat een Judas prediker der gerechtigheid was?" Er wordt zoveel in die ziel geworpen, dat het met hem of haar nog eeuwig mis zal gaan, dat ze nooit ofte nimmer de weldaden Gods zullen verkrijgen. Och, wat kan donkerheid toch de Kerke Gods bespringen. Dat ze in zo'n toestand komen, dat ze zeggen: *O, God, zou het wel waarheid bij mij zijn? Ik vrees dat ik nog alles mis en dat mijn werk geen waarheid is.* Dan komt de duivel met bestrijdingen en zeggen ze van binnen: het zal voor u nog eeuwig mislopen.

Maar ja, wat gebeurt hier? De schare verdrong Jezus en toen kwam er nog wat bij. Er kwam een vrouw aan, die twaalf jaar de vloed des bloeds gehad had. Een bloedvloeiende vrouw. Deze kwam onder de schare en raakte Zijn kleed aan. Jezus zag rondom, om haar te zien die dat gedaan had. En dan gaat Jezus met die vrouw praten. Hij zeide tot haar: *Dochter, uw geloof heeft u behouden, en zijt genezen van uw kwaal.* En waarlijk, die vrouw werd genezen.

Zou dat voor Jaïrus geen verschrikkelijk oponthoud geweest zijn? Ik geloof het wel. Het ging er bij Jaïrus niet om dat die vrouw genezen zou worden. Het ging Jaïrus om zijn kind.

En nu moet ik u eens een vraag stellen, volk des Heeren in ons midden. Bent u altijd blij geweest als deze of die van het volk u voorging? Groenewegen zingt:

*Ik zag met spijt dat and're vromen,
mij vooruit naar Sion komen.*

Waarom? O, zeggen ze dan, die ziel is gered, en daar blijf ik nu nog vóór staan. Ik hoop niet dat dát uw leven is, maar ik druk het even uit.

Maar, zult u zeggen, zou Jaïrus niet blij geweest zijn dat die vrouw gered werd? Daar gaat het niet over, het ging Jaïrus niet om een ander, het ging bij Jaïrus om zijn persoonlijke nood, om zichzelf. Het komt er ten allen tijde voor ons persoonlijk op aan. Want al was die vrouw gered geworden, al was die vrouw door Christus van haar bloedvloeien afgebracht, zodat het ophield, Jaïrus moest geholpen worden. Dat kind moest gered worden.

Is het niet waar, ontdekte zondaar in ons midden, dat u wel eens zei: *O, God, daar heb ik niets aan. Al werd de ganse wereld bekeerd en ik zou verloren gaan, wat zou het me baten?* 't Komt er persoonlijk voor onszelf op aan.

Toch kan het wel eens gebeuren wat in Rijssen plaats had, jaren en jaren geleden. We hebben gisteravond nog gezegd dat er zoveel volk van God in Rijssen was. Twee vrouwen woonden tegenover elkaar en bij de ene vrouw kwam God over. Toen zei die andere vrouw: *och Heere, nu bent U zo dicht in de buurt geweest zou U ook nog bij mij willen komen?* En waarlijk, God kwam ook bij die andere vrouw over.

Onbekeerden in ons midden, als u beluisteren mag dat God nog een zondaar bekeert, en het is bij u in de buurt, vraag dan of God ook bij u wil komen, of de Heere Zich ook over u wil ontfermen. En zielen, als u hoort dat er ergens doorbreking in het Goddelijk genadewerk is, ga dan ook vragen: Heere, mocht u mij ook doorbreking schenken. Dat ik met Uw volk die doorbreking zou leren kennen. Daar ligt een noodzakelijkheid in.

Goed, die bloedvloeiende vrouw was gered. Christus zei tot haar: *Ga heen in vrede.* Terwijl Hij nog met haar sprak, staat er zo (en dat is een aangrijpende zaak): kwamen enigen van het huis van de overste der synagoge. Daar komen boden. Die komen dus uit Jaïrus' huis. Ze tikken hem op de schouder en zeggen: *Jaïrus, wat zijt gij de Meester nog moeilijk, want uw dochter is gestorven.* Het is afgelopen. U kunt gerust naar huis gaan en laat de Meester maar heengaan, want uw kind leeft niet meer. O, daar snijdt God af en toch nog niet de volle zaak. De hoop was bij Jaïrus afgesneden, want de boden brachten hem het bericht dat het kind dood was.

Maar God gaat met die ziel door, al kan het zo zijn, dat het voor hem afgelopen schijnt. Dat ze vanbinnen zeggen: nu kan het niet meer. Nooit zal mijn ziel gered worden. Het is eeuwig kwijt, eeuwig kwijt, want de boden hebben het gezegd. Ze zeggen: "laat de Meester maar heengaan. Vraag maar niet meer of u zalig en bekeerd mag worden; vraag maar niet meer om die grote weldaad in te mogen leven. 't Is afgelopen met u, 't is gebeurd."

En zie, geliefden, toen wendde Christus Zich toch weer naar die man. Begrijpt u nu de leiding die God komt te houden? De Heere Jezus zei tot hem: *Vrees niet, geloof alleenlijk.*

Niet vrezen. Gelóven. O, daar grijpt die ziel weer moed. Ziet u nu wel dat er een *onderhoudend* leven is? Een onderhoudend leven *is geen opgelost leven.* Ik hoop dat u

mij goed verstaat en begrijpt, vanmorgen. Er is een onderhoudend leven, maar dat is geen opgelost leven. Een ziel kan een gezicht hebben gekregen op die eeuwige Borg en Middelaar, maar dat het niet opgelost wordt. Dan kan hij wel zeggen: *het is met mij afgelopen*, maar aan de andere kant, hij grijpt moed als de Heere weer eens overkomt. Wie weet, het mocht mij eens te beurt vallen.

Ik was eens bij dominee Van Reenen op bezoek in Leiden, hij was emeritus predikant. Hij zei: Ligtenberg, er kwam een vrouw bij mij en die had de dierbaarheid van de Middelaar ingeleefd. Maar ze zei: *ik zal nooit bekeerd worden, 't zal mij nooit te beurt vallen dat ik met God verzoend zal worden*. O, ik had toch zo met die vrouw te doen. Ik dacht: *God trekt met haar door, dat ze die weldaad deelachtig mag worden*. Na enkele dagen kwam ze terug en toen zei ze tegen dominee Van Reenen: *Ik heb toch weer hoop gekregen, ik heb hoop dat ik nog zalig kan worden*. En weet je wat dominee Van Reenen tegen haar zei? *Dat spijt mij, dat spijt mij*. En waarom? Hij zei: *ik had gehoopt dat God nu met u zou doortrekken en dat u de weldaad zou krijgen*. Zie je nu de leiding liggen, hoe dat God doorgaat?

Daarom ga ik Jaïrus niet verdoemen. Volstrekt niet. Want het ging met Jaïrus door de diepte heen, maar hij kwam er wel. Maar ja, dat wist hij ook nog niet.

Er staat zo in Mattheus 9, dat Jezus de pijpers en de woelende schare zag in het huis van Jaïrus. Daar komt Jaïrus met Jezus aan. Die man dacht: het is afgelopen, het is gebeurd. Die klaagvrouwen stortten wel tranen. Zij werden daarvoor gehoord, die tranen werden dus betaald. U moet nooit denken, volk, dat uw tranen betaald worden. Zonder tranen komt u niet in de hemel, want daar is geen geloof zonder gevoel, maar kan wel gevoel zijn zonder geloof. Hun bloed, hun tranen en hun lijden, zijn dierbaar in Zijn oog. Maar dan gaat de dichter verder: *Zo moet de Koning eeuwig leven!* Dus niet om onze tranen. Ook niet zonder tranen. Maar die vrouwen werden voor hun tranen betaald. Ik hoop dat u nooit zult denken, dat u uw tranen betaald zult krijgen. Want dan komt u met uw tranen als middelaar voor het Aangezicht Gods te staan. Maar dat is abuis. U moet van alle middelaars afgebracht worden.

Maar wat gebeurde er in het huis van Jaïrus? Daar ging een groot wonder gebeuren. Daar stond de Heere Jezus, daar waren de pijpers, daar weenden de klaagvrouwen; daar dacht Jaïrus: *Het is afgelopen*. En toen ging Jezus werken. Hij zei: *Het kind is niet gestorven, maar het kind slaapt*. Eigenlijk wil dit zeggen: het is alsof het slaapt. Ik zal dat kind uit de doden ophalen. O, Jaïrus, wat een grote weldaad om niet een ziek kind terug te krijgen, maar uw dode kind terug te krijgen. Toen begonnen ze Hem allemaal te bespotten. Ze zeiden: Slaapt dat kind? Dat kind is dood. Het is afgesneden. Wij lezen: *En zij belachten Hem*. Maar daar maakte Jezus een einde aan, Hij trok door. Het kind is dood, zeiden ze. Het is afgelopen. Ja, dacht Jaïrus, het is dood. Maar de Heere Jezus dreef hen allen uit. (Zijn er hier zielen die dat wel eens ingeleefd hebben?) O, volk, de bespotters gingen opzij, de schare ging opzij en die Hem uitlachten gingen opzij en de eeuwige Borg en Middelaar ging naar binnen, waar het kind lag. Was het kind dood? Ja; de rechtvaardigheid Gods was doorgetrokken. De heilige deugden van God gingen door en het Goddelijk recht was doorgedaan. *Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven*. De rechtvaardigheid Gods openbaart zich daar onder dat dak. En wat moest Jaïrus nu? Hij moest vallen voor de rechtvaardigheid Gods. Hij moest aanbidden dat God rechtvaardig was. Het kind is niet meer. Het is dood.

En zo zien we daar een ziel, waarmee God doortrekt, onder de deugden van de Goddelijke rechtvaardigheid. Eerst kwam er een schare die Hem verdrong, maar nu is er

een andere schare. De duivel klaagt hem aan, de Wet verdoemt en hij moet zelf getuigen: *Het is rechtvaardig*. O, daar staat de Rechter van hemel en aarde. Hij kan van Zijn recht niet af, want het Goddelijk recht moet doorgaan en de eisen van de majesteit Gods kunnen niet geschonden worden. Wat nu? O, het is kwijt, het is eeuwig kwijt. Het is verloren. Nu sluit de hemel en de hel gaat open, en de Kerk gaat rechtvaardig, rechtvaardig verloren. Er blijft geen zucht meer over. Niets. Er blijft niets anders over dan de deugden Gods te omhelzen en het recht Gods te accepteren. Er blijft niets anders over dan uit te roepen:

*'t Is wel hard, maar 't is rechtvaardig,
Ik ben de schand', Gij ere waardig.
Zijt Gij met mijn doem gediend,
Ik zoek Uw eer, ik heb 't verdiend.*

Och laten we er niet verder over doorgaan. Mijn vrouw is hier tegenwoordig, ze zei eens: man, hier heb je een boekje. Dat moet je maar eens lezen. In dat boekje staat, dat een man drie dagen onder het recht van God geweest was. Ik zei tegen haar: ik zou dat boekje maar wegdoen, want nooit kan een mens drie dagen onder het recht van God staan. Dat is precies drie dagen te lang. Onder het recht van God zijn, is maar één minuut, dat is maar één seconde, dat is maar één ogenblikje, daar snijdt God af. Er wordt vaak gesproken van een verdoemenis. Ik kan er niet veel over zeggen, maar als dat aanschouwd wordt, dat de hel opengaat en er blijft niets, niets anders over dan de verdoemenis; en God is vertoerd en Christus is er niet, wat dan? Want dan staat Christus niet vóór de Vader, maar áchter de Vader. Dan staat de rechtvaardigheid niet áchter de barmhartigheid, maar vóór de barmhartigheid. Daar komt het recht Gods naar voren en blijft er niets anders over dan: eeuwig kwijt, eeuwig kwijt. De verlossing zal echter komen, maar we gaan eerst een versje zingen. En wel uit Psalm 69, het 13^e vers:

*Zulks is den Heer' danklijker 't aller tijd,
Dan ossen, die klauwen en hoornen dragen.
Dit zullen zien d' ellendigen verslagen.
En zullen daarin wezen zeer verblijd.
Haar hart zal wederom 't leven ontvaân,
Want God verhoort den benauwden en armen.
Hij zal Zijn volk ook niet laten vergaan.
In den put, maar Hem daarover ontfarmen.*

3. Ik heb nog iets te zeggen van mijn derde hoofdgedachte: *De redding door Jairus aanschouwd*.

Zie, daar trad de Heere Jezus (dat onbegrijpelijke) wat naderbij. Niemand was erbij dan de vader, de moeder, Petrus, Jakobus en Johannes. Jezus pakt de hand van het kind, dat dode kind. Wij zouden zeggen: kan een reine Borg een dode aanraken? Mag dat? Bij sommige gevallen in Israël mocht dat. Daar blijf ik nu niet bij stilstaan. Ik wil op vier dingen wijzen.

In de eerste plaats, Hij stond boven de wet.

Ten tweede, Hij aanvaardde de wet.

Ten derde, Hij onderwierp Zich aan de wet.

En ten vierde, Hij vervulde de wet. *Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.*

Het gevolg is, Christus ging door. *Hij zei tot haar: Talitha kumi hetwelk is, zijnde overgezet: Gij dochtertje (Ik zeg u), sta op.* O, daar gaat de rechtvaardigheid Gods weg.

Daar komt de vrije, vrije, vrije, eeuwige, soevereine Goddelijke genade naar voren. Daar komt de eeuwige liefde naar voren. *Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende; hun zonden hun niet toerekenende; en heeft het Woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade, wij bidden van Christus' wege: Laat u met God verzoenen.*

Daar hebt u de grondslag; medereizigers naar de eeuwigheid! God wekke u nog op uit de doden, eer u de dood zult sterven. Want we zijn dood voor de dood. Dat God Zijn genade aan u nog mocht verheerlijken. Dat is geen harde uitdrukking, want ik kan zeggen, ik heb medelijden met u. Want denk eraan, Jairus keek in het gezicht van de dood, die heeft het gezien. En mensen, wat zal het voor u straks wezen. O, jongelingen en jongedochters, we weten niet welk een tijd we tegemoet gaan. Vaders en moeders, we weten het niet, maar stel eens voor dat u vanavond op uw sterfbed komt te liggen.... Er was een dominee; die waarschuwde. Het doet er niet toe van welke religie hij was. Hij zei: *o, jonge mensen en allen hier tezamen, als u straks de kerk uitgaat dan kunt u sterven.* Er zat een organist van 25 jaar, hij stierf niet dadelijk, maar in die nacht. Van zondag op maandag lag hij dood in zijn bed. Mensen, zult u er om denken dat u vannacht ook dood in uw bed kan liggen? Kan dat bij ons niet plaatsgrijpen? Dat u of ik op het sterfbed komt te liggen, al leven we nu nog? Stel u dat eens voor, en zult u dan nog doorgaan, jonge mensen, vaders en moeders? Mocht het God toch behagen dat deze morgen mocht staan in het teken van Gods gunst en u nog bekeerd mocht worden. Nog genade mocht verkrijgen.

Ik zie daar die vader zitten met zijn kinderen. En dan denk ik wel eens: *o, opkomend geslacht!* Het opkomend geslacht gaat door, de vreze Gods wijkt, de waarheid wordt niet meer geaccepteerd, men gaat door in de zonde en ongerechtigheid. En hoe langer hoe meer zinkt ons vaderland weg.

Hier lezen we: *En terstond stond het dochtertje op en wandelde.* Dat kon ook niet uitblijven. O, die zondaar staat op. God trekt hem en daar gaat hij wandelen. Dan wandelt hij niet meer in de zonde, hij wandelt ook niet meer in de eigengerechtigheid, niet meer in het gestaltelijk leven. Maar dan wandelt hij in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Ziet u ze dan niet wandelen in de vrijheid? Is dat geen weldaad? Wordt u daar niet jaloers op, als u een kind van God daar ziet wandelen? Want dat het volk des Heeren gelukkig is, dat is zeker.

Wij spraken vanmorgen nog in de consistorie over die man van 75 jaar. Een man op hoge leeftijd. Dan zeggen we: och, als hij dat maar mocht bezitten! Nee, als *wij* dat nu maar mochten bezitten. Mensen, u moet zorgen dat u het in uw jonge leven krijgt, dan zult u er bij de dood profijt van hebben. O, mijn onbekeerde, onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid, ik heb met u te doen. Eerlijk. En dan moet u niet zeggen: *u bent gemoedelijk.* Volstrekt niet. Ik heb pas die vrouw begraven, hier in Terneuzen. En daar waren kleinkinderen bij. Na de begrafenis heb ik die kleinkinderen nog aangesproken. Toen heb ik gezegd tegen hen: o, kleinkinderen, ik wou dat God het u geven mocht. Waarom? Wel, ik heb leren kennen wat het is om in de hel te moeten vallen, maar ik heb ook een tijd leren kennen wat het is om in de armen van Christus te mogen komen. Ja, en dat zou ik u nu allemaal toewensen.

Van de Heere Jezus staat er: *En Hij gebood hun zeer, dat niemand datzelve zou weten.* Hij wilde het verborgen houden. Maar er staat verder: *En zeide, dat men haar zou te eten geven. Geef dat kind te eten!* En dat te eten geven was een teken dat het kind

levend was, nietwaar? En o, nu dat eeuwige wonder, God zegt tegen Zijn knechten: *geef dat kind te eten*. En dan mag dat volk eten van de heilsgoederen die de eeuwige Borg en Middelaar heeft op- en aangebracht. Dan smaken ze dat God goed is; dan leren ze kennen: *Want Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank*.

Geef dat kind te eten! Opdat het versterkt mag worden door de genade Gods in Christus Jezus. En dat gaat zo door bij het volk des Heeren. U voelt wel, hier zou ik twee keer over kunnen preken, over al de wegen die 'God met Zijn volk houdt. Maar we gaan eindigen.

Geef dat kind David te eten! Dat daar staat bij Ziklag, dat ze stenigen willen. En... hij kreeg te eten. *Met mijn God spring ik over een muur en dring ik door een bende*.

Geef dat kind te eten! Dat daar ligt op het sterfbed. *"Op Uw zaligheid wacht ik, Heere."*

Geef dat kind te eten, dat uitroept: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God door Jezus Christus, onzen Heere*. Leert al Gods volk dat niet kennen? Hoewel ze wel eens een ogenblikje denken: het is kwijt. En ze de zever door hun baard laten lopen.

Geef dat kind te eten! Dat is in de kuil bij de leeuwen.

Geef dat kind of die kinderen te eten! Die wandelen in de gloeiende oven. Maar die eeuwige Borg en Middelaar komt terug. Volk van God, hebt u ook niet ervaren:

*In de grootste smarten,
Blijven onze harten,
In den Heere gerust?*

Hij kwam terug, ook in de tijd dat je beleefde dat het water aan de lippen kwam, maar er niet overheen ging. Dat ge daar de goedertierenheden Gods hebt mogen ervaren; de eeuwige liefde Gods hebt mogen inleven. Hebt u daar niet mogen inleven, door Goddelijke genade, de goedertierenheid, de onveranderlijkheid en de getrouwheid van God?

Geef dat kind te eten! En dan moeten ze hier ook, zelfs al is hun ziel gered, nog veel donkere tijden beleven. Want het gaat met dat volk door de diepten heen. Maar eenmaal zal het zijn: *Geef dat kind te eten!*

Wij hebben een kind van God begraven. Ik zal geen verhaaltje vertellen, maar dit moet ik u zeggen. Het schiet mij in de gedachten. Dominee Mallan ging in een gemeente Avondmaal houden, daar had God aan een stervend kind te eten gegeven. De ouderling kwam een enkele week van tevoren bij haar. Hij belde mij daarna op en zei: ik ben bij die vrouw geweest. Het is niet zo best met haar. Waarom niet? Hij had tegen haar gezegd: zal ik een gebed doen? Nee, nee, zei ze, doe dat maar niet. Hij vroeg: waarom dan niet? O, dat zal mijn lot nog meer verzwaren, antwoordde ze. Maar die ouderling had het toch gedaan. En een paar dagen voor haar dood kwam de eeuwige Borg en Middelaar over en daar riep ze uit: *Hij is gekomen, Hij is gekomen, Hij is gekomen*. Toen openbaarde Zich de Borg bij vernieuwing aan haar ziel. Ze hebben in die gemeente Avondmaal gehouden, en terwijl ze aanzaten en zongen uit (ik meen) Psalm 23:3, overleed die vrouw en zat ze aan de ronde tafel daarboven, bij Abraham, Izak en Jakob.

Geef dat kind te eten! Dan zijn ze boven. O, daar zal Gods volk eeuwig aanzitten met de verlost schare. Met Abraham, Izak en Jakob.

Toen ik op het kerkhof stond, weet u wat ik toen dacht? Hier kan de duivel niet verder, dat is afgesneden, alleen het lichaam der zonde blijft in het graf achter.

Geef dat kind te eten! Zodat het dáár mag zijn, in de gewesten der eeuwige Heerlijkheid, waar het mag getuigen met de ganse Kerk: *Gij hebt ons Gode gekocht met Uw dierbaar bloed.* God zegene de waarheid, om Jezus' wil. Amen.

Heere, wij mochten Uw woord uitdragen. Kon het zijn tot ere van Uw doorluchtige Naam, Die te prijzen is in der eeuwigheid. Tot zaligheid onzer zielen, tot ontdekking, tot vertroosting voor de kerk. Bekeer wat onbekeerd is. Breng ons allemaal nog samen. Verzoen het onze, zwijg in liefde. Om Jezus' wil. Amen.

Wij verzoeken u te zingen van Psalm 89 het 8ste vers.

*Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer;
Vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o Heer',
Van Uw goedheid, die ons bescherming is gevonden.
Is 't dat wij benauwd zijn, nu of t' eniger stonden,
Gij o heilige God Israëls, hoog verheven,
Zijt ons Koning tot Wien wij ons ganselijk begeven.*

Ontvang nu de zegen des Heeren en ga daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods,
en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen.
Amen.***

Een blik in de zaal van Kájafas

Lijdenspreek over Mattheus 26:65 en 66; uitgesproken in Terneuzen.

Zingen: Psalm 89:18

Lezen: Mattheus 26:57-68

Zingen: Psalm 69:3, 4

Psalm 22:16

Psalm 40:4.

Onze hulpe zij in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u bij de aanvang geschonken. Of bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd van God de Vader, en de Heere Jezus Christus, door de Heilige Geest. Amen.

Laten wij samen het aangezicht des HEEREN zoeken.

GEBED

Wij verzoeken u te zingen uit Psalm 69 en daarvan nader het 3^e en 4^e vers. Psalm 69 en daarvan het 3^e en 4^e vers.

*O Heere, Die door Uwe grote macht,
De sterkte der heirkrachten kunt doen beven,
Maak dat zij, die hen U gans overgeven,
Door mij niet beschaamd worden noch veracht.
O God! Hen die U aanroepen bijstaat,
Dat zij niet beschaamd worden door mijn schaden.
Om Uwes Naams wil ben ik zo gesmaad,
Om Uwentwil ben ik met schand beladen.*

*Mijn broeders houden mij als een vreemd man,
Als een onbekende zij mij achten,
Omdat Uwes huis liefde mij met krachten,
Heeft verteerd, en ik Uw zaak neem an.
De smaad des bozen waarmee dat gij HEER',
Zeer wordt gesmaad, is over mij gevallen,
Ik heb altijd gevestigd, jaar geweend zeer;
Doch was ik daarom bespot van hen allen.*

Het is het derde en vierde zangvers van de 69^e der Psalmen.

De waarheid van onze overdenking in deze avondstond vindt uw aandacht opgetekend in het gedeelte dat u voorgelezen is uit Gods Woord, het Evangelie naar Mattheus, het 26ste hoofdstuk, het 65ste en 66ste vers, deze woorden:

Toen verscheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van node? Zie nu hebt gij Zijn godslastering gehoord. Wat dunkt ulieden? En zij antwoordende zeiden: Hij is des doods schuldig.

Wij slaan een blik in de zaal van Kájafas. Wij wensen bij vier hoofdgedachten uw aandacht te bepalen:

1. Ten eerste: een beschuldigde Jezus.
2. Ten tweede: een zwijgende Jezus.
3. Ten derde: een sprekende Jezus.
4. Ten vierde: een veroordeelde Jezus.

Wanneer wij deze vier hoofdgedachten voor uw aandacht verklaard hebben, dan keren we met de waarheid toepasselijk tot onszelf in.

Och Heere, dat we bevindeljk daar door genade kennis aan mochten krijgen, dan zou deze avondstond nog staan in het teken van Uw gunst. Mocht het ook zijn tot troost voor onze zielen, of tot ontdekking bij aanvang of voortgang. Wil het schenken tot Uw eer, tot ons heil, om Uws groten Naams wil. Amen.

Geliefden, in ons teksthoofdstuk zien we dat er beraadslaagd wordt om de Heere Jezus te doden. Verder dat een albasten fles door een vrouw werd uitgegoten over Jezus' hoofd.. Niet zoals God de Vader Hem gezalfd heeft tot Profeet, Priester en Koning, maar tot een voorbereiding voor Zijn begrafenis (vers 12). Vervolgens lezen we, dat de koop doorgaat bij de overpriesters die zochten Jezus te doden. Er kwam een persoon die aanbood Hem over te leveren. Zij hebben hem dertig zilveren penningen toegelegd. Daar ging hij mee akkoord. Maar hij heeft nooit één van die zilverlingen kunnen gebruiken, want hij heeft zich verhangen.

Nadat de paasmaaltijd was afgesloten met het Avondmaal, en de lofzang was gezongen (Psalm 113 tot en met Psalm 118), gingen ze naar de Olijfberg. Op weg daarheen ging Christus met Zijn discipelen spreken. Petrus ergerde zich aan wat Jezus sprak. Hij nam het woord en zei: *Ik zal nimmermeer geërgerd worden en U geenszins verloochenen. Desgelijks zeiden ook al de discipelen.* Ze kwamen bij de beek Kedron en trokken daar over. Daar was David ook eenmaal over gegaan, toen hij vluchtte voor Absalom. David vluchtte echter om zijn eigen schuld, terwijl Jezus er over ging voor de schuld van Zijn volk. David zocht vrijheid, Christus ging de dood in.

Zo komen ze in Gethsémáné en daar is iets gebeurd. De drie voornaamste discipelen vallen in slaap. Weet u waarom? Omdat ze niets konden toebrengen tot de zaligheid van de Kerke Gods. Die Christus alleen moest dat uitwerken, voor Zijn eeuwige Vader. De Heere Jezus begon droevig en zeer beangst te worden. Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds. Daar staat niet als, maar gelijk grote druppelen bloeds. We kunnen ons een voorstellen wat dat voor de Borg geweest is, want in het land van Palestina zijn de nachten koud en de dagen heet. In de zaal van Kájafas werd een vuur aangestoken. En de eeuwige Middelaar zweette gelijk grote druppelen bloeds, terwijl de discipelen sliepen. Zij slapen maar door. Jezus zeide daarna: Staat op, laat ons gaan: zie, hij is nabij, die Mij verraadt. Daar komt Judas aan, met een grote schare. Die schare was niet gezonden door Pilatus, maar door het Sanhedrin. Judas treedt naar voren en de Heere Jezus wordt gevangen genomen. Eerst vallen ze allen op de grond, maar Hij geeft Zich over en zij voeren de Middelaar weg. Ik stip het maar even aan.

Er is een weg die van de Olijfberg leidt naar Jeruzalem. Als men van de Olijfberg naar Jeruzalem ging, dan kon men door de zogenaamde Schaapspoort gaan. Door die Schaapspoort werden de schapen en de lammeren geleid die voor het offer bestemd waren. Zo komt de Middelaar als het Lam door de poort, om Zijn schapen, voor wie Hij van eeuwigheid Borg geworden was en die ten dode waren opgetekend, te bevrijden.

Nu moest een offerschaap of -lam altijd eerst naar de priester gebracht worden. En dan ging die priester dat keuren, goedkeuren. Eerst werd het afgezonderd en daarna naar het altaar gebracht. Maar ik zou zeggen: Kájafas, dat hoeft u nu niet te doen. En waarom niet? De eeuwige Vader heeft Het goedgekeurd. Want toen het Lam in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid tussenbeide gekomen is, heeft de Vader Zijn goedkeuring daaraan gegeven, opdat Hij het recht zou op- en aanbrengen en voor Zijn volk een eeuwige gerechtigheid teweeg zou brengen.

Nu moeten we altijd voorzichtig zijn. Waarom? Omdat er veel mensen in deze tegenwoordige tijd wel daarover praten, maar er zo weinig van ingeleefd wordt. Nietwaar? Ik heb het van de week nog beluisterd. Men kan een Jezus voorstellen en spreken over Jezus maar het is noodzakelijk dat we daar persoonlijk kennis aan gekregen hebben. Dat we in de eeuwige liefde van God zijn ingeleid. Dat van eeuwigheid het raadsplan lag in de soevereine liefde van Zijn eeuwige Vader. Dat Christus van eeuwigheid de Kerk uit de hand van Zijn Vader gekregen heeft. Op grond daarvan moest Hij Zijn bloed storten en Zichzelf overgeven. Dat is gebeurd.

1. Nu slaan we een blik in de zaal en staan we stil bij onze eerste hoofdgedachte: *een beschuldigde Jezus*.

Als we die raadszaal ingaan en in onze gedachten daar het Sanhedrin zien zitten, dan worden we geleid naar Openbaring 12. Daar lezen we van een grote rode draak met zeven hoofden en tien hoornen. En die wierp uit zijn mond achter de vrouw water als een rivier. Zo zat nu hier het Sanhedrin om hun gal uit te spuwen tegen de eeuwige Borg en Middelaar. Zefánja zou zeggen: Haar vorsten zijn als wolven in het midden van haar.

Maar nu de zaak. Daar komt de eeuwige Middelaar voor de rechters. Wij zouden zeggen: de stukken zullen wel klaar liggen. Vergunt u het mij dat ik het letterlijk verklaar, dan zullen we u straks de bevinding van de Kerke Gods voorstellen. Als u en ik voor de rechtbank gedaagd worden, dan gaat de rechter het proces voorlezen. Hij zegt dan heel eenvoudig: hier hebt u het proces, de aanklacht, die tegen u is. Daar wordt u op veroordeeld. Dat kan toch niet anders in een rechtszaak? Maar in dit geval lagen de stukken niet klaar! Er waren geen stukken, er lag niets klaar. Voor u en mij liggen de stukken wel klaar. Bij de Rechter van hemel en aarde!

Mensen, hebt u daar wel eens kennis aan gekregen? Dat de stukken liggen voor een Drie-enig Verbondsgod, dat we schuldig bevonden worden? Of hebt u nog nooit die stukken ingeleefd en nog nooit bekeken? Er wordt wel gepraat over de zonden, maar als God ons ontdekt, dan leert Hij ons iets van die stukken kennen. Dan gaan we ze inleven, nietwaar? Daar kunnen wij toch niet buiten. Anders kan het nooit, dat God ons voor die Rechtbank komt te dagen.

Goed, nu kon er tegen de Heere Jezus niets ingebracht worden. Dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden. En dat is Hij. Dus geen beschuldiging! Maar tegen u en mij kunnen er wel beschuldigingen ingebracht worden. Dat weet u evengoed dan ik. Want wij zijn niet onschuldig, maar schuldig. En tegen ons, wat ik straks verder zal ontwikkelen, wordt de beschuldiging ingebracht.

Nu gaan we eens even de mensen bekijken die in de rechtszaal aanwezig waren. En dan zullen we praktikaal de bevinding naar voren brengen. Daar was de hogepriester. Alleen de hogepriester werd het vergund om eenmaal per jaar, op de Grote Verzoendag, het heilige der heiligen in te gaan. Die hogepriester had dan een hoed op met een violette band. Die violette band was bevestigd aan een diadeem van goud, een gouden plaat, en daar stond op: DE HEILIGHEID DES HEEREN. Ziet u daar die hogepriester staan? Met de hoed op, de plaat van goud, met hierin gegraveerd: DE HEILIGHEID DES HEEREN?

Verder waren er de overpriesters. Er waren 24 ordeningen ingesteld en elke ordening had een overpriester. Ook waren er de oudsten, het politieke gezag. Er staat van, dat ze ook zelf nog enigszins rechten hadden, zover als de Romeinen het toelieten, om politiek gezag te oefenen. Daar heb je het Sanhedrin.

Van het Sanhedrin mogen we toch verwachten dat ze recht en gerechtigheid zullen uitoefenen. Maar helaas, geliefden, dat gebeurde niet. Daar staat de Borg. Als er een proces is, moeten er natuurlijk getuigen zijn. Er waren geen getuigen. We lezen dat ze valse getuigen tegen Jezus zochten. Waren er dan geen getuigen? Nee, zij zochten getuigen, maar ze waren er niet. Dus ze gingen uit om te zien of ze een vals getuigenis tegen Hem konden krijgen, doch zij vonden het niet. Dat kan ook niet anders. Want u moet zich voorstellen: de hogepriester als een getuige, staat tegenover de ware Hogepriester. Die eigenlijk met zijn hart bij het Pascha moest zitten, zit al met zijn gedachten bij het galgevel. Die het volk Israël op Jezus moet wijzen, die gaat Jezus ter dood verwijzen. Dus de zaak is beklonken.

Nu krijgen we nog een zaak. Dan komen er tenslotte twee valse getuigen. Daar moet u niet verwonderd van staan, want de duivel is er altijd bij om tegen de Kerke Gods beschuldiging in te brengen. Al zijn het dan valse getuigen. Want de een zegt: "Hij heeft gezegd: Ik kàn, en de ander zegt: Ik zàl de tempel afbreken." Lees het maar in Markus 14. Maar dat had Christus niet gezegd. Want in Johannes 2 staat zo duidelijk dat Hij zei: *Breekt dezen tempel, en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten.* Maar Hij zeide dit van den tempel van Zijn lichaam. Die valse getuigen zijn dus gehoord.

Wat gebeurde er toen? In plaats dat die valse getuigen veroordeeld worden, gaan ze de eeuwige Borg en Middelaar beschuldigen. U begrijpt het wel, een vals getuigenis. Christus kon zeggen: *Wie van ulieden overtuigt Mij van zonde?* Geen mens kon daar bewijs van leveren. Me dunkt dat ik er nu genoeg van gezegd heb.

Nu zullen we Christus eens nagaan, Die hier staat als die eeuwige Borg voor Zijn Kerk. Want daar staat hij voor. Hij is uit de hemel gekomen om op de aarde voor Zijn volk op te treden.

In de eerste plaats: Hij werd ervan beschuldigd dat Hij de tempel als het ware aangetast had. Nu, mensen, dat zal toch wel noodzakelijk zijn. Waarom? U en ik, wij stonden weleer in de staat der rechtheid, nietwaar? Ons lichaam en onze ziel waren rein. We zijn met een reine ziel in Adam geschapen. Beter gezegd: God heeft er een levende adem in geblazen en ons als een rein lichaam uit het stof voortgebracht. Want over het stof lag het oordeel Gods nog niet. Dat is pas na de val gekomen.

Wat is er toen gebeurd? Wij, u en ik, zijn onrein geworden. We dragen een onreine ziel in een onrein lichaam om. En weet je wat we nu moeten leren kennen? Je moet leren kennen wat hier de Borg en Middelaar heeft moeten ondergaan. En dat het een eeuwige weldaad is als van ons gezegd kan worden, dat onze lichamen tempelen des Heiligen Geestes zijn! Nietwaar? Nu moeten we de borggerechtigheid van Christus leren kennen.

Mochten we verwaardigd worden om door genade met ziel en lichaam voor God te leven.

Mensen, het zal wat zijn als ge op uw sterfbed zult liggen, en als ge nooit iets hebt leren kennen van de borggerechtigheid van die eeuwige Middelaar. Als ge straks met een onreine ziel voor God zult moeten verschijnen, en met uw lichaam niets anders hebt gedaan dan de wellusten van deze wereld gediend. Dat het u nooit tot zonde geworden is, dat u in Adam van God bent afgevallen. Het zal vreselijk zijn als ge buiten de gerechtigheid van Christus moet sterven.

Jongelingen en jongedochters, u gaat een donkere tijd tegemoet. Wij hebben morgen biddag in Oostburg. Maar u gaat een donkere, bange tijd tegemoet, een kwade tijd. God zal met ons vaderland gaan afrekenen. Geven we nu ons lichaam aan de zonde? Dan hoop ik dat God u er vandaag aan mag ontdekken, opdat u niet langer in de zonde en ongerechtigheid kunt blijven leven. Dat de zonde u de dood mocht worden en dat uw ziel mag gaan roepen naar de levende God om bekeerd te worden. Dat is het eerste.

En het tweede is: Wat waren dat nu voor mensen in het Sanhedrin? Och, de Heere des tempels gaan ze verwerpen, terwijl ze roepen: Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze! (Jeremia 7:4). Dus ze hadden meer met de tempel op, met de gebouwen, dan dat ze met Christus op hadden. Ik hoop dat nu eens een keertje alles van u mag weggrollen. Dat Jezus alleen mag overblijven. Dat u door genade mag leren kennen de kracht Zijner opstanding. Nu gaan we de praktikale zaken verklaren.

Het gaat hierom een beschuldigde Jezus. Onze tekst is misschien wat te uitgebreid, maar we zullen opschieten. Als God u er vandaag aan zou ontdekken, dan zou u uitroepen: Schuld, schuld, schuld. Zodra God ons in het hart grijpt, leren we de zonden kennen die we gedaan hebben tegen een heilig, rechtvaardig en goedertieren Wezen. Als God ons daaraan ontdekt, dan krijgen we niet alleen met een *rechtvaardig* God te doen, maar ook met een *goedertieren* God.

A. Als we met een *goedertieren* God te doen krijgen, wat dan? Dan zuchten we toch naar die God. Want het gaat dat volk niet als met iemand die schuld heeft en als hij de schuldeiser ziet aankomen dan een straatje om gaat. Nee, zo doet dat volk niet. Ze vallen voor die Schuldeiser neer en bidden om genade. Maar in de voortgang is dat volk nog schuldig. En ze blijven schuldig tot aan hun dood toe. Want er is geen sterveling op de wereld, zelfs de hoogst begenadigde apostel Paulus niet, zonder zonde. Hij moest zelfs uitroepen: Het vlees begeert tegen den Geest en de Geest tegen het vlees. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Dat leren ze kennen. En weet u wat nog meer gekend moet worden? Als ze straks gaan sterven, dan sterven ze als een zondaar. Zo zullen ze sterven, maar in de gerechtigheid van de Middelaar, Die Schuldenaar geworden is.

B. Maar er zal toch een andere tijd moeten aanbreken. U zult zeggen: waarom? Ach, wij staan schuldig (tegen *een rechtvaardig* God) omdat we de Wet hebben overtreden en van de levende God zijn afgevallen. En nu getuigt alles tegen ons. Nietwaar? Zal de zondaar niet moeten bekennen, dat hij tegen de geboden van de levende God overtreden heeft? Dat hij schuldig staat van gebod op gebod en van regel op regel? God getuigt tegen ons, de hemel getuigt tegen ons, de wet getuigt tegen ons, onze consciëntie getuigt tegen ons. Kunnen we daarop antwoorden?

Nu moet u wakker blijven, u moet goed luisteren, want misschien bent u morgen wel in de eeuwigheid. De tijd is kort. De eeuwigheid is ophanden! Ik heb verleden week van

zaterdag op zondag niet veel geslapen, ik heb de tegenwoordige toestand eens een ogenblikje meegemaakt in mijn ziel. En toen heb ik gezegd: o, arme mens, o, arme mens, die zo misleid wordt voor de nimmer eindigende eeuwigheid. Er is een voorstellen van de liefde Gods en van de liefde van Christus, maar niet van de doodsstaat.

We zullen toch moeten leren dat God *tégen* ons is. We zullen moeten leren dat de Heere ons veroordeelt. We zullen moeten leren kennen, dat hemel en aarde tegen ons getuigen en onze consciëntie tegen ons getuigt. Daarom moest de eeuwige Borg en Middelaar hier schuldig staan. Daarom moest de Heere Jezus Christus hier beschuldigd worden. Dan staat Hij daar als een onschuldige voor u, een dood- en doemwaardig zondaar, opdat de schuldige onschuldig verklaard zou worden.

*Men eist van Mij, waar Ik M' onschuldig ken,
't Geroofde weer, 'k moet voor voldoening zorgen.*

Dat gaat de Borg Zelf verklaren. Als er nu een volk in ons midden is, en dat geloven we wel, dat door genade daar kennis aan heeft gekregen, dan hoop ik dat ze daar eens bijgebracht mogen worden. Dat die eeuwige Borg daar als een schuldige voor hen veroordeeld is geworden. Wat we straks zullen overdenken.

2. We hebben dus gezien de beschuldigde Jezus en gaan nu verder met onze tweede hoofdgedachte: *een zwijgende Jezus*.

Getuigen waren er niet. Maar ze hebben valse getuigen opgeroepen. Bij ons zijn er wel getuigen. Ik zal het u straks verklaren. Er zijn dus getuigen gekomen en dan staat er: *En Jezus zweeg stil*. En de hogepriester opstaande, zeide tot Hem: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen dezen tegen u? Doch Jezus zweeg stil. Hij zei niets meer. Die getuigen stonden daar en de hogepriester stond op. Dat was niet de gewoonte toentertijd. Anders bleven ze zitten, maar het blijkt dat hij toen opgestaan is. Misschien is hij verontwaardigd geworden, want hij zei: Antwoordt Gij niets, wat tegen U getuigd wordt? Doch Jezus zweeg stil. Hij deed Zijn mond niet open. Alles wat zij getuigden en wat tegen Hem was, daar heeft Hij als 't ware over gezwegen.

Nu zal ik u weer drie dingen gaan verklaren.

In de eerste plaats: had Jezus daar geen vrijmoedigheid? Goed luisteren. Volkomen! Hij kon getuigen dat Hij onschuldig was, maar dat deed Hij niet.

In de tweede plaats: had Hij dan geen bekwaamheid om dat te doen? Volkomen!

In de derde plaats: had Hij de Vader niet kunnen bidden om bijstand? O zeker, God had Hem dan twaalf legioenen van engelen gezonden.

Maar waarom sprak Christus dan niet? Omdat Hij niet de schijn wilde geven dat Hij Zich aan het borgwerk wilde onttrekken. Want als de Heere Jezus tegengesproken had, dan was dat een teken geweest dat Hij Zich onttrekken wilde, namelijk aan hetgeen de Vader Hem van eeuwigheid op de handen gezet had. Dus de vrijmoedigheid was er wel om dat te doen. De bekwaamheid was er ook om dat te doen en schuldig was Hij niet. Maar nee, de eeuwige Heere Jezus zweeg voor Zijn rechters, opdat ze later nooit zouden kunnen zeggen: Hij heeft tegengesproken om Zich daaraan te onttrekken, dus is Hij nooit Borg en Middelaar geweest. En dat zou mis zijn. Want als Christus gesproken had van de zaligheid van de Kerke Gods, dan was het verloren geweest, afgesneden geweest! Goed over denken. Dan had Hij Zich onttrokken. En dat mocht Hij niet. Waarom niet? In de stilte der nooit begonnen eeuwigheid heeft Hij Zich ook niet onttrokken. Want toen de Vader sprak: Wie is hij die met zijn hart borg worde? antwoordde de Borg: *Vader, zie, Ik kom*. En krachtens de eed die er lag tussen Hem en

Zijn Vader, kon Hij Zich niet onttrekken aan het contract. Dan had Hij Zich aan het contract met Zijn Vader hebben onttrokken. En, Kerk, dan was het voor ons verloren geweest. Dan had Christus de eed verbroken, dan had de Vader in Christus de Kerk nooit Zijn zaligheid kunnen schenken. Dus we krijgen hier duidelijk het borgwerk van de Middelaar te zien als een vrijwillige daad. Hij heeft Zich niet onttrokken, maar Zich vrijwillig overgegeven tot de dood, ja de dood des kruises.

We krijgen hier te zien wat een zeker dichter zegt:

*Daar hangt Hij aan 't vervloekte hout;
Aan Wie ik mij heb toevertrouwd.*

Daar heeft Da Costa van gezongen:

*In het kruis zal 'k eeuwig roemen,
En geen wet zal mij verdoemen.
Christus droeg de vloek voor mij.
Jezus is voor mij gestorven,
Heeft genâ voor mij verworven,
'k Ben van dood en zonden vrij.*

We zullen nu verder gaan en de gang van de Kerke Gods bespreken. Er staat in vers 63: *Doch Jezus zweeg stil.* Dat moest gebeuren. Waarom? O, volk van God, opdat de tijd eenmaal zal aanbreken dat de duivel moet zwijgen. Daarom zweeg hier de Borg. Al de beschuldigingen die de Heere ten laste gelegd worden, die vals waren, konden op de Kerke Gods gelegd worden. En hier staat dat de Borg zweeg. Maar er zal een tijd aanbreken, dat de satan moet zwijgen. Een tijd, waarvan Paulus zegt: *Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.* Er komt een tijd, dat de wet haar verdoemende kracht niet meer kan uitoefenen. Er komt een tijd, dat de toorn Gods moet zwijgen. Ik hoop dat u goed naar de stukken luistert, vanavond. Zulk een tijd komt er. Zulk een tijd komt er! Ik hoop dat u daar kennis aan mag krijgen. Ik heb reeds gezegd dat de wet tegen ons getuigt. Maar gelukkig, als we mogen inleven dat Hij de wet vervuld heeft en de wet haar verdoemende kracht heeft verloren. En gelukkig, als we dat eens in mogen leven. Want nu zal ik eens verklaren dat de toorn Gods zwijgt en gestild wordt. Nietwaar? En dat de vijand veldvluchtig wijken moet. Weet u wanneer dat volk zwijgt? Dat zal ik eens verklaren. Als God ons aan onszelf ontdekt, dan gaan ze als een zwijgend volk over de wereld heen. Dan praten we niet veel. Dan gaan we gebukt over de aarde en dan liggen we met de mond in het stof. En waarom zwijgen ze dan? Och, we hebben niets meer in te brengen. Heb je wel eens een tijdje beleefd, dat je zelfs geen gebedje durfde te doen? Dat je met het hoofd op de tafel lag en dat er niets anders uitkwam dan: *O God, wees mij zondaar genadig?* Dan praat je niet veel. Dan zien we ze gaan over de wereld met het hoofd gebogen. Waarom zwijgen ze? Och, ze hebben tegen God gezondigd. Waarom zwijgen ze? O, ze kunnen niet meer spreken. Daar gaat dat volk, als een zwijgend volk. Ja, zult u zeggen, gaan ze dan niet bidden? Ja, dat doen ze. Ze roepen wel tot God, ze schreeuwen tot de levende God of ze genade van Hem mogen ontvangen. Dat doen ze nog wel. Maar anders gaan ze zwijgen. Dan gaat God met dat volk door. En als de Heere doortrekt met die ziel, nietwaar, weet u wat ze dan kwijt moeten raken? Dan moeten ze alles kwijtraken. De beloften, de tranen, de versjes, de verwachting, alles! Nietwaar? Dan kijkt God alleen op die zondaar en dan kijkt die zondaar alleen op God, want Christus kennen ze niet. Dan gaan ze zwijgend over de wereld. Maar als de Heere met de zondaar doortrekt, dan gaat dat versje weg en die voorkomende waarheid gaat weg en die beloften gaan weg, en daar staat die ziel. Ik spreek hier van een standelijke afsnijding. Als die zondaar daar zo staat, en de Heere

gaat door, dan zwijgt hij, want hij kan geen zucht meer voortbrengen. Hij kan nog één ding zeggen, ook in de standelijke afsnijding: *verloren, verloren, voor eeuwig verloren*. Meer kan hij niet zeggen. Maar dan dat eeuwig wonder, -ik ga er straks verder in- dan dat eeuwige wonder, dat ze Christus mogen leren kennen als de geopenbaarde Borg en Middelaar. Niet waar? Maar daar is dat volk niet klaar mee.

Ik was enkele weken terug in een gemeente te Alblasterdam, waar ik het Avondmaal had bediend. Ik heb het al eerder gezegd, maar afijn.... Er was een vrouwtje aan het Avondmaal geweest, die 's avonds tegen mijn vrouw zei: Nu ben ik onbekeerd, onbekeerd. Ze zat daar zo te praten en zegt: dominee, ik heb een zoon van 40 jaar, die leeft in de wereld en die is onbekeerd, maar ik ben ook onbekeerd.

Ik zei: onbekeerd? Maar hoe ben je dan vanmorgen aan de tafel geweest?

Ze zei: dat zal ik u vertellen. Toen u dat verklaarde over die dierbare Borg en Middelaar, ging het gordijn open en heb ik die Middelaar in Zijn eeuwige liefde weer mogen aanschouwen. En dan heb ik zo die dierbaarheid van die eeuwige Middelaar weer mogen leren kennen. En bij vernieuwing kwam Hij over.

Ik zei: en nu onbekeerd?

Ze antwoordde: ja nu onbekeerd.

Ik zei: ik begrijp er niks van. - Maar ik begreep haar wel. -

Ik vroeg: wat hapert er dan aan?

Dominee, dat zal ik u zeggen. Ik ben nog onbekeerd, want de zonden zijn niet verzoend en het oordeel Gods is niet opgeheven. Ik sta nog voor eigen rekening met een geopenbaarde Borg.

Mensen, waar zijn die onbekeerden in onze tijd! Die met een geopenbaarde Borg nog onbekeerd blijven. Mensen, we zijn zover weg, dat is niet te zeggen. Ze gaan met een versje naar de eeuwigheid. En nu gaan we niet dat werk verdenken. Goed luisteren, gemeente van Terneuzen! We hopen dat God ons daarvoor bewaart. *Want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is*. Maar van onze zijde schiet alles te kort voor de eeuwigheid. Van Gods zijde, daar praat ik niet over, maar van onze zijde. Ik hoop dat u het verstaan kunt, wat eigenlijk mijn streven is.

Nu zult u misschien zeggen: wat moet er nog meer komen? Dat zal ik ook verklaren. Dan moet dat volk nog een keertje zwijgen onder het recht van God. Als de Vader in onze consciëntie de vierschaar spant. Want God de Vader, de eerste Persoon in het Goddelijk Wezen, handhaaft de deugden van de Majesteit Gods, wat het Wezen Gods is. En Hij spant de vierschaar. Hij daagt ons vóór die vierschaar. En de wet, in haar verdoemende kracht, komt. En de satan komt. En alles getuigt tegen hen. Dan staat Christus niet vóór de Vader, maar àchter de Vader. Dan staat de barmhartigheid niet voor de rechtvaardigheid, maar de rechtvaardigheid vóór de barmhartigheid. Dan blijft er niets anders over dan het omhelzen van de deugden Gods. Anders niets. Dan blijft er niks anders over dan voor eeuwig verloren gaan. Dan gaan ze zeggen met zeker dichter:

't Is wel hard, maar 't is rechtvaardig,

Ik ben gans geen ere waardig.

Zijt Gij met mijn doem gediend?

Ik zoek Uw eer, ik heb 't verdiend.

Dan zwijgt die ziel. Daar hebt u de grondslag. Ik heb onlangs nog gezegd: ik kan wel eens struikelen in woorden, maar ik struikel niet in de bevinding van de Kerke Gods. Daar struikel ik niet in. Want zo leidt God Zijn volk. En zo leert de Kerke Gods onder het recht Gods, de schuld overnemende Borg kennen. Zo leren ze kennen, als God

doortrekt, de verzegeling des Geestes, dat ze met een Drie-enig God verzoend zijn. In Romeinen 8:16 staat: *Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.*

Dus, zwijgen. Goed. Wanneer we nu dat volk daarna eens bekijken, dan moeten ze menigmaal nog als zwijgende mensen over de wereld gaan. Tenminste, ik wel. Ik wel. En waarom dan? Het ene veroordeelt ons nog meer dan het andere. Hoedanig behoort gij te zijn in heilige wandel en godzaligheid! En nu leren ze inleven wie ze zijn en blijven. Mensen, het zal een eeuwig wonder wezen als we binnenkomen. 't Zal een eeuwig wonder als we binnenkomen, als straks de hemelpoort niet gesloten wordt. Als de Kerke Gods op zichzelf ziet, dan zullen ze straks niet aan durven kloppen: *Doe ons open, doe ons open!* Dan zal het zo'n eeuwig wonder zijn als tot hen gezegd wordt: *Komt, gij gezegenden Mijns Vaders. Waarom zoudt gij buiten staan? Beërf het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.* 't Zal een eeuwig wonder zijn. Voor mij tenminste wel.

Want we moeten menigmaal zwijgen, nietwaar? Dat we zelfs geen mond hebben om te spreken. Want ja, u moet er niet min over denken. Wij kunnen wel eens een bekeringsweg vertellen, daar luistert de duivel ook niet naar. Weet u wat die zegt? Ja, je kunt daar wel een bekeringsweg vertellen, maar hoe staat het met de overtreding van de wet? En hoe staat het met de liefde tot God? En heb je de gemeenschap met God in Christus gehad? Dan kun je wel een ogenblikje gaan vertellen wat God gedaan heeft, maar hoe staat er nu mee? Hoe is je leven? Hebt je de gemeenschap met God ingeleefd? Heb je liefde tot die Borg en Middelaar gehad? Waar heb je gesproken toen je zwijgen moest, en gezwegen waar je spreken moest?

Nu, wat zegt u daarvan, volk? Ga het nu maar eens verklaren. Daar heb je nu de zuivere grondslag, mensen. En nu gaat er een volk over de wereld heen.... En weet u wat nog een wonder is? Als er nog eens één een keertje spreken mag. En dat doen ze ook. Waarom? Omdat Jezus ging spreken.

3. En dat is mijn derde punt: *een sprekende Jezus.*

In Markus 14:61 staat zo duidelijk: *Wederom vraagde Hem de hogepriester en zeide tot Hem: Zijt Gij de Christus, de Zoon des gezegenden Gods?* En in Mattheus 26:63: *Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon Gods?* Wat doet de hogepriester nu? In 1 Koningen 22 lezen we dat Achab Micha kwam te bezweren de waarheid te spreken in de Naam des Heeren. En deze hogepriester staat op en zegt: *Ik bezweer U bij den levenden God.* Ja, dat mocht de hogepriester eigenlijk doen. Als er een zaak was die niet duidelijk was, dan mocht hij zelfs de Naam des Heeren daarbij gebruiken. Maar deze zaak was zo duidelijk voor de hogepriester als het maar enigszins kon zijn. Want de twee valse getuigen spraken elkaar nog tegen. Is de zaak nu duidelijk, ja of nee? Maar nu gaat de hogepriester zeggen: *Ik bezweer U bij den levendigen God!* O, wij zouden zeggen: is het geen wonder dat Christus hem niet gelijk weggedaan heeft? Zo'n huichelaar, die de levende God durft aan te roepen? Dat hij de Naam van de levende God op zijn lippen durfde te nemen? O, mensen, daar moeten we altijd voorzichtig mee zijn. Er zijn sommige mensen, die zeggen, zoals iemand tot een ander zei: *ik zal je aanklagen bij God. Ik ben niet bang, ik ben niet bang,* antwoordde hij. Waarom was hij niet bang? Och, de duivel is een aanklager der broederen. Maar de Kerke klaagt de Kerke niet bij God aan. Die gaan wél voor elkaar bidden. Als ze vandaag tegen mij zeggen: *ik zal u aanklagen bij God,* dan zeg ik: ga je gang maar. Daar ben ik niet zo benauwd voor. Maar hier heb je er eentje, een huichelaar, die durft Jezus aan te klagen bij God. *Ik bezweer U bij den levenden God.*

Volk van God, nu zal er nooit meer een klacht tegen u ingebracht kunnen worden. Daar moet u eens over denken, wat die eeuwige Borg en Middelaar ondergaan heeft. Dat volk wat nu schuldig staat en schuldig blijft totdat ze de laatste ademsnik geven, zal God Zijn volk te allen tijde in Christus aanzien. En er zal nooit meer bij God de Vader enige beschuldiging tegen de Kerke Gods ingebracht kunnen worden. Goed over denken! Daar ligt de grondslag. Niet in onszelf, maar in Christus staat de Kerke vrij en zijn ze onschuldig.

En nu gaat de hogepriester verder en vraagt: *Zijt Gij de Zoon des mensen, de Christus of de Zoon van God?* Hij vraagt niet of Hij de Messias is, of hij Hem als zodanig mocht leren kennen. Dat vraagt hij niet. Het is geen vraag zoals eenmaal de Heere Jezus zei: *Wat dunkt u van de Christus?* Of zoals Hij eenmaal zei: *Wie zeggen de mensen, dat Ik, de Zoon des mensen, ben?* En zoals Hij zei: *Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben?* En Simon Petrus antwoordde: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.* Maar daar vroeg die huichelaar niet naar. Hij vroeg het uit vijandschap aan Jezus.

Er zijn tegenwoordig vele mensen die naar Jezus vragen, maar die hebben nog nooit hun vijandschap tussen God en hun ziel leren kennen. Daar lopen er wat over de wereld die naar Jezus vragen, die nooit de vijandschap hebben leren kennen in hun hart. Zich nog nooit als een vreemdeling op de wereld hebben bevonden. Ik hoop niet, gemeente van Terneuzen, dat u zegt: wat is dat scherp. Het is niet scherp, het is de zuivere waarheid. Wij beleven zo'n tijd dat er meer over Jezus gesproken wordt, dan over God. En dat er meer over de barmhartigheid Gods gesproken wordt, dan over de rechtvaardigheid Gods. Maar mensen, nu moet u eens goed luisteren.

Ik heb van de week nog mensen gehoord, die gingen het zo voorstellen. Ze zeiden: *de zaligheid is voor alle mensen.* Dus zou ik Jezus kunnen aangrijpen. Nee, dat durfden ze wel niet te zeggen, maar toch, *de zaligheid is voor alle mensen en God roept alle mensen tot de zaligheid.* Ik heb dat zó nog nooit in de Bijbel gelezen. Ik heb wel gelezen dat er in de Bijbel staat, dat de Heere Jezus zei: *Ik ben niet gezonden, dan tot de verloren schapen van het huis Israëls.* Dat heb ik in de Bijbel wel gelezen.

Mensen, nu moet je eens even luisteren; een goede aandacht! En als er iemand zegt dat hij het niet goed begrijpen kan, wel, ik wel. Waarom dan? Roept nu God een dode zondaar tot Jezus, of roept Hij er één die levend gemaakt is? Krijgt hij met Jezus of met God te doen? Zou iemand van u, - nu moet u eerlijk zijn tussen de Heere en uw ziel, - zou iemand van u behoefte hebben aan Jezus? Dan moet u zeggen: nee, nee. Wij hebben er geen behoefte aan. Wij hebben geen behoefte aan een Borg als we geen schuld hebben en we hebben geen behoefte aan de zaligheid als we niet geleerd hebben dat we rampzalig zijn. Ze kunnen me vertellen wat ze willen, maar zo ligt het. Zomin een dode op het kerkhof begeerte heeft om te spreken, zomin heeft een zondaar uit zichzelf begeerte tot God en nog minder tot Christus. Dat is op grond van het Goddelijk Woord. En waarom? Er staat zo duidelijk: *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt.* Nu is een onbekeerd mens nooit vermoeid en belast. Hij heeft geen ontdekking gekregen, zodat de zonde hem een last is, en hij heeft geen ontdekking gekregen, zodat zijn eigengerechtigheid hem vermoeit. Welnee, mensen, we moeten aan onze schuld ontdekt worden. Nietwaar? *Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.* Wat zijn dat voor zondaars? Die zichzelf hebben leren kennen door de bediening van God de Heilige Geest. Mensen, zou er ooit iemand naar God vragen? Ik heb het nog nooit gelezen. We lezen in Gods Woord dat er niemand is die naar God vraagt, zelfs niet tot één toe. Dat moet u goed voor ogen houden.

*Ja, zult u zeggen, maar ik heb mijn knieën wel eens gebogen voor God. Dat kan best wezen, misschien wel in uw kindse jaren. Maar waar bent u er mee gebleven? Het is allemaal afgezakt. Misschien hebt u wel eens in het verborgene gelegen, dat u bang was voor de dood en voor de hel. En bang was dat u sterven ging. Ja. Ja, dat kan ik geloven. Maar bent bang voor de zonde geworden? Bent u daar bang voor geworden? Dat u uitgeroepen hebt: *henen uit, henen uit*. Bent u wel eens banger voor de zonde geworden dan voor de dood? Omdat u met uw zonde God onteerd hebt? Ben je daar wel eens bang voor geworden? Heb je wel eens gezegd: ik kan beter sterven dan langer tegen God zondigen? Geloof me, mensen, dat is de zuivere waarheid.*

Nu moet u eens eerlijk zijn. Al hebt u van kindsbeen onder de waarheid gezeten, wat prijzenswaardig is, dan kunt u als kinderen des Koninkrijks toch voor eeuwig verloren gaan. Want u gelooft toch wel, als ik Jezus dadelijk aan kon grijpen, dan liet ik Hem nooit meer gaan.

En nu vraag ik Gods arme volk, of ze uit zichzelf ooit een zucht hebben om te zuchten en een gebed om te bidden. Of ze zichzelf kunnen opwekken. Dan moeten ze zeggen: o, God, Gij zijt de Eerste, maar Gij zijt ook Degene Die dat werk in stand komt te houden. Kerke Gods, zegt u eens, kunt u naar God gaan? De Bruidskerk zegt: *Hij trekke mij*. Zo leert een ziel de weg kennen, niet alleen bij de aanvang, maar ook bij de voortgang. Uit de levende God vloeit het Leven. Zo leren al Gods kinderen het.

De hogepriester vraagt: *Zijt Gij de Christus, de Zone Gods?* O, wat een contrarie met hetgeen Andréas eenmaal zei: *Wij hebben gevonden de Messias, hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus*. Deze vraag gaat de huichelaar nu stellen. Mocht hij daar naar vragen? Zeker, want hij moest als hogepriester zorgen dat er geen valse messiassen waren. Nietwaar? Daar moest hij dus naar vragen, maar in de grond der zaak was het bittere vijandschap, dat moet u in ogeschouw nemen. De eeuwige Borg gaat door met Zijn werk en zegt: *Gij hebt het gezegd. Doch Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter rechterhand der kracht Gods en komende op de wolken des hemels*. Bij Markus lezen we dat Jezus zei: *Ik ben het*. Toen ging de mond van de Heere Jezus. Waarom ging Hij hier spreken? Nu mocht Hij niet zwijgen. Want het ging hierom de eer van Zijn Vader en de zaligheid van de Kerk. Daarom kon Hij niet zwijgen. Want toen de hogepriester zei: *Zijt Gij de Zone Gods?* antwoordde de Heere Jezus: *Ja*. En dan grijpt die huichelaar Christus eigenlijk. Want de Heere Jezus had gezegd: *Ik en de Vader zijn één*. De Joden hadden Hem willen stenigen, omdat Hij gezegd had dat Hij de Zone Gods was. De hogepriester denkt: *nu zal ik Hem even krijgen*. Zegt Hij dat Hij het niet is, dan is Hij een leugenaar. En zegt Hij dat Hij het wel is, dan heb ik Hem. Maar dat laten we nu even liggen.

O, nu komt de Zone Gods uit, nu komt de Zone Gods openbaar, want Hij zegt: *Ik ben het, Ik ben de Zoon van de Vader. Hiertoe ben Ik in de wereld gekomen. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*. Ik ben de Zonde Gods en Ik heb de menselijke natuur aangenomen opdat ik de Kerk weer tot God zou brengen. Ik moest God zijn, om tot Mijn Vader te kunnen naderen en Ik moest Mens zijn, om tot de mens te naderen. Om ze weer met elkaar te verenigen. Ik ben de Zone Gods Ik ben de Middelaar des Verbonds. Ik ben het. Maar de tijd is om.

En nu krijgen we de Kerk. Dat volk gaat wel eens spreken. Veelal gaan ze zwijgend over de aarde, maar er komt een tijd dat ze gaan spreken. En wat doen ze dan? Christus sprak niet meer van Zichzelf, maar Christus sprak om Zijn Vader te verheerlijken. En zo gaat dat volk ook spreken. Zeg volk, heb je wel eens een tijdje gehad dat je niet meer kon zwijgen? Want zo dezen zwijgen, zouden de stenen haast roepen. Ja, dan kan het

wel eens zijn: Komt, luistert toe, wat God aan mijn ziel gedaan heeft. En dan gaan ze verklaren de eeuwige liefde van God en de eeuwige liefde van die Borg en Middelaar.

Dan kunnen we ze beluisteren zoals dat vrouwtje uit Uddel. Dat vrouwtje ging ook aan het praten. Een ouderling zei dat tegen mij. Ik had er toch nog schik in. Haar was de Christus geopenbaard. En toen haar de Middelaar geopenbaard was, ha, daar leefde ze een ogenblikje in. Maar ja, de duivel komt weer op af. Daarna mocht ze weer iets van die liefde inleven en toen zei ze tegen dat ouderlingetje: *De Koning heeft veld gehouden! Ik niet, maar de Koning heeft veld gehouden.* Lát ze maar praten, hoor! Zouden de bruiloftskinderen treuren terwijl de Bruidegom bij hen is? Lát ze maar praten, hoor. Laat ze maar de liefde van die eeuwige Borg verkondigen. Laat ze de liefde maar verkondigen, dat God Zijn Zoon gegeven heeft. Laat ze maar verkondigen, dat die eeuwige Middelaar voor dood- en doemwaardigen Zich gegeven heeft en Zich dood geliefd heeft. Dan begint de Kerk te spreken. Weet u wat ze dan doen? Dan gaan ze niet praten over zichzelf, maar dan gaan ze praten over het Godswerk.

Nu moeten we wel zéér voorzichtig zijn. U zult zeggen: waarom dan? Ja, er was eens een man die het eigen 'ik' wilde beschrijven. Toen hij een poosje bezig was, legde hij zijn pen neer en zei: ik kan het in mijn eigen 'ik' niet uithouden. Ik kan het er niet uithouden. Als wij praten, volk, dan moeten wij niet praten over wat wij zijn, maar over wat God voor een verloren mensenkind is.

Er komen ogenblikken dat de Kerke Gods daarover gaat spreken. Als de Heere eens terug komt te leiden, van Sittim af tot Gilgal toe, dan zeggen ze: *ik zal de deugden Gods verkondigen.* Dan gaan ze eens een ogenblikje verklaren dat God hen gegrepen heeft, wat de Heere gedaan heeft en hoe ze tot op dat ogenblik mogen zijn die ze zijn. Dan mogen ze wel eens ervaren in hun hart, dat God de *Ja* en *Amen*, de *Getrouwe* blijft tot in de eindeloze eeuwigheid.

We gaan een versje zingen en dan zal ik in korte trekken mijn vierde punt nog even verklaren. We zingen uit Psalm 22 het zesde vers:

*Daarom van mij zo ver toch niet en wijkt,
De moed ontvalt mij en 't hart mij bezwijkt,
En daar is niemand die mij geeft de hand,
Hulpe noch bijstand.
Veel sterke stieren mij alsnu omringen.
De ossen vet, uit Basan, mij bespringen,
Om mij te verschrikken zij vlijt aanwenden,
Ja te schenden.*

Mensen, ik zal kort zijn. Maar u hebt nog één geluk. U zult zeggen één geluk? Ja, een groot geluk. En waarom dan? Omdat u nog leeft. Als u aan de deur van de hel stond, zou u horen dat ze daar uitroepen: *te laat, te laat, voor eeuwig te laat!* U bent nog in het heden der genade. U hebt nog een groot geluk. Vaders, moeders, u deelt in het grote geluk, dat u nog met uw kinderen mag in- en uitgaan. De Heere mocht het op uw ziel komen te binden, want het zal misschien zo lang niet meer duren Als u straks naar huis gaat, dan moet u God in de hemel gaan vragen, of Hij u bekeren wil.

Jongelingen en jongedochters, buigt uw knieën toch voor God. Ja, u moet niet denken dat God erdoor verminderd of vermeerderd wordt. En Gods knechten en Gods Kerk die doe je er ook geen kwaad mee. Maar het ligt voor jezelf. Want je moet persoonlijk God

ontmoeten. Als ik je daar dan zie zitten, dan gaat je straks misschien uit de kerk gelijk als u er gekomen bent. En als je dan vandaag of morgen sterven moet....

U weet dat de griep nu heerst. En u weet dat er ook een tijd geweest is in ons land dat de Spaanse griep heeft geheerst, waar er duizenden aan gestorven zijn. En nu heb ik van een juffrouw gehoord, nog niet zolang geleden, en die was in betrekking bij een Minister. En toen hadden ze daar een fuifje, laten we zeggen een feestje, en toen moest die griep nagebootst worden. Maar die juffrouw die zegt tegen mijn vrouw en mij: *daar kon ik toch niet meer bijwezen*. Maar kort daarna was er een jongeling dood, uit zijn naaste familie. God laat Zich niet bespotten. Denk daar wel aan mij onbekeerde medereiziger.

Er zal een tijd voor u en mij moeten aanbreken, dat we iets moeten leren kennen, dat we schuldenaar voor God geworden zijn. Het gaat naar het einde, het gaat naar de eeuwigheid en wat zal het zijn als het voor u sterven worden zal. Ik zou u van deze kansel nog willen toeroepen: *Haast u en spoedt u om uws levens wil!* Er is zoveel in de wereld waar een mens zich mee vermaakt en dat al de aandacht opeist. De een heeft dit en de ander dat, maar wat wordt er weinig gelet op het heil van onze onsterfelijke ziel. Wat wordt er weinig gelet op de naderende eeuwigheid.

Ik heb van de week tegen de kleine catechisanten, onder de 16 jaar, nog gezegd, bij ons in Rotterdam: mochten jullie er toch gedurig aan denken dat je moet sterven. Jongens en meisjes, als je gaat sterven, waar zou je dan heengaan? Als je gedurig dacht aan de Jongste Dag, als Christus zal komen. Wat dan? Dan zou je niet zoveel schik meer op de wereld hebben. Dan zou je meer denken aan je stervensuur. Je moet nooit een mens lastig vallen, en zeggen: *o, die wil ook wat wezen, die wil fijn wezen*. Als er iemand niet meer met het vergankelijke mee kan doen, en met zijn familie niet meer mee kan, dat wil zeggen, niet meer met de zonde mee kan doen, ga die ziel dan niet lastig vallen! Want die ziel kan niet anders. Die kan de wereld niet meer dienen; die denkt aan de dood en de eeuwigheid, en wat het is om te sterven.

God mocht het u allen op het hart binden, mensen! Want waarlijk, ik heb medelijden met u. Ja, ik kan er niks aan doen, hé, Ik moet het u aanzeggen. Het zal wat zijn als u straks op uw sterfbed ligt, en dan te denken: nu moet ik sterven en de eeuwigheid in, en er is geen hoop voor de eeuwigheid. Ach, de Heere grijpe u nog in het hart.

4. Nu krijgen we ons vierde punt: *Een veroordeelde Jezus*.

Er staat in onze tekst: *Toen verscheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van node? Zie nu hebt gij Zijn godslastering gehoord. En zij antwoordende zeiden: Hij is des doods schuldig*. Ja, ja, Hij heeft God gelasterd. Och, als ze nu toch eens een ogenblikje hun verstand hadden laten gaan, dan zouden ze met de moordenaar gezegd hebben: wij zijn schuldig, maar Hij is onschuldig. Maar ze zeiden: *Hij is des doods schuldig*. En daar werd Hij ter dood veroordeeld. Als een Onschuldige, om de schuldigen van de dood te verlossen.

Ja, zult u zeggen, dat deed Kájafas. Nee, nee, de Hemel riep het ook. En de Vader uit de hemel riep: *Hij is des doods schuldig*. Niet als Kind, maar omdat Hij als Middelaar de zonde van de Kerke Gods op Zich genomen had. Meteen toen Christus in de maagd Maria de menselijke natuur aangenomen had, lag het oordeel van de levende God op Christus. Niet als Kind, maar als Middelaar. Want God de Vader had Hem Zelf als Middelaar geordineerd. Maar om de zonde van de Kerk: *Hij is des doods schuldig*.

Schuldig aan het Goddelijk recht. Want buiten het Goddelijk recht en buiten het sterven van de Middelaar, kon God niet voldaan worden.

Volk des Heeren, daar ligt veel in verklaard, maar ik moet eindigen. Wanneer de Kerke Gods daar eens komt, dan zeggen ze: *Wij zijn des doods schuldig*. En dan te zien dat die eeuwige Borg en Middelaar u van een drievoudige dood verlost heeft. Ook aan een driedubbele dood moet de Kerke Gods sterven, kan ik wel zeggen.

Het is waar, dat ze moeten sterven, maar de ziel blijft leven. En van de geestelijke en eeuwige dood verlost God Zijn Kerk.

*De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan,
Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan.*

Hier juicht de hel, en de duivel spring op, maar het recht Gods gaat door. En de eeuwige Middelaar trekt door. Waarom? Omdat dat volk een recht zou krijgen ten eeuwigen leven. Dat volk gaat zuchtend over de wereld en moet getuigen: Wij maken de schuld dagelijks meerder. Maar in de gerechtigheid van de Middelaar, Die Zich als een Schuldige heeft laten veroordelen, zal Gods volk als een reine maagd binnengaan in de gewesten der eeuwige Heerlijkheid.

Ik hoop, Kerk, dat u hier vandaan mag gaan met een indruk in uw ziel, wat die Middelaar heeft op- en aangebracht. Maar ook met een indruk, dat gij straks van een lichaam der zonde en des doods verlost zult worden. Dat gij nooit meer tegen God hoeft te zondigen. Dat gij hier op aarde mag ervaren: de pelgrimsstaf neergezet, het aardse gewaad afgelegd en dan in te gaan in de eeuwige zaligheid; in die rust die er overblijft voor het volk van God. Daar zult gij eeuwig uw Borg aanschouwen. Daar zult u wandelingen met Hem maken. Het kroontje zult u voor Hem neerwerpen om wat Hij voor u verworven heeft. En de palmtakken der eeuwige overwinning zullen in uw hand zijn. Daar zal geen moeite, geen verdriet, geen zorg, geen zucht meer zijn. Daar zal het eeuwig zijn: *Halleluja, onzen God en het Lam, Dat op de troon zit, zij de eer en de heerlijkheid, tot in alle eeuwigheid.*

God zegene de waarheid, om Jezus' wil. Amen.

Heere, wij hebben nog een ogenblikje Uw woord mogen uitdragen. Wil U het bedauwen met Uw Geest en bekronen met Uw genade. Opdat het neerwaarts wortelen en opwaarts vruchten mag voortbrengen van geloof, en bekering waardig. Och, dat Uw doorluchtige Naam erin verheerlijkt mocht worden. De Kerk nog tot troost en tot moed; en de onbekeerden tot waarachtige bekering. En U mocht ons tezamen nog veilig geleiden op de onveilige wegen, ter plaatse van onze bestemming.

We mochten de broeders kerkenraad nog opdragen aan Uw Goddelijke genadetroon. Mocht het U behagen dat ze veel daarnaar geleid mochten worden, in het leven en sterven van U, o eeuwige Borg. U hebt het Zelfen getuigd, dat U eenmaal zult wederkomen op de wolken, maar dat Gij hier al Uw macht en majesteit komt te openbaren; opdat ook de vijanden zouden aanschouwen de uitbreiding van Uw Koningrijk. En eenmaal zult Gij komen op de wolken des hemels, waar dan de Kerk recht en gerechtigheid zal geschieden.

Gedenk Uw volk. Doe ze naar U uitgaan en sterk ze nog. Gedenk deze broeders. Geef ze veel de bediening uit de ambten van U, o gezegende Middelaar. Hun ziel tot heil, om Jezus' wil. Amen.

Wij verzoeken u te zingen van Psalm 40 het 4^e vers.

*Schuldoffer hebt Gij van Mij begeert niet
Voor de zonde; dan sprak Ik vrij:
Ziehier ben Ik, daar staat van Mij
Geschreven in Uw wetboek, zo elk ziet.
Dat Ik Uwen wil billig
Volbrengen zal gewillig.
Zulks doe ik ook, mijn God!
Al Uw voornemen, goed;
Draag Ik in Mijn gemoed.
En houd ook Uw gebod.*

Ontvang nu de zegen des Heeren en ga daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods,
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.***

Paulus' onderwijzing

Dankdagpredikatie over Galaten 4:29-30

Zingen: Psalm 85:1

Lezen: Galaten 4

Zingen: Psalm 106:2, 3

Zingen: Psalm 65:2

Zingen: Psalm 73:14

Onze hulpe zij in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u bij de aanvang geschonken. Of bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd van God de Vader, en de Heere Jezus Christus, door de Heilige Geest. Amen.

Laten wij samen het aangezicht des HEEREN zoeken.

GEBED

De woorden onzer overdenking vindt uw aandacht opgetekend in het u voorgelezen Schriftgedeelte, de brief van de apostel Paulus aan de Galaten, hoofdstuk 4, de verzen 29 tot 31:

Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene die naar den geest geboren was, also ook nu. Maar wat zegt de Schrift? Werp de dienstmaagd uit en haar zoon; want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met den zoon der vrije. Zo dan broeders, wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije.

Wij willen stilstaan bij: *Paulus' onderwijzing*. Hij spreekt:

- Ten eerste:
- Van een vervolging te allen tijde.
- Ten tweede: Van een toekomstige erfenis.
- Ten derde: Van het onderscheid tussen de dienstbare en de vrije.
- Wanneer wij deze drie hoofdgedachten voor uw aandacht verklaard hebben, dan keren wij met de waarheid toepasselijk tot onszelf in.

Och, Heere, dat we door genade dat onderscheid mochten leren kennen, dienstbaar of vrij te zijn. Wil het geven nog in deze ure, tot de ere van Uw Naam, die te prijzen is tot in der eeuwigheid; tot troost en zaligheid onzer zielen; om Uws Naams en Verbonds wil. Amen.

Geliefden.

U hebt waarschijnlijk wel eens gehoord of gelezen, dat de Kerke Gods hier op aarde in de smeltkroes komt. *Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur.*

U hebt misschien wel eens twee dingen gezien in een etalage. Daar hebt u, zeg maar, een gouden tientje zien liggen, of een ander kostbaar voorwerp van goud. Maar nu lag daar ook een trouwring, eveneens uit het vuur gekomen. Want die trouwring was van goud, dus in het vuur beproefd. Maar ja, als u geen voornemen hebt om in het huwelijk te treden, dan gaat u die trouwring niet bekijken. Die laat u daar in de etalage liggen.

Wat zou u met die trouwring moeten doen? Dat andere, daar hebt u wel zin in en dat koopt u, daar gaat u mee naar huis, maar die trouwring koopt u niet. Terwijl die trouwring even zo goed uit de smeltkroes kwam als dat andere goud.

Nu zult u misschien vragen: *Wat bedoelt u daarmee?* Een ring is iets wat aan onze vinger gedaan wordt. En de trouwring is een verzegeling. Wanneer de verloren zoon naar het huis van zijn vader teruggaat, en de vader omhelst hem, dan wordt het gemeste kalf geslacht en een ring wordt aan zijn vinger gedaan. Nu zijn er velen van het volk des Heeren, die zijn beproefd, ze komen uit het vuur. Die zijn gelouterd, maar ze hebben allemaal de trouwring nog niet aan. Nu kan ik de bruidegom aanschouwen, ik kan de ogen slaan op de bruidegom, maar helaas, ik ben nog niet getrouwd, de trouwdag heeft nog niet plaats gehad. Dan gaat de ziel dáár naar uit, dat de tijd mag aanbreken en zij verwaardigd mag worden, om iets te leren kennen, van hetgeen verleden week een man tegen mij zei, een kind van God. Ik vroeg: *en hoe gaat het met uw vrouw?* Hij zei: Dat zal ik u zeggen. Toen mijn vrouw in dat Huwelijksverbond trad, met bewustheid van haarzelf, werd haar een vraag gesteld: "Wie van de Personen hebt u nu lief?" Daarop zei ze: "de Vader heb ik lief, de Zoon heb ik lief en de Geest heb ik lief! Drie-enig God, U zij al de eer!" Daar eindigde zij niet mee in Christus, maar daar eindigde zij door Christus in een Drie-enig Verbondsgod. Zodat zij verwaardigd werd door Christus, de Drie-enige Verbondsgod te mogen omhelzen.

Kom, we willen daar eens bij stilstaan. Niet dat ik u brengen kan tot de huwelijksdag, maar we zullen de gang van de Kerke Gods eens nagaan. Paulus ziet daar de gemeente van Galatië liggen. Vele valse leraars staan op, ze gaan Wet en Evangelie door elkaar mengen. Vader Van der Groe zegt: Ze maken de Wet krachteloos, en ze maken Christus krachteloos. Dan kun je niets beginnen. Dan doet de Wet haar kracht niet en het bloed van de eeuwige Borg ook niet. Paulus gaat daarvoor waarschuwen. Hij scheidt de Wet van het Evangelie. Maar ook het wettische van het vrije genadewerk.

U hebt misschien wel vaak gehoord: *De wet is een tuchtmeester tot Christus*. Accepteer het, houd het vast, maar doe er wat bij. Want Paulus zegt: *Ik ben door de wet, der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou*. Het is gemakkelijk te zeggen: De Wet is een tuchtmeester tot Christus.

Ik hoop dat u goed luistert naar de grondstukken. Al is de geboorteakte van dat volk in de hemel, daar kunnen zij niet mee werken. Volstrekt niet.

- Ik ga niet werken, als God mij ontdekt, *met de liefde van God en de uitverkiezing*. Ik ga werken dat ik voor een heilig en rechtvaardig God moet verschijnen en dat ik met de ganse wereld verdoemelijk lig voor God. Zó ontdekt God ons.
- Wij gaan niet zeggen met de antinomiaan, dat God van de stoel van Zijn rechtvaardigheid is afgegaan, en gezeten is op de stoel van Zijn barmhartigheid.
- Wij gaan niet zeggen met de antinomiaan, dat God zegt in Zijn Woord dat de Kerke Gods van eeuwigheid gerechtvaardigd is in Christus. Dan hoeft het niet meer plaats te grijpen. Volstrekt niet. Wij moeten hier *de leiding hebben van de Kerke Gods*.
- Ik ga niet verklaren dat elk kind van God tot die volle bewustheid komt. Daar wijs ik wel heen. Te allen tijde. En de noodzakelijkheid om door Christus met God verenigd te worden. Ik hoop dat God mij ervoor bewaart dat ik de toeleidende weg ooit wegdoe. Want u moet goed in ogenschouw nemen: er is een toeleidende weg tot Christus. Ik heb eerder al eens verklaard wat er is tussen het wezen des geloofs en het welwezen des geloofs. En wat er plaatsvindt tussen een geopenbaarde Borg en een schuldovernemende Borg. Dus denk erom, dat ik niet gekomen ben om te zijn als een moordenaar op de weg van Sichem. Want dat heb ik nooit gedaan. Ik tast nooit het werk Gods aan, wat de eeuwige Middelaar ook niet gedaan heeft. Maar ik

wil altijd wijzen op de gangen die God met Zijn Kerk komt te houden. En dan staat hier zo duidelijk: Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte, als Izak was. En dan gaat Paulus verder: *Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, alzo ook nu.*

Twee dingen komen hier naar voren: *Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was.* Naar het vlees, dat wil niet alleen zeggen: voortgekomen uit Hagar en Abraham, gelijk Ismaël. Maar *naar het vlees geboren*, dat leert ons dat we mensen zijn, die niet op de wereld geboren worden alleen als zondaren, maar als vijanden tegen God. Dat is naar het vlees. Maar als we zuiver hebben leren inleven, dat uit de werken der Wet geen vlees meer gerechtvaardigd kan worden, daar komen we niet aan het einde der Wet, maar daar zie ik zo liggen de val in ons representerend verbondshoofd Adam. Nooit meer zalig te kunnen worden buiten de gerechtigheid van de eeuwige Borg en Middelaar.

Nu gaat Paulus twee dingen naar voren brengen. Hij spreekt van twee vrouwen en twee zonen. Hagar en Sara, Ismaël en Izak. Hagar, de dienstbare, Sara, de vrije. Hagar voor 't oog der mensen vruchtbaar, Sara onvruchtbaar. Hagar is Ismaëls moeder. Ismaël komt uit de dienstbare. Izak komt uit de onvruchtbare, want Sara is Izaks moeder.

Nu wordt er gezegd (en dat is waar ook, op grond van God Woord), dat Izak een bovennatuurlijke geboorte heeft gehad. Maar denk erom, niet zoals Christus. Want Christus had geen geboorte door het toedoen van een man. Christus is door de Heilige Geest in de maagd Maria geformeerd. We zien drie dingen in de dierbare Middelaar: *Hij is gegeneerd, Hij is verordineerd, Hij is geformeerd.* Zodat een Drie-enig Verbondsgod aangaande de geboorte van Christus werkzaam is geweest.

Ten eerste, de apostel Paulus gaat ons in vers 28 voorhouden: "*Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte, als Izak was.*" *Maar wij broeders.* Nu wordt hier niet gesproken tot de broeders die onder de wet waren, die door de ceremoniële wetten dachten hun zaligheid op te richten, en daarmee voor God te kunnen verschijnen. *Nee, hij spreekt: Broeders, wij zijn kinderen der belofte, gelijk Izak was.* Dat is het vrije, soevereine genadewerk.

Waar haalt de apostel Izak vandaan? Uit de eeuwige liefde de Vaders, uit de eeuwige liefde des Zoons, en uit de eeuwige liefde de Heiligen Geestes. *Eér iets van mij begon te leven, was alles in Zijn Boek geschreven.* Daar, in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid ging de liefde Gods uit tot Izak, want: *Jakob heb ik liefgehad en Ezau heb ik gehaat.* Zo was het ook met Izak en Ismaël.

En nu ligt de Kerke Gods verklaard in de eeuwige liefde van een Drie-enig Verbondsgod. Ons vlees, dat staat als een vijand tegenover God. Ik leg daar de nadruk op, omdat in deze tijd veel mens denken zalig te worden met een gemoedelijk kunstje, een praatje met een betrekking op God en ik weet niet wat. Maar wij moeten als een vijand zalig worden. En daar komt God die zondaar nu aan ontdekken.

Dus zo zijn wij naar het vlees geboren, want, mensen, wij zijn niet medelijdend gevallen, wij zijn verdoemelijk gevallen. En de vijandschap openbaart zich hier op aarde.

Ten tweede zegt hij zo: *Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene, die naar den Geest geboren was.* Dus hier heeft hij Ismaël op het oog. En Ismaël vervolgde Izak, die naar de Geest geboren was. Even breng ik u terug bij het speenmaal, wat toentertijd plaatsvond. Zeer waarschijnlijk zal de bespottig (want vervolging wil ook zeggen bespottig) plaats gehad hebben bij het speenmaal. Izak zou,

zoals sommigen denken, waar ik het meeste bijval, toen drie jaar geweest zijn. En bij dat speenmaal was Ismaël zeventien jaar. Toen vond dat plaats en daar werd Izak gespeend.

Als er een kind geboren was, was er vreugde. Maar het speenmaal, dat was nog wat anders. Dat was iets indrukwekkends. Dat moest ieder aangrijpen, die zo'n speenmaal aanschouwde. Dan werd zo'n kind van de borsten van de moeder afgetrokken. Want we lezen: *De afgetrokkenen van de borsten*. Nu moet u niet denken, dat dat speenmaal van Izak uit begon, van Izak uitging. Nee, dat ging uit van de ouders. Want Izak zou nooit gespeend zijn geworden, als het van zijn kant had moeten komen. Als dat kind gespeend werd, werd het van die melk afgetrokken en dan (in dit verband zal ik het u duidelijk maken) zat daar Abraham. Als Izak genomen werd van de borsten van zijn moeder, dan werd het aan Abraham gegeven. Dat kind moest absoluut van die borsten afgetrokken worden, want dat was noodzakelijk voor de groei van dat kind.

En nu krijgen wij de bespotting. Daar staan Hagar en Ismaël. Hagar zegt: Mijn zoon is toch de eerstgeborene. Ha, zegt Ismaël, ik ben al zeventien jaar, en dat kind is nog maar drie jaar. En nu maken ze hier een feestmaal van. We lezen wel dat Ismaël besneden is, maar niet dat Ismaël gespeend is. (geestelijk gezien) Dat staat nergens. Want een wettisch kind is niet gespeend. Dat blijft wettisch. Maar de Kerke Gods wordt gespeend. Dat is het grote onderscheid. En denk eraan: dat valt niet mee. Besnijdenis ten achtsten dage. Och, dan is dat kind nog klein. Maar drie jaar oud zijnde en dan gespeend te worden van moeders borsten, waar je jezelf zo kostelijk kunt koesteren, dat valt niet mee.

Maar dat had Ismaël niet nodig, hij had geen speenmaal nodig. Hij had genoeg aan zijn wettische diensten. Hij had genoeg aan de wereld, te leven in de wereld, de zonden en de ongerechtigheid. Dan gebeurt er wat! Wanneer zo'n kind gespeend werd, dan kunt u denken dat het aan het schreien ging. Het schreeuwde, want het wilde van die borsten niet af. Het vond daar zo'n aangename verkwikking, waar het toch van afgetrokken moest worden.

Dominee Fraanje zei eens tegen mij: *broeder, ik moet u zeggen, ik heb een klap gehad. Ik zei: dat hindert niets, want klappen krijg ik ook wel eens.*

Hij vertelde: Ik was bij een vrouw, en wij zaten in de ene kamer. En die vrouw had een kind liggen in de andere kamer. En dat kind deed niets dan schreeuwen. Op den duur begon mij dat te vervelen. Ik zei tegen die vrouw: Is dat kind van u?

Zij zei: Ja.

Maar verder zei ze niets. En dat kind schreeuwde door, en ik praatte door.

Tenslotte zei ik: Ik geloof toch, dat u geen moeder van dat kind bent.

Zij antwoordde: Ik had gedacht dat u wijzer was.

Ik vroeg: Waarom dan?

Zij zei: Ach, dominee, dat kind moet gespeend worden, hebt u daar geen erg in?

Zie, zo zei dominee Fraanje, ik kreeg een klap, ik kon weggaan. Dat kind moest gespeend worden, en dat viel niet mee.

Nu zal ik eerst verklaren, waar u en ik aan gespeend moeten worden. Als God ons ontdekt, dan hebben wij onze zakken nog vol en dan werken wij allemaal op God aan, om zalig te worden. Wij hebben nog een versje, wij hebben nog traantjes, wij hebben nog gebeden. *Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel*. Ziedaar, dat zijn de kindertjes waar wij mee spelen. Maar wij hebben er geen erg in, dat al onze kindertjes nog aan de steenrots verpletterd moeten worden. En wij hebben er wat!

Toen het volk Israël eenmaal uit het land van Egypte trok, op Gods bevel, hoorde men ze zingen:

*Met zilver en met goud belaán,
blijmoedig uit Egypte gaan.*

Daar stonden ze voor de Rode Zee. Wat konden ze nu met hun goud en zilver beginnen? Niets, totaal niets! En wat zal een mens beginnen, als hij niets anders heeft dan beloften? Dominee Van Oordt zei eens: We kunnen wel een wagen met beloften hebben, en de duivel geeft nog meer beloften dan God. Daarom is het noodzakelijk (ach, ik kan het me best voorstellen, ik heb dat ook wel ingeleefd, dat valt niet mee) om alles eens te verliezen. Om als een naakte zondaar op de wereld te staan en niets meer over te houden. Het ene versje ontvalt ons, en het andere ontvalt ons ook. En dan is het nog het ergste, wanneer ik wegvlucht met Adam, en God mij roept. De Heere God riep Adam. Hij zei niet: "Adam." Maar Hij zei tot Adam: "*Waar zijt gij?*" Toen kwam Adam weer terug. Maar hij kwam niet terug als voorheen. Hoe kwam hij dan terug? Met een kleed van eigengerechtigheid, een schort van vijgenboombladeren. Maar die vijgenboombladeren waren doorschijnend. En zo komt nu een zondaar, om zich toch nog behaaglijk voor God te maken, met bladeren van eigengerechtigheid. En daar wil hij zich onder bedekken.

Wat ik nu ga zeggen, dat valt niet mee, dat moeten wij inleven: *Goed doet geen nut ten dage der vervolgenheid, maar de gerechtigheid redt van de dood.* En nu wordt bewaarheid, dat niet alleen onze óngerechtigheden, maar ook onze gérechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed. En dat is pijnlijk, mensen. Het is noodzakelijk, dat we alles mogen verliezen, opdat niets anders overblijft dan Jezus Christus, en Die gekruisigd. Dat gaat door een diepe weg.

Ik heb eens gelezen in een godzalige oudvader, die zegt: "als een schipper iemand overboord werpt, dan grijpt hij die schipper met de handen nog vast. En als men dan zijn handen afkapt, dan grijpt hij met zijn mond in het dek." Ik kan dat begrijpen. Waarom? O, dat valt niet mee. Er wordt wel eens gezegd: *laat los, en gij zult losgelaten worden.* Ja, ja, maar als ik loslaat, dan heb ik niets meer. Wat moet ik dan? Wij laten niet los, God moet het doorsnijden.

Ik wil u een kenmerk noemen, en vergeet het nooit. Houd het vast! Weet u wat het echte kenmerk is op weg naar de hemel? Dat wij uitroepen: verloren, verloren, voor eeuwig verloren! Dan kan Christus Zich openbaren. Dat is het kenmerk. En alle kenmerken buiten de openbaring van Christus schieten te kort voor de eeuwigheid. Want zolang de Middelaar niet ontdekt is geworden, kan het nog twee, drie kanten op vallen. Dan kunnen we de wereld weer ingaan, we kunnen in ons eigen doen ons weer als slaven vermaken, of we kunnen vijanden worden tegen het volk van God. Onthoud dat!

Dus weg met al onze troetelkindertjes, dan eindigt het kind met alles wat hij kwijt moet raken voor de eeuwigheid. De waarheid wordt bewaarheid, als de Kerke Gods betuigt: *Het is door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.*

Maar nu worden zij vervolgd. Ik heb mijn eerste punt *een vervolging te allen tijde* genoemd. *Dengene die naar den Geest geboren was, also ook nu.* En nu moet Paulus daar tijdens zijn leven kennis mee maken. Zodra de Heere Zijn volk komt te ontdekken, dan is er vervolging. De duivel valt niet aan op *een gedaante* van Godzaligheid, maar de duivel valt aan op de *kracht* der Godzaligheid. En wat merken wij dan op? Zodra de ziel wederbarende genade krijgt, komt de satan er op aan te vallen. Dan komt de strijd. *Heeft niet de mens een strijd op aarde?* zegt Job.

Maar de ware strijd komt, als God ons ontdekt. De één heeft te lang gezondigd, de tweede heeft te veel gezondigd. Degene die van kindsbeen onder de waarheid geweest is, zegt: "Ach, je moet eens kijken naar die mensen, die daar midden uit de wereld getrokken zijn. Dat is nog eens een bekering!" En die midden uit de wereld getrokken zijn, zeggen: "Moet je eens kijken naar die mensen, die van kindsbeen onder Gods Woord verkeerd hebben. Dat is een bekering!" Lydia zag met jaloersheid op de stokbewaarder neer, en de stokbewaarder op Lydia.

En dan komt de strijd, dan krijgen ze hun zonden voorgehouden. Ik zal eerst beginnen met de dadelijke zonden.

Van kindsbeen worden ze teruggeleid, daar, waar ze tegen God gezondigd hebben. God stelt alles ordentelijk voor ogen. En als ze op die plaats zijn, daar hoeven ze niet voor in de wereld geleefd te hebben, dan schreien ze.

Ik heb een kind van God gekend, die had van kindsbeen af God gevreesd en God gediend. Maar die werd toch op de plaatsen geweest, waar ze tegen God gezondigd had. En als ze daar dan op gewezen worden, dan zien ze de goedertierenheden Gods, dat God hen niet weggedaan heeft. Dan roepen ze uit:

*Mijn ziel kan nog ontstellen,
Dat ik de plaats der helle,
Der helle nog ontmoet.*

O, geliefden, daar ontdekt de Heere Zijn volk aan. En dan komt de strijd. Dan gaan ze de strijd aanbinden tegen de zonden. Ze worden hoe langer hoe groter zondaar. Ze zeggen wel eens: *minder zonden doen, en groter zondaar voor God worden*. En dat is waar ook.

Gelukkig, als ze nu ook de tijd mogen inleven, dat ze de strijd moeten opgeven. Dan leggen ze hun wapens neer, want dan is er niet meer te strijden. Dan houdt alles op. Maar gelukkig, als ze dan mogen ervaren dat er Eén is, Die de strijd gestreden heeft. Dat heb ik aangestipt.

Maar nu krijgen we de vervolging, de vijandschap tegen het zuivere, Goddelijke genadewerk. En daar zijn wij nu, in deze tijd. *Want ze vervolgen degenen die uit de Geest geboren zijn*. Die worden door degenen vervolgd, die uit het vlees geboren zijn.

De waarachtige ontdekking, en de zuivere leiding van God de Heilige Geest moet niet meer plaatsvinden. Men hoeft geen verloren zondaar meer voor God te worden. Men hoeft niet meer uit te roepen: *het is te laat, te laat, voor eeuwig te laat!* Men hoeft niet meer uit te roepen dat men met een rechtvaardig God te doen krijgt. En dat ik zo niet sterven kan, zoals ik geboren ben. *Wel nee, zeggen ze, er is een Jezus! Er is een Zaligmaker*. O, daar stellen zij Jezus vóór God.

Mensen, geloof me, eerlijk, het is zo'n tijd dat wij op Jezus gewezen worden, maar niet op God. Maar geloof me, als God ons komt te bekeren, dan krijgen we met God te doen. En dan zijn we geen wandelaars naar de hemel, dan zijn we wandelaars naar de eeuwige rampzaligheid. Zo leert dat volk het door ontdekkende genade.

En nu worden zij vervolgd. Nu kunnen zij niet meer mee. Het juichend Christendom zegt tegen ons: u bent honderd jaar achter. Maar het juichend Christendom, het is waar, is ons honderd jaar vóór. En ze gaan in eigen mening ook nog de Bruidegom tegemoet. We lezen in Lukas 13: *Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken*. Het kan zelfs zover gaan, dat ze zeggen: *Wij hebben nog duivelen uitgeworpen ook*. En God zal zeggen: *Ik ken u niet vanwaar gij zijt*.

Maar dat er vervolging plaatsgreep, dat heeft de apostel moeten ervaren. Dat heeft Petrus moeten ervaren, dat heeft Stéfanus moeten ervaren. En wie weet, zal de Kerke Gods het ook in de nabije toekomst ervaren. Ik heb er wel eens over gedacht, dat de tijd spoedig kan aanbreken, dat het gaat over de brandstapels en de moordschavotten heen. Wij zien een donkere toekomst tegemoet, een bange tijd. En de tijd kon wel eens dichtbij zijn, wat we nu al enigszins hebben, dat we niet kunnen kopen en verkopen, of het merk, het teken van het beest moet aan onze voorhoofden zijn. Als God het niet verhoedt, zal de Gog en de Magog komen, en zal de Kerk nog benauwdheid krijgen op de aarde. Een bange tijd kan het wel eens zijn en worden voor het Sion Gods. Maar God zal voor Zijn Kerk instaan. Dat er vervolging plaats zal vinden, dat geloven wij vast en zeker. Dat de tijd zal aanbreken, dat de Kerk aan de kaak gesteld zal worden. Maar niettegenstaande, zij hebben de eeuwige Middelaar nog, dan zal het ook bewaarheid worden: *Zij hebben Mij, eer dan u, gehaat.*

Gelukkig, als wij dan achter Hem aan mogen komen, Die eenmaal getuigd heeft, dat Hij Zijn Kerk zal leiden naar Zijn raad, en opnemen in de eeuwige heerlijkheid.

Maar, mijn onbekeerden, het zal voor u geen beste tijd worden! U leeft nu wel alle dagen vrolijk, maar het wordt voor u geen beste tijd. Nee, nee, daar kunt u vast en zeker van op aan. Het zal voor u een zeer bange tijd worden! Het kan nog wel eens zo bang worden, dat u uit zult roepen in de benauwdheid uws harten, niet in de ware vreze, maar gelijk Farao deed, die niet in de schuld voor God terecht kwam, en gelijk als een Judas deed, die niet in de schuld voor God kwam: *Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed.* O, medereizigers naar de eeuwigheid, wij moeten u waarschuwen. De tijd breekt aan en het wordt zo bewaarheid, dat het oordeel begint van het huis Gods. En waar zal het einde zijn? Nee, luister liever naar Gods Woord, dan hoef ik niets te zeggen. Het zal zijn, dat de liefde van velen gaat verkouden; en de ongerechtigheden zullen vermenigvuldigen op de aarde. En wat dan?

God zorgt voor Zijn volk, geen twijfel aan. De Heere zal voor Zijn Sion te allen tijde instaan, omdat Hij ze gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed, en in beide handpalmen heeft gegraveerd.

2.

We gaan naar ons tweede punt: *Een toekomstige erfenis.*

Dan staat er zo: *Maar wat zegt de Schrift? Werp de dienstmaagd uit en haar zoon; want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met den zoon der vrije.* Daar gaan wij in onze gedachten eens even naar Abrahams huis. Daar hebt u Hagar, daar hebt u Sara. Kinderen waren er nog niet. Er was nog geen Ismaël. En er was ook nog geen Izak. Aangenaam heeft Sara met haar dienstmaagd verkeerd in dat huis. Zij gingen met elkaar in en uit. Sara was mevrouw, en Hagar was de dienstbare, en toch hadden zij een aangenaam leven met elkaar.

En nu komt er wat! Ja, het wordt Sara moede. Ze zegt tegen Abraham: *Zou het niet mogelijk zijn, dat ik een zoon kan krijgen? Ik ben onvruchtbaar, maar zou het niet kunnen uit de dienstbare?* Abraham geeft toe.

Nu moet u goed luisteren, want hiermee zijn velen abus. Dan zeggen ze dat Abraham de belofte gekregen had, dat hij een zoon uit Sara zou gewinnen. Niets van waar! Dat staat in de hele Bijbel niet. Abraham had wel de belofte gekregen dat hij een zoon zou krijgen, een erfgenaam. Maar God had daarbij niet gezegd dat die zoon uit Sara zou komen. Dus dat Abraham vleselijk wordt, is aangaande de vraag van Sara. En u moet niet denken, dat Abraham dat gedaan heeft uit vleselijke wellusten. Volstrekt niet! Hier was de begeerte van Sara dat ze een zoon wilde hebben, die ze in haar schoot kon

ontvangen, en die ze als haar zoon kon accepteren. Houd dat vast! U kunt de geachte kanttekeningen nalezen.

Maar dan gebeurt er iets! Nu wordt Hagar zwanger. Dat moet ik even verklaren. Als ze zwanger is, gaat ze de hoogte al in; eer het kind gebaard is moet ze uit het huis vluchten. Maar ze komt weer terug. En als ze terug is, dan baart ze dat kind. Dan is er een Ismaël in dat huis. Maar daarna komt in het huisgezin van Sara, of in het huis van Abraham ook Izak, en dan botst alles tegen elkaar.

Nu hebt u hier een wettisch kind en een kind der vrije. En dan gaat het tegen elkaar in. Want hebt u het wel eens opgemerkt, dat Abraham eerder een kind kon gewinnen uit Hagar, dan uit Sara? Want wettische kinderen hebben wij zo, dat is. maar één, twee, drie, dan hebt u een wettisch kind. Maar nu een kind der vrije te krijgen! Wat de Kerke Gods betreft, als God hen ontdekt, och, ze kunnen veel eerder wettische kinderen verkrijgen dan een vrij kind. Maar als dat vrije kind komt, dan botst dat vrije kind tegen dat wettische kind aan. En dat is nu de dood in onze tijd, omdat er geen onderscheid gemaakt wordt tussen Wet en Evangelie. Ik heb reeds aangehaald wat Van der Groe zegt: *Ze maken de Wet krachteloos, en ze maken Christus krachteloos.*

Dan breekt de tijd aan, waarvan wij gezegd hebben aangaande dat speenmaal. Nu zegt Sara tegen Abraham: *Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit; want de zoon dezer dienstmaagd zal met mijn zoon, met Izak, niet erven.* En dat doet Abraham niet. Dat valt ook niet mee. Waarom niet? Abraham heeft gebeden voor Ismaël. Ismaël zou een stam worden, er zouden twaalf vorsten uit voortkomen. Zeventien jaar heeft Abraham met zijn Ismaël omgegaan, met dat wettische kind. En hij was verknocht aan dat wettische kind. Maar Wie moet er nu aan te pas komen? God! Denkt u, dat u en ik wettische kinderen laten varen? In der eeuwigheid niet! Wie moet eraan te pas komen? God! God snijdt door! Want er staat zo duidelijk, dat de Heere zegt tegen Abraham: *Al wat Sara tot u zal zeggen, hoor naar haar stem.* Het wettische kind eruit! Pijnlijk was het, heb ik gezegd, voor Izak dat hij gespeend werd. Maar pijnlijk voor Abraham, om zijn wettisch kind kwijt te raken.

Weet u wanneer u uw wettische kinderen kwijtraakt? Als u gaat sterven. Dan raakt u ze kwijt, eerder niet. Zolang houden wij onze wettische kinderen nog vast. En weet u wanneer wij ons werkverbond kwijtraken? Als wij straks uitroepen: *Vaarwel, werkverbond!* En de eeuwige heerlijkheid ingaan.

Maar nu wil ik u eens vragen: Hebt u dat meegemaakt, dat u uw wettische kinderen bent kwijtgeraakt? Hebt u dat ingeleefd door Goddelijke genade? Bent u er met alles buiten gezet? Zodat u daar hebt ervaren: Uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid? Hebt u uitgeroepen, wat de Kerk heeft leren kennen wanneer God met hen doortrok:

*Zo Gij in 't recht wilt treden,
O Heer' en gadeslaan,
Onz' ongerechtigheden,
Ach, wie zal dan bestaan?*

Hebt u toen iets ervaren van die vrije, soevereine, Goddelijke genade? Abraham moest toch inleven dat het alleen in de Goddelijke genade lag.

Nu moet ik even dieper gaan. Ik heb onlangs in een van onze degelijke Godgeleerden gelezen, en die zegt: Dat de eeuwige Vader de pen opnam, en dat Hij de pen doopte in het bloed van de eeuwige Zone Gods. En toen Hij die doopte in het bloed van die eeuwige Zone Gods, kon Hij zo een streep door de rekening geven. Volk, als ik eraan denk, dan zink ik nog een ogenblik weg van dat onbegrijpelijke, van dat soevereine, Goddelijke genadewerk. Waarom moest die pen nu gedoopt worden in het bloed van die

eeuwige Zone Gods? O, daar komt de schuldbrief thuis. En nu, door dat bloed, gaat er een streep door, en: *het is voldaan!*

Toen Adam voor God gedagvaard is geworden, mensen, geloof me, stond Adam daar, en God zei: *wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt?* Toen trok God met Adam door, en meteen schoof Hij het Lam tussenbeide. Het Lam, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld. Daar staat Adam. Daar staat God als Rechter. Meteen als Adam niet meer weg kan, en hij voor Gods Aangezicht zou weggedaan worden, komt het Lam tussenbeide. Alzo lief heeft God de wereld gehad! Daar komt God te getuigen: Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen. O, dat eeuwige wonder, dat eeuwige wonder. Dat Lam is tussenbeide gekomen. En waar dan het wraakzwaard niet valt op de Kerk, maar het wraakzwaard valt op dat Lam, Dat geslacht is van de grondlegging der wereld. *Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog.* Daar riep Paulus van uit: *O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods. Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!*

Maar kom, mijn tweede punt. Er staat zo: *Want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met den zoon der vrije.* Dus er is een erfenis. En die erfenis, daar hebben de zonden der dienstmaagd geen deel aan. *De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden.* Dat is alleen voor de Kerk. Want al was Ismaël in het huis van Abraham gebleven, dan had hij nog niet in de erfenis kunnen meedelen. Die erfenis is alleen voor het volk van God. Dat zal ik u verklaren. De eeuwige Heere Jezus is de Erfgenaam van alles. En nu wordt dat volk in Christus aanschouwd. Niet in de Wet. Ook niet in de ceremoniële wetten, maar alleen in Christus. Want Paulus zegt: *Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem vóór de grondlegging der wereld.* En nu is die erfenis voor de Kerke Gods bereid. Hier krijgen zij iets van die erfenis te proeven en te smaken, en straks krijgen zij de volle erfenis.

Ik heb onlangs gezegd tegen mijn vrouw, en ik geloof dat zij er wel iets van begrepen heeft: wij gaan dankdag houden. Maar nu moet ik eens wat zeggen. "Ik heb geen recht op enig goed, en God kan mij aan de hongerdood overgeven. Maar ik heb toch recht. En waar heb ik recht op? Ik heb recht op tijdelijke en geestelijke weldaden." Dat zal ik verklaren. Omdat mijn Borg op Golgotha heeft uitgeroepen: *Mij dorst!* Ik ben er bij bepaald geworden, dat ik met lichaam en ziel gekocht ben door die eeuwige Borg en Middelaar. Dus, ik heb niets te vrezen. Ik lig voor rekening van mijn Heere Jezus Christus, van de eeuwige Borg. Want dat volk heeft recht, ook op de natuurlijke goederen, omdat Christus die voor hen verworven heeft.

Misschien zal iemand zeggen: *ja, wij hebben nergens recht op.* Dat weet ik ook. Dat hoeft u niet te zeggen. Maar dit ligt vast en zeker: Wij hebben geen rechtsbestaan in onszelf, maar in de gezegende Heere Jezus Christus. En nu krijgt het volk van God de erfenis. Luther zegt: *"Zonder Christus kan ik niet in de hemel zijn, maar met Christus kan ik wel in de hel zijn."*

Er zei eens iemand tegen mij: *als ik in de hemel kom, dan zal ik kijken of Watson er is.* Ik zei: *ik zal niet kijken of Watson er is, maar ik zal kijken of de eeuwige Borg en Zaligmaker er is.*

Wat zal dat volk nu erven? Zullen ze een eeuwige heerlijkheid erven? Ach, nee, ze zullen een Drie-enig God erven. Daar zullen ze eeuwig, eeuwig, eeuwig bij die Borg zijn. Daar zal nooit een scheiding meer plaatsvinden. Daar zullen ze eeuwig, eeuwig dat Lam aanschouwen, omdat ze vrijgekocht zijn door het bloed van die eeuwige Zone

Gods. Daar zullen ze zo het kroontje neerwerpen en uitroepen: *Gij, o Lam Gods, hebt ons Gode gekocht met Uw dierbaar bloed!* Hoe meer ik er in mag komen, hoe meer ik verlang om naar Huis te mogen gaan. Hoe meer ik uitroep:

*Het zal zo lang niet eens meer duren,
Want mijn reisje kort al af,
In 't snel voorbijgaan van de uren;
Dan daalt mijn lichaam in het graf.
Dan ga ik van die volle zee
Van al dit wereldse gebruis,
Naar 't Vaderland, zo welgelegen,
Naar 't Land, en naar mijn Jezus thuis.*

O, kinderen Gods in ons midden, nog een ogenblikje. Hier gaan wij soms klagend door moeiten en diepe wegen heen. Maar dáár zal ik mijn Borg aanschouwen. Daar zal ik Hem aanschouwen, Die hier doorstoken is. Nietwaar, volk? Daar zullen wij eeuwig, eeuwig bij Hem zijn. Daar zal nooit een scheiding meer zijn. Daar zullen we Hem zien van aangezicht tot aangezicht.

Ik wil u eens even iets voorlezen, waar ik verleden zondag over gesproken heb. Dat is uit de eerste zendbrief van de apostel Johannes, het 3^e hoofdstuk, het 2^e vers, deze woorden: *Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.* Daar heb ik die zondag over gesproken. Wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. Wij zien nu nog door een spiegel als in een duistere rede. Alsdan zal ik Hem aanschouwen. O, ik heb mijn Borg aanschouwd in de Geest!

Een vrouw uit Rijssen zei eens tegen mij (Ze is allang in de heerlijkheid, ik spreek van vijftig jaar terug): *O, Ligtenberg, ik heb mee mogen maken, dat ik uit de hand van de Vader, in de hand van de Zoon terecht kwam; ik heb mee mogen maken, dat ik uit de hand van de Zoon aan de Vader weer gegeven werd.* Als ik daaraan denk, gemeente, als wij dat mogen ervaren, uit de hand van de eeuwige Vader gegeven te worden aan de Zoon. Daar de Zoon door de diepten ging, door de angsten der hel, onder de toorn van de Vader, kon Hij de Kerk weer tot God brengen. *Halleluja, onze God zij eeuwig de ere!* Als ik daar in kom, in dat vrije, soevereine, Goddelijke genadewerk, dan roep ik met dat volk uit: *daar een erfgenaam van te zijn!* Eertijds een erfwachter van de hel, en een kind des toorns. Met de ganse wereld verdoemelijk voor God. Maar dan nu een erfgenaam te mogen zijn van hemel en aarde, waar Petrus van spreekt: *Want wij verwachten, naar Zijn belofte, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.* O, Sion, wat zal het zijn, als wij daar eenmaal bij elkaar zullen zijn!

Ik zei eens tegen enige kinderen: kinderen, daar liggen vader en moeder nu; nu zijn zij in de hemel. Of ze elkaar dadelijk zullen zien, dat weet ik niet, want daar kunnen nog wel jaren overheen gaan. Maar zij zijn er. En zij zullen nu samen dat kroontje neerwerpen voor de voeten van het Lam. Hebt u er in de hemel van uw familie? Dan wachten ze op u, volk. Dat ze daar met de verlostte schare straks eeuwig God zullen groot maken. Zijn er in ons midden, wier familie of bekenden voorgegaan zijn? Dan zult u volgen. Daar zult gij eeuwig zingen! Daar is geen huwelijksleven meer, daar is ook geen familieleven meer. Maar dan zal het zijn: *eeuwig, eeuwig God groot maken en verheerlijken!*

Wij zullen een versje gaan zingen, en dan met mijn derde punt en een woord van toepassing eindigen. Wij zingen uit Psalm 65, het 2^e vers.

3. Van het onderscheid tussen de dienstbare en de vrije.

Zo dan, broeders, wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije. "Zo dan, broeders", zegt de apostel, en daar neemt hij de ganse Kerke Gods mee. Klein en groot, want: *Een enige is Mijn duive, Mijn volmaakte.* Daar is bij God geen klein en groot. Van onze zijde wel. Daar God met de een verder doorgaat dan met de ander. Maar zij zijn samen gekocht door dat dierbare bloed van de Middelaar. Christus heeft Zijn volle bloed ervoor gegeven. Dus in Christus zijn zij allen één. *Zo dan, broeders* (dat had Paulus leren kennen), *wij zijn niet kinderen der dienstmaagd.* Wel geweest. En hij diende God onberispelijk. Hij was een Farizeeër uit de Farizeeërs. Maar eenmaal brak de tijd aan (*Zo dan, broeders*), dat de wolf uit de stam van Benjamin boog voor de Leeuw uit Juda's stam. Daar ligt hij voor God, nu kan het niet meer. En daar snijdt God hem van alle af. Daar aanschouwt hij, hoe nu de ganse Kerke Gods var eeuwigheid in Christus aangemerkt is geworden. En daar roept hij uit: *Zo dan, broeders, wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije.* Hier ligt een diepe verklaring in. Ik zal er met een enkel woord wat van zeggen.

Als Paulus tegen de Farizeeërs strijdt, en tegen de wetgeleerden en valse leraars, dan zegt hij: O, broeders. Dan wijst hij op het grote voorrecht dat hem ten deel is gevallen. Niet alleen is het een weldaad als een mens uit de wereld gehaald mag worden, of uit de christelijke wereld, dat doet niet ter zake, maar het is een grote weldaad als eer mens uit *zijn eigengerechtigheid* gehaald mag worden. En wat is nu het zwaarste? Volk, wat was voor u het moeilijkste? Uit de wereld gehaald te worden? Och, dat ging nog wel.

Er zei eens een zeker persoon tegen mij: *Ja, hoor eens hier, dat valt niet mee, als God een zondaar bekeert, om de wereld te verlaten.* Ik zei: *dat is een teken dat u er niets van kent. Niets. Nee, want God maakt er geen slaven van.* Weet u wat het is? Overtuiging! Dat is wat anders dan overbuiging! Een mens kan wel overtuiging hebben, maar hij kan met die overtuiging de wereld dienen, en de zonde. Comrie leert ons: nu *kunnen wij nooit vallen voor de rechtvaardigheid Gods, maar wel voor de liefde Gods.* Dat hebt u goed bekeken, Comrie! Want de rechtvaardigheid Gods brengt mij niet op de grond en de verdoemende kracht van de Wet ook niet. Want dan ga ik door.

Misschien zit er wel iemand in ons midden, of meerderen, die wel eens zulke overtuigingen gehad hebben, dat ze gekropen hebben. Die wel eens een nacht meegemaakt hebben van benauwdheid. En het is weer weggegaan. De benauwdheid is weg, en zij zijn weer klaar. Maar de zaligmakende overbuiging is meer dan overtuiging. Mensen, zal ik u eens wat zeggen? En dan hoop ik, dat u mij dat niet kwalijk neemt. Een greep uit mijn leven, in de hevigste overtuigingen. Het is gebeurd dat ik 's nachts uit mijn bed sprong, overtuigd. Dat ik mijn handen gewrongen heb, en ik ben zo, met de hevigste overtuiging, de herberg ingegaan. Dat is overtuiging! Maar met een zaligmakende overbuiging valt de mens voor God neer. Daar leert hij kennen wat de zonde is. Want de overtuiging doet ons nooit inleven wat de ongerechtigheid der zonden, maar de overbuiging wel. Want met een overbuiging, o, dan sta ik voor een goedertieren, een lankmoedig en een verdraagzaam God. Maar niet met de overtuiging, dan ga ik door.

Nu wordt er elke week, van zondag tot zondag, voorgelezen de Wet des Heeren. En u gaat precies zo koel de kerk weer uit als u erin gekomen bent. U trekt er uzelf niets van aan, al gaat de Wet ook van zondag tot zondag door om u te veroordelen. U stapt uit de kerk, het is niets. Maar als God u vandaag in het hart grijpt, dan slaapt u vannacht niet.

Dan komt u misschien op de zolder terecht of in de kelder, wanneer de zaligmakende overtuiging in het hart gewrocht wordt.

Daarom staat er zo: *Wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije*. O, dat Sion Gods mag door genade daar iets van leren inleven. Maar ja, kinderen *der vrije*, nu zijn ze vrij op de wereld. Wat is dat voor een volk, dat daar naar Sion gaat, door het bloed des Verbonds? Ik heb u uit de kuil gehaald, waar geen water in was, als gebonden. Dus nu zijn zij vrij, hè. Nu leven zij op de aarde, en zijn zij kinderen der vrije. Ja, ja, menigmaal komen zij weer terecht in de banden. Menigmaal zitten zij nog weer verward in de struiken. En dan kunnen we zo'n kind toevoegen: *Maar hoor eens hier, u weet toch wat God aan u gedaan heeft? U hebt toch genade van de Heere ontvangen? U hoeft toch niet zo benauwd te zijn?*

Maar denk eraan, mensen, als God niet aanwezig is, kan ik met mij bevinding niets beginnen. En als ik de duivel mijn bevinding voorhoud, dan lacht hij daarom. Want weet u wat hij dan zegt? Ha, daar heb je de bevinding, maar hier hebt u de Wet. Leeft u nu wel tot ere van God op de wereld? Leeft u naar de Wet Gods? Leeft u naar het Woord Gods? O, dan kruipt de Kerke Gods in elkaar. Ik vraag u: wat kon David met het zwaard van Goliath doen? Toen hij het hoofd van Goliath afgehouden had en hij kreeg het zwaard in de hand? Met dat zwaard in de hand, met de bevinding om het zo maar eens te zeggen, kroop hij tegen de muur op, en liet de zever door zijn baard lopen. Wat kan ik dan met mijn bevinding beginnen? Niets! Ik weet wel, *de bevinding werkt hoop, en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in het hart is uitgestort*. Maar ik kan met mijn bevinding niet voor God komen.

Dat heb ik ervaren. Mag ik één ding zeggen? Ik heb dit jaar een tijd gehad, dat mijn vrouw tegen mij zei: Wat denk je, man, ga je sterven? Ik zei: Het kan best wezen, ik weet het niet, maar als ik ga sterven: Dan ga ik op tot Gods altaren, tot God, mijn God, de Bron van vreugd. Daar heb ik een tijd in mogen leven, dat de duivel niet veel macht had. Dan was het meer, dan was het minder; maar dat zakte af. En toen kreeg ik een aanval van de gal. Maar de gemeenschap was weg, en de uitgangen waren weg. En wat denkt u, dat ik toen gedaan heb? Toen heb ik niets anders gedaan dan gebeden, of God mij toch maar beter wilde maken, want ik kon niet sterven. Wie het vatten kan, die vatte het. Daar hebt u nu de Kerke Gods op de wereld. Dat is nu het Sion. Zie, zo zullen ze binnenkomen, alleen door Hem, door de gerechtigheid van de Heere Jezus.

Mijn tijd is ten einde. Wij hebben u het Woord Gods bediend. Wij hebben mogen voorgaan en nu hoop ik dat God het wil zegenen aan uw aller hart. De Kerk moge het tot troost en sterkte zijn en de onbekeerde tot bekering. En ik hoop dat het strekken mag tot de ere van God.

Mijn onbekeerden, toch kan ik u niet zo laten gaan. Ik heb medelijden met u, wie u ook zijt. Hier valt alles weg. En ach, u gaat sterven. Denk eraan, u moet God ontmoeten. En denk eraan, wanneer de goedertierenheden niet tot bekering leiden, wat het dan zal zijn! O, dan zult u straks, wanneer het eeuwigheid zal worden, ervaren: *te laat, te laat, voor eeuwig te laat*. Jongelingen, jongedochters, vaders, moeders, kinderen, och, ik zou u toch één raad willen geven. Ga nu toch vanavond niet zo op uw bed liggen. Jonge mensen, wie je ook bent, ga toch je knieën eens buigen voor God, en vraag: *Heere, kan ik nog bekeerd worden? O God, wilt U mijn arme ziel redden?* U weet toch niet wat God wil doen.

Een dominee zei tegen een zeker meisje dat dienstbaar was in een herberg, waar die dominee logeerde: Kind, als je mij nu belooft, dat je elke dag driemaal vraagt of God je bekeren wil, dan krijg je van mij een cadeautje. Dat zou ze doen.

Een tijd daarna kwam die dominee weer in die herberg en hij vroeg: waar is dat meisje? Dat meisje is gek geworden. Ze is bij een paar mensen, gaat u daar maar heen. Wij kunnen er niet meer mee opschieten. Hij ging naar dat adres en vroeg: kind, heb je het gedaan?

Zij zei: ja.

Hij zei: 'nu krijg jij je cadeautje.'

Ze zei: 'dat hoef ik niet meer te hebben. Ik heb krijgen in te leven wat het is om verloren te moeten gaan, en ik heb ook geleerd wat het is om nog zalig te kunnen worden.'

Zou u daar niet wel bij varen? Denk erom, als de eeuwigheid voor u aanbreekt, is het voor eeuwig, eeuwig afgesneden.

Volk van God, ga naar huis en denk eraan, wat God aan u gedaan heeft! Zijn wij uitnemender? Ganselijk niet. U lag op de vlakke des velds, vertreden in uw bloed. Geen medelijden met uzelf, en geen mens had medelijden met u. O, die eeuwige liefde Gods heeft u opgezocht. En die liefde Gods zal u leiden naar Zijn Raad, en Hij zal u opnemen in Zijn eeuwige heerlijkheid. Waar gij dan eeuwig met de verlost schare daar zult zijn, om eeuwig God de eer te geven. Daar zult gij uitroepen: *Gij, o Lam Gods, hebt ons Gode gekocht met Uw dierbaar bloed. Om dat werk Gods, des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes te vermelden.* Het werk, dat God verheerlijkt in het hart van Zijn uitverkoren volk.

Gemeente, ik zou nog wel een uurtje willen doorgaan, maar wij zullen gaan eindigen. O, dat werk Gods te vermelden, dat de Vader van eeuwigheid uitgedacht heeft. Dat werk van de Zone Gods, dat Hij Zich doodgeliefd heeft. En dat werk van de Geest, Die het neemt uit de Vader en uit de Zoon. Er staat zo:

*Tot U Heer' wil ik houden mij,
En mijne toevlucht nemen vrij.*

De Heere moge ons er nog iets van geven, mensen. Want als ik daar in kom, dan roep ik uit: *o, liefde des Vaders, o, liefde des Zoons, o, liefde des Heiligen Geestes.* God zegene de waarheid, om Jezus' wil. Amen.

Slotzang: Psalm 73:14.

*Want zij, die van U wijken af,
Zullen vergaan en zijn als kaf;
Zij zullen voor U niet beklijven,
Die valse godsdiensten bedrijven.
Tot U Heer' wil ik houden mij,
En mijne toevlucht nemen vrij.
Dat is mij 't beste; dies ik zal
Altijd melden Uw werken al.*

Ontvang nu de zegen des Heeren en ga daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods,
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.***

